

Nyheter

Seminar om voksenundervisning

(24.01.1997)

Alle som er interessert i kirkens voksenundervisning kan ha nytte av et nordisk seminar i Finland og en konsultasjon i Tsjekkia. Det er Nordiska Kyrkliga Studierådet som inviterer til «Rötter och vingar», et nordisk økumenisk seminar omkring den åndelige dimensjonen i kirkens voksenundersvisning. Seminaret finner sted i Stiftsgården Lärkulla i Finland i tiden 10. - 13. april. «The church: Learning to be reconcilers?» er tema for en konsultasjon som arrangeres i Prag i Tsjekkia i tiden 5.-9. juni. Bak denne står Ecumenical Association for Adult Education in Europa. Mer informasjon om seminar og konsultasjon fås fra Johs Lodberg i Kirkerådet, tlf 22 93 27 50.

Forslag til mandat for dåpsopplæringsutvalg

(24.01.1997)

Mange menigheter har oppnevnt dåpsopplæringsutvalg, og har i den forbindelse ønsket å få forslag til mandat for disse utvalgene. Kirkerådets Nemnd for undervisning har derfor utarbeidet et forslag til mandat, som ser slik ut:

Forslag til mandag for dåpsopplæringsutvalget 1. Dåpsopplæringsutvalget oppnevnes av menighetsrådet med en funksjonstid på 4 år. Nytt dåpsopplæringsutvalg oppnevnes i menighetsrådets 2. funksjonsår. Minst ett av dåpsopplæringsutvalgets medlemmer bør være medlem i menighetsrådet ved oppnevningen. Dåpsopplæringsutvalget konstituerer seg selv. 2. Dåpsopplæringsutvalget er et rådgivende organ for menighetsrådet og de ansatte, og har en utøvende funksjon innenfor de rammer menighetsrådet gir. 3. Dåpsopplæringsutvalget skal arbeide i samsvar med de retningslinjer som legges i de rammer og programmer for kirkelig undervisning som Kirkemøtet gir - Plan for dåpsopplæring og Plan for konfirmasjonstiden. 4. Dåpsopplæringsutvalgets oppgaver er å - bistå menighetsrådet med å utarbeide og revidere den lokale plan for dåpsopplæringen. - innhente erfaringer med menighetens gjeldende lokale plan for dåps- og konfirmasjonsopplæring og foreslå eventuelle endringer i disse. - utarbeide forslag til budsjett for dåps- og konfirmasjonsopplæringen. - ivareta oppfølging av de enkelte tiltak i den lokale planen. - gi råd om materiell til bruk i dåps- og konfirmasjonsopplæringen. - gjennomføre en kontinuerlig vurdering av dåps- og konfirmasjonsopplæringen og foreslå justeringer av denne når utvalget finner det nødvendig. 5. Dåpsopplæringsutvalget er kontaktledd mellom menighetsrådet og bispedømmerådets undervisningskonsulent/undervisningsutvalg og aktuelle sentralkirkelige organer. 6. Dåpsopplæringsutvalgets protokoller legges fram for menighetsrådet til orientering. Dåpsopplæringsutvalget skal innkalles til minst ett møte i menighetsrådet hvert år for samtale og felles planlegging. 7. Dåpsopplæringsutvalget arbeider i nært samarbeid med menighetsrådets daglige leder, kateket, prest og andre tilsatte med undervisningsoppgaver. 8. Dåpsopplæringsutvalget kan oppnevne underutvalg innenfor de rammer menighetsrådet gir.

Vestlig oppfatning av evangelium og kultur

(24.01.1997)

Må evangeliet finne sin form i pakt med den lokale kultur for å kunne slå rot hos folk? Kan man se og anerkjenne Guds gjerning i folkenes historie også før kirken kom? Hvor langt kan man gå i å anerkjenne kulturer og trosformer uten at det blir religionsblanding? Hvordan utfordrer evangeliet vår egen "kristne" kultur?

Dette var noen av spørsmålene som ble drøftet på den store misjonskonferansen som 24. november - 3. desember fant sted i Salvador de Bahia, Brasil. Kirkenes Verdensråd sto bak konferansen, som var den ellefte i rekken. Den kjente misjonskonferansen i Edinburgh i 1910 var den første. Dengang møttes misjonsledere for sammen å legge strategier for verdens evangelisering. Nå, nesten et århundre senere, ved inngangen til et nytt årtusen, er mye endret. I Edinburgh var bare en håndfull av deltagerne fargede. I Salvador var de hvite i mindretall. Kirken er blitt verdensvid. Utfordringene for verdensmisjonen store, men mye er endret.

Mangfold av kulturer Evangelium og kultur var de to nøkkelordene i Salvador. "Kalt til ett håp, evangeliet i et mangfold av kulturer" var tema for konferansen som samlet rundt 600 deltagere fra 80 land. Forut for konferansen var det en studieprosess, blant annet i Norge, for å høste erfaringer på hvordan evangeliet kan farges av den lokale kultur og finne nedslag i denne. Konferansen i Oslo i januar i fjor, "Gud er løs" var en del av denne prosessen. Afro-brasiliansk Det var ikke tilfeldig at konferansen denne gang var lagt til Brasil. Dette kjempelandet er en fargerik blanding av raser, kulturer og religiøse uttrykksformer. 90 prosent av befolkningen er katolikker, men mange er preget av afro-brasilianske religiøse oppfatninger, spesielt spiritismen. Salvador, en by med to millioner innbyggere, nordøst på Atlanterhavskysten, var Brasils første hovedstad. Hit kom slaveskipene fra Afrika, og her ble slavene tvangskristnet, før familiene ble skilt og spredd. I dag er halvparten av byens innbyggere av afrikansk herkomst, og kultur og religion er preget av dette. Av de protestantiske kirkene er det pinsevevne som øker mest. De andre har vansker med å finne gjenklang i den afro-brasilianske kulturen.

Avtale om kirkefelleskap mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke

(24.01.1997)

En kirkehistorisk avtale mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke ble undertegnet i Fredrikstad domkirke søndag 26. januar. Avtalen innebærer blant annet at de to kirkene anerkjenner hverandres dåp og forvaltning av nattverden og hverandres prestetjeneste. De åpner for at prester fra de to kirker kan utføre tilsvarende prestetjeneste i den andre kirken uten ny ordinasjon eller vigsling. Det er allerede eksempler på at metodistprester har forrettet dåp etter Den norske kirkes ordning og motsatt. Ved permanente ordninger vil kirkene stille krav til utdanning og egnethet, og be vedkommende forplikte seg på lærenormer og gjeldende ordninger i det kirkesamfunnet hun eller han skal tjenestegjøre. De to kirker erkjenner at de er ulike. De har hvert sitt særpreg gjennom tradisjon, læredokumenter og kirkeordning. Gjennom denne avtalen erkjenner kirkene likevel at dette særpreget ikke er til hinder for et utvidet kirkefelleskap der en feirer gudstjeneste og nattverd sammen.

- Vi hilser medlemmer fra hverandres kirker velkommen på linje med våre egne medlemmer til å delta i gudstjenester, motta sakramentene og andre pastorale tjenester. Vi står sammen om å utføre kirkens oppdrag og tjeneste i vårt land i bønn og arbeid, og derfor søke former for samarbeid som er naturlig, heter det i avtaleteksten. Det åpnes også for å invitere representanter for hverandres kirker til å delta i bispevigsling og ordinasjon av prester, eller vigsling til annen kirkelig tjeneste. Det samme gjelder innsettelse til kirkelig tjeneste på lokalt plan.

Forut for denne avtalen ligger samtaledokumentet "Nådens fellesskap", som en gruppe teologer fra Metodistkirken i Norge og Den norske kirke la fram i 1994. Kirkemøtet i Den norske kirke sluttet seg til dokumentet i 1995 og Metodistenes Årskonferanse året etter. Det er 51 metodistmenigheter i Norge, mens Den norske kirke har 1350. Som følge av avtalen legges det nå spesielt opp til et tett samarbeid mellom Den norske kirkes menigheter og metodistmenigheter på de stedene der begge kirker har menigheter.

Fra bispekontor i Tromsø til Bosnia

(24.01.1997)

Humanitært arbeid i et krigsområde gir sterke inntrykk. Jon Birkelund, kontorsjef ved Nord-Hålogaland bispedømmekontor, hadde i forfjor permisjon fra stillingen for å tjenestegjøre som koordinator for Kirkens Nødhjelp i Tuzla. Boka «Korn og granater» gir et innblikk i hvordan dette hjelpearbeidet drives. Forfatteren opplevde massakren i Tuzla og flyktningestrømmen fra Srebrenica på nært hold. Han forteller også om sine møter med lokalbefolkningen, om deres følelser og tanker omkring det politiske kaoset i det tidligere Jugoslavia, og den vestlige verdens halvhjertede innsats for å beskytte sivilbefolkningen. Boka gir et innblikk i hvordan hjelpearbeidet i Bosnia drives. Naturlig nok er det mest Kirkens Nødhjelps prosjekter som beskrives. Men den viser også hvordan en rekke arbeidsoppgaver ble løst i samarbeid med Norsk Folkehjelp og Flyktningerådet, som også hadde sine enheter i Tuzla. Birkelund hadde særlig ansvar for prosjekter innen jordbruk og næringsliv. Boka er en åpenhjertig beretning om hva som gikk galt og hva som gikk godt i det daglige hjelpearbeidet. Boka er illustrert med kart og bilder. Den fås i bokhandelen eller direkte fra forfatterens forlag, 9027 Ramfjordbotn.

«Modige kvinner har fortalt om krenkelses og smerte»

(24.01.1997)

- Kvinners historier har vært det viktigste grunnlaget for etableringen av Kirkelig Ressurssenter for mishandlede kvinner. Vi har forventninger til en kirke som vil erkjenne smerten og sviket som kvinnene har opplevd og sikre at kvinner blir trodd og møtt med respektfull omsorg og forståelse. Det sa Gunn-Björg Wisløff, leder av styret for Stiftelsen KFUK-hjemmet da Ressurssenteret ble offisielt åpnet 4. desember. Lovisenberg kirke var fullsatt under gudstjenesten som markerte åpningen av senteret som Kirkemøtet allerede i 1986 gjorde vedtak om å arbeide for å etablere. Senteret skal være et godt sted å være for kvinner som har opplevd eller opplever overgrep og mishandling. Elisabeth Torp er prest og daglig leder, hun har erfaring blant annet som gateprest i Oslo. Dessuten er det diakon og psykolog knyttet til senteret. Ressurssenteret er kommet istand som et samarbeid mellom Norges KFUK, Diakonissehuset Lovisenberg og Kirkerådet. I tillegg til å bety noe for kvinnene som tar kontakt med senteret, er det også meningen å skolere kirkelige medarbeidere slik at kirken blir bedre i stand til å møte mishandlede kvinner med respekt, omsorg og forståelse. Senteret har vært i drift noen måneder før det offisielt åpnet, og har allerede fått mange henvendelser, ikke minst i forbindelse med presseoppslag om kvinner som er blitt mishandlet i kristne miljøer. Kirkerådet stilte ved åpningen med både formann Oddbjørn Evenshaug og direktør Erling Pettersen. - Kirkerådet vil arbeide aktivt for å sikre finansieringen og legge til rette for driften, sier Pettersen som både er glad for at senteret nå er kommet i gang, og samtidig lei seg for at det er behov for et slikt senter. For kontakt med ressurscenteret: tlf 22 54 86 56. Eller skriftlig: Kirkelig Ressurssenter, Postboks 5122 Majorstua, 0302 Oslo.

Fasteaksjonen 1997: Vann til Etiopia

(24.01.1997)

Rent vann er en menneskerett! Hver nordmann bruker omkring 200 liter vann daglig. Vi murrer når myndighetene forbyr oss å spyle bilen i tørkeperioder. I Etiopia er vannproblemene av en annen art. Der innebærer langvarig tørke katastrofe. Hele 70 prosent av innbyggerne er uten tilgang på rent vann. Dette er temaet for Kirkens Nødhjelps (KN) Fasteaksjon i 1997. Samtidig med at KN presenterer konkrete tiltak for å bedre vannforsyningen i Etiopia, retter man fokus mot en politikk som i økende grad har gjort landets jordbruk sårbart for tørkeperioder.

Kampen mot tørke I brosjyremateriellet KN har sendt menighetene i forbindelse med Fasteaksjonen heter det blant annet: «Afrikanske bønder har mer enn tusen års erfaring i å overleve tørkeperioder. Når de ikke klarer det lenger, er det fordi krig, vanstyre, avskogning og fattigdom har handlingslammet dem.» KN har arbeidet i Etiopia siden 1974. I 1984-85 ble Etiopia og Eritrea rammet av den verste sultkatastrofen i moderne tid. Minst en million mennesker døde. Frem mot 1991 kom enda flere katastrofer. I denne perioden ledet KN et arbeid som reddet livet til ca. én million mennesker.

Tomme bøtter Et tom sinkbøtte går igjen på KN's brosjyremateriell. Den er symbolet på Fasteaksjonen 1997. Man har en rekke forslag til hvordan menighetene kan bruke en vannbøtte i årets Fasteaksjon: «Bruk bøtten som kollektbøsse! Spør om den kan stå på alteret eller ved utgangen,» heter det i et inspirasjonshefte fra KN. Målet for årets Fasteaksjon er 15 millioner kroner. Fastelavnssøndag 9. februar skal fastebøssene deles ut i landets kirker. Mange steder blir bøssene også distribuert via menighetsbladet. Den store dør-til-dør aksjonen som flere og flere menigheter har deltatt i de senere år, blir i år tirsdag 18. mars.

Kirkeloven har trådt i kraft

(24.01.1997)

Den nye kirkeloven ordner opp i det uklare ansvarsforholdet mellom menighet og kommune. Etter kirkeloven av 1897 og kirkeordningsloven av 1953 representerte både kommunestyret og menighetsrådet menigheten/soknet. Med den nye loven får lokalmenigheten rettslig og administrativ selvstendighet.

Menighetsrådet og kirkelig fellestråd skal ivareta oppgavene på menighetenes/soknenes vegne. Arbeidsgiveransvaret blir ikke lenger delt mellom kommune og menighet, men tillegges kirkelig fellestråd.

- Den nye kirkeloven vil føre til frigjøring av menneskelige ressurser til menighetsbyggende arbeid. Lovendringen vil legge forholdene til rette for at Den norske kirke kan bli bedre i stand til å være kirke for sine medlemmer, sier kirkerådsdirektør Erling Pettersen.

Gjennom behandlingen av statsbudsjettet like før jul sikret Stortinget 100 øremerkede millioner til gjennomføring av den nye lovreformen, som vil kreve profesjonell saksbehandler til de nye kirkelige fellestrådene på kommuneplan. Samtidig ble ytterligere 39 millioner lagt inn i rammetilskuddet til kommunene til samme formål i 1997.

- Utfallet av Stortingets behandling er gledelig. Uten denne bevilgningen hadde det blitt meget vanskelig å innføre den nye lokalkirkelige reformen, og vi ville stått overfor valget å ta av midler som egentlig skulle gå til menighetsbyggende arbeid, sier Pettersen.

Kirkerådet og Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon arbeidet i høst for å sikre de lokale fellestrådene finansielt startgrunnlag, og det lyktes altså. Stortinget har også sluttet seg til en fordelingsnøkkel for de nye midlene som kirkelige instanser har foreslått. Kirkerådet har likevel nøkternt regnet ut at den nye reformen vil koste 250 millioner. Derfor vil arbeidet med finansieringen av reformen fortsette fram mot neste budsjettbehandling.

NY GRAVFERDSLOV

Fra nyttår innføres også en ny gravferdslov som innebærer at kirkegårdene stilles under tilsyn av det kirkelige fellestrådet i hver kommune. Samarbeidet mellom menighet og kommune vil fortsatt stå sentralt. Fleksibiliteten i loven åpner imidlertid for lokale tilpasninger og tjenlige løsninger - fra kirkelig overtagelse av alle driftsoppgaver, gjennom kommunale tjenesteyting, til kommunalt driftsansvar for kirkegårdene.

Pilegrimsbok om Nidarosdomen

(24.01.1997)

«Nidarosdomen - en pilegrimsvandring» heter en fersk bok om vår nasjonalhelligdom. Den hevder å være den første «åndelige guide» til middelalderkatedralen og gir en nøkkel til å forstå arkitektur og symbolikk. Nidarosdomen var et av de viktigste pilegrimsmålne i Norden i middelalderen, og med vår tids interesse for pilegrimen, skulle boken være aktuell for mange. Pilegrimsleden, som åpnes til sommeren, har sitt endepunkt i Nidarosdomen. Forfatteren, Arne Bakken, er pilegrimsprest i - ja, nettopp - Nidarosdomen.

Kan kaffen være rettferdig?

(24.01.1997)

Av Hans-Jürgen Schorre konsulent i Kirkerådet med kirke og samfunn som arbeidsområde
Bør kirken blande seg i absolutt alt? Kan en liten kaffekopp på morrakvisten virkelig ha bismak av umoral? Kan kirkekaffen etter søndagsgudstjenesten være et urettferdig foretagende? Mange stiller seg kanskje slike spørsmål etter å ha lest eller hørt om Kirkemøtets behandling av sak «Forbruk og rettferd» sist høst. Under denne overskriften tar Kirkemøtet opp spørsmål rundt vår forbrukerkultur og dens konsekvenser for mennesker i andre deler av verden og generasjoner som kommer etter oss. Denne saken er gjengitt i sin helhet i dette nummeret av Kirkeaktuelt (se side 101-12). Under overskriften «Utsendelse mot år 2000, 3x3 slag for oppbrudd, handling og håp» nevnes ni områder hvor kirken selv kan bidra til konkrete forbedringer. Ett av dem er etablering av en merkeordning for rettferdige varer. I første omgang gjelder dette for kaffe.

Rettferdig handel «Rettferdig handel» (eller «Fair Trade» som det heter internasjonalt) er en alternativ måte å drive utviklingssamarbeid på, ifølge Kirsten S. Natvig, som er utreder for etablering av en «Fair Trade»-merkeordning i Norge. En slik ordning finnes allerede i mange europeiske land, og i bl.a. Danmark og Sverige kan du lete etter et slikt merke på den kaffen du vil handle. I Sveits står i år kirkens fasteaksjon under tittelen «rettferdig handel».

Praktisk organisering I stedet for å overføre penger som tradisjonell u-hjelp, benytter «Fair Trade» direkte handel med fattige gårdbrukere som virkemiddel for å oppnå lokal utvikling i land i den tredje verden. Foreløpig har man internasjonalt utviklet «Fair Trade»-kriterier, dvs. betingelser som må være oppfylt fra produsent og handelsleddene, når det gjelder råvarene kaffe, te, kakao, sukker, honning og bananer. De varene som er produsert og forhandlet etter disse betingelser, kan få et «Fair Trade»-merke, akkurat som vi kjenner miljømerket for miljøvennlig produserte varer.

Flere valgmuligheter Konsumentene, altså vi som handler i butikkene, kan så velge fritt om vi ønsker å betale en mer rettferdig pris for disse varene. Dette betyr ofte ikke så veldig mye for vår pengepung, men har stor betydning for mange fattige gårdbrukere i u-landene og deres familier. Etter de vanlige handelsprinsippene er disse prisgitt lokale oppkjøpere for å få solgt sine varer på det internasjonale markedet. Og da får en småbruker ofte bare to prosent av den prisen du og jeg betaler i butikken. I «Fair Trade»-ordningen samarbeider flere småprodusenter i en region om salg og markedsføring av sine produkter og erstatter så flere mellomledd i handelen. På denne måten oppnår de ikke bare bedre betaling for sine varer, men også mindre avhengighet av andre, økt kontroll over sin egen situasjon og en økt følelse av menneskeverd, sier Kirsten Natvig. Kirkemøtet ønsker å støtte innføring av en merkeordning for rettferdige varer i Norge, slik at disse på sikt blir tilgjengelige i alle dagligvarebutikker. Først da vil vi få økte valgmuligheter og dette vil få positive konsekvenser.

Brev til kaffeimportører Men den etablerte kaffeindustrien vil sannsynligvis bare støtte denne utviklingen hvis det viser seg at mange mennesker bryr seg om slike spørsmål. Kirkerådet sendte før jul et brev til de største kaffeimportørene i Norge hvor vi spør om deres interesse for innføringen av ordningen. I andre land er det noen av de store importører som engasjerer seg i dette, noe som sterkt øker tilgjengeligheten i dagligvarebutikkene. Vi venter spent på svar. Den som ønsker å kjøpe slike varer allerede i dag, må kjøpe eller bestille disse via Stiftelsen Alternativ Handel, Kongensgt. 9, 0153 Oslo. Her kan man få tilsendt vareoversikter og prislister. Varene føres også i samarbeidende butikker i Bergen, Volda, Stord og Elverum.

Ut på prøve Som et ledd i å gjøre dette arbeidet kjent, sender Kirkerådet i begynnelsen av februar en 50 grams prøvepakning av «Fair Trade» kaffe til alle menigheter i Norge sammen med en liten

brosjyre med bakgrunnsinformasjon. «Forbruk og rettferd»-uttalelsen sier: «Under kirkelige arrangementer bør slike varer brukes. Det er også viktig at rettferdige varer tas inn i husholdningen.» Noen kan nok oppfatte dette konkrete ønske som formynderi og moralisme. Men faktum er at hver og en av oss daglig er oppe i veldig mange små og store valgsituasjoner i hverdagslivet. Det er også opplagt at noen valg er mer riktige enn andre når man ser på konsekvensene. Da kan det vel ikke være galt at kirken aktivt jobber for flere gode handlingsalternativer og inviterer alle med på dette?

Smakstest: Bestått! Hvordan er det så med smaken av denne kaffen? Mange av de drevne kaffedrikkene i Kirkens Hus i Oslo var selv skeptiske til bruken av denne kaffen i vår kantine. Det ble derfor gjennomført en blindtest fra kantinepersonalets side: Kaffen ble byttet ut uten at noen var klar over det! Hva skjedde? Ingen av de ca. 100 kaffedrikkene på huset kom med negative kommentarer. På direkte forespørsel mente mange at denne kaffen faktisk smakte godt. Da er det vel verdt å prøve?

Griper tak i Kirkelig medlemsregister

(24.01.1997)

Eigil Morvik (30) fra Fana er fra årsskiftet ansatt i Kirkerådet som leder for prosjektet "Kirkelig medlemsregister". Hans første utfordring blir å slutføre arbeidet med innsamling av data til et kirkelig medlemsregister som skal brukes ved menighetsrådsvalgene i høst.

- Vi er godt i gang med registrering av inn- og utmeldinger. Kirkebokførere og kontorhjelper fra fem bispedømmer har allerede vært på kurs og foretatt registreringer fra sine menigheter. Det siste kurset avsluttes i april. Da regner vi med å ha registrert de fleste som har meldt seg inn eller ut av Den norske kirke siden 1945. Parallelt med kursene vil vi ta kontakt med prestegjeld med færre enn 150 inn- og utmeldinger i det samme tidsrommet. Disse skal sende kopi av aktuelle sider i kirkebøkene til prosjektet slik at vi sentralt kan foreta nødvendige registreringer. - Hva med de som tilhører andre trossamfunn og aldri har vært innmeldt i Dnk? - I løpet av våren skal vi samarbeide med andre tros- og livssynssamfunn for å kontrollere at deres medlemmer er tatt ut av våre lister. Her vil også kirkebokførerne bli involvert. Til sommeren vil så foreløpige lister bli lagt ut til offentlig gjennomsyn slik at eventuelle feil kan rettes opp. Når dette arbeidet avsluttes tidlig i høst, tror jeg at vi for de aller fleste sokns vedkommende skal ha klart å skaffe korrekte medlemsoversikter til valget i oktober. - Er arbeidet ditt slutført da? - Nei, på langt nær. Den største utfordringen for prosjektet er ikke å skaffe en medlemsoversikt til valget i oktober, men å få i stand et EDB basert sentralt medlemsregister for Den norske kirke. Innen mars i år må vi avklare hvordan det sentrale kirkelige medlemsregisteret skal drives, hva dette skal inneholde av opplysninger, og så, sammen med aktuelle samarbeidspartnere, etablere rutiner og regler for drift av registeret. Her trenger jeg blant annet løpende kontakt med alle de store datafirmaene som har presentert produkter for kirkelig sektor. Så mangler kun den viktigste fasen i prosjektet: Et kirkelig medlemsregister som den lokale menighet kan ha nytte av. Ulike modeller er på "tegnbrettet", og det er for tidlig å si noe om hvordan de praktiske løsninger blir, men etter min mening er prosjektet kun vellykket hvis vi får til et medlemsregister som lokalmenighetene kan bruke i sitt arbeid. Denne siste fasen er det tydelig at Morvik er opptatt av. - Den store utfordringen, både rent teknisk og konsesjons- og rettighetsmessig, blir å finne ut av hvordan kommunikasjonen og ajourføringsrutinene skal være mellom Folkeregisteret, det kirkelige medlemsregisteret og menighetene. Den problemstillingen tar jeg fatt på umiddelbart, sier Morvik. Eigil Morvik har vært kapellan i Lavik prestegjeld, Høyanger, siden 1994. Han vil arbeide vekselvis i Kirkerådet i Oslo (tirsdag og onsdag) og i Høyanger (hjemme). Og hans e-post-adresse: eigil.morvik@kirken.no

Konfirmasjonsopplæring i skoletiden

(24.01.1997)

Kirkerådet har fått flere henvendelser om hvordan reglene om konfirmasjonsopplæring i skoletiden er i den nye kirkeloven. Bakgrunnen for usikkerheten er at Human-Etisk Forbund har gått ut og bedt skolemyndighetene stoppe den «ulovlige konfirmasjonsundervisningen i skoletiden».

Konfirmasjonsopplæringen omtales i § 36 i den nye kirkeloven, hvor det heter: Vedkommende kirkelige myndighet og kommunen avgjør i fellesskap om konfirmasjonsopplæring skal legges til skolens tid og i tilfelle hvilke timer som skal nyttes til opplæringen. Det kan anvendes to timer ukentlig dersom opplæringen varer et halvt skoleår og en time ukentlig dersom opplæringen varer lenger enn et halvt skoleår. Oppnås ikke enighet mellom vedkommende kirkelige myndighet og kommunen, treffes de her nevnte avgjørelser av biskopen sammen med statens utdanningsdirektør. Oppnås da ikke enighet, forelegger biskopen saken for departementet til avgjørelse. Human-Etisk Forbunds kampanje tar altså utgangspunkt i feilaktige premisser. Kirken har fortsatt rett til å bruke av skoletiden til konfirmasjonsopplæring.

Misjonens tid er ikke forbi

(24.01.1997)

- I begynnelsen var det sterkt fokus på kultur, men etterhvert kom det spesielle ved evangeliet, og håpet vi har felles, mer i forgrunnen. Selv om det er pekt på at mye er gjort galt i misjonsvirksomhet gjennom historien, har jeg ikke mindre, men mer frimodighet til å gå videre. Slik konkluderte biskop Ole D. Hagesæther da den store misjonskonferansen i Salvador de Bahia, Brasil, ble avsluttet. Det var første gang Bjørgvin-bispen var med på en så stor, økumenisk, verdensvid konferanse. - Jeg skulle unne alle å være med på noe sånt som dette. Det gjør godt å kjenne enheten, enda vi kommer fra mange nasjoner, folkegrupper og kulturer. Det har vært nesten som på pinsedag, med folk fra ulike nasjoner, språk og kulturer. Vi har delt og lyttet til hverandre, og skjønt at hver for oss ser vi stykkevis. Men jeg registrerer jo også kirkepolitiske blokker med sterke synspunkter. De russisk-ortodokse, urbefolkningene, de evangelikale og de afro-amerikanske gruppene hadde alle sine anliggender, og det var neppe mulig å tilfredsstille alle. - Sluttrapportene og budskapene må til en viss grad være minste felles multiplum som alle kan være mer eller mindre enige om. Likevel har vi her atskillig materiale som bør være interessant for mange også i vår norske kirke, sier Hagesæther. Misjon er først og fremst den enkelte, lokale kirke og menighets ansvar, og misjon som krysser grenser, bør skje i samarbeid med lokale kirker og menigheter, hvis slikt finnes. Det er ikke tid for de store proklamasjoner på tvers av kulturer, men det er tid for det kristne vitnesbyrd, troverdig formidlet i ord og gjerning. - Det er rett og slett "tid for tro", sier Hagesæther med henvisning til den norske aksjonen med dette navnet. - Men vi kan ikke slå oss til ro med at menighetene bare skal drive misjon i sitt nærmiljø, fortsatt er det viktig med misjon som krysser grenser, sier Hagesæther. I konferansen har mange gått langt i ønsket om å anerkjenne og respektere kulturer, ikke minst de som har vært undertrykt eller "marginalisert" av den vestlige verden. - Jeg merket uro over at vi til de grader skulle bekrefte kulturene. I møtet med kulturene må vi vite hva evangeliet er, og vi må ha kriterier til å skille mellom hva som er i pakt med sann kristendom og hva som ikke er det. Hvis man ikke gjør dette, kan det ende i synkretisme, sier Hagesæther. Ordet "synkretisme" er åpenbart et følsomt ord, og mange fra sør, ikke minst de afrikanske kulturene, mener at ordet alt for raskt er blitt brukt når folk fra nord kritiserer at afrikanere og afro-amerikanere tar vare på deler av sin afrikanske kulturarv. - Det er blitt understreket at hver kultur må få bruke de ord og uttrykk som formidler evangeliet rett i deres kultur. Og de må få bruke det selv om vi ikke forstår det, sier Hagesæther. Han peker på at ordet "synkretisme" ikke bare må bli et uttrykk vi i nord bruker mot de i sør, men også kan sette søkelyset mot vår egen kultur, for eksempel den "kristne" julefeiring i vårt norske velstandssamfunn. Hagesæther mener at det fortsatt er viktig med mennesker som har visjoner for misjon, lokalt i Norge. - Men det de enkeltes visjoner må bli prøvd på en del prinsipper, som det at misjon egentlig er Guds misjon, og at det er kirkene i fellesskap som står for misjonen. Derfor er det viktig at vi er følsomme for at vi står i en større sammenheng når vi arbeider for misjon. Men jeg ser med glede at tradisjonelle misjonsselskaper fortsatt blir sett på som redskaper for misjon, sier Ole D. Hagesæther.

Kristin Ofstad om bibelbruk i vår vestlige kultur:

(24.01.1997)

- Ikke bare puslespillbrikker til fri bruk - Menneskets identitet har forlatt det rike bibelske begrepet "skapt i Guds bilde", og har også forlatt tanken om det frigjorte, rasjonelle individ, til en identitet som forbruker. Verden er et stort supermarked der vi kan skape vår egen identitet, vårt eget verdensbilde, som om verden er en puslespill-butikk - vi får en pose puslespillbiter og setter sammen som det passer oss, ikke interessert i hvordan bildet var tenkt å se ut. Slik beskrev Kristin Ofstad det postkristne (etterkristne) og postmoderne samfunn i en tale på KVs verdensmisjonskonferanse i Salvador de Bahia, Brasil. Hun holdt opp en stor eske med puslespillbiter, og slengte forsidebildet på gulvet, for å illustrere det postmoderne samfunn. Kristin Ofstad er norsk, men arbeider som pastor i Cardiff, Wales, og er opptatt av hvordan vi bruker og misbruker Bibelen. - Norge er nok ikke i den grad blitt et postkristent samfunn som Storbritannia, men bare vent, om en ti-tjue år...

Flerkulturell Kristin regner seg som flerkulturell. Både besteforeldre og oldeforeldre var misjonærer på Madagaskar, og hennes far var født i Kina. Selv ble hun født i Sør-Afrika for 43 år siden. Senere flyttet familien til Etiopia. Inntil hun kom til Norge som student, 19 år gammel, hadde hun bare hatt korte opphold i det som formelt var hennes hjemland. Etter fire år, blant annet på Statens Bibliotekskole, forlot hun igjen Norge og ble bibliotekar på Papua Ny Guinea, på en skole drevet av United Reformed Church. Etter et par-tre år kom hun til Selly Oak misjonsskole i England, fortsatt som bibliotekar, men hun søkte etterhvert om å bli prestekandidat, og fikk presteutdannelse ved Cambridge. I 1992 ble hun ordinert i United Reformed Church, til prestetjeneste i Cardiff. Stillingen var nyopprettet og eksperimentell. I Cardiff var det en stor menighet, med sterk middelklasse, og to små arbeiderklasse-menigheter som ikke hadde hatt prest på mange år. De tre menighetene ble slått sammen, og Kristin har spesielt ansvar for de to små menighetene. På en god søndag kommer det tjue mennesker til gudstjeneste.

Være Guds nærvær - Vi, denne lille gruppen, er overbevist om at Gud har kalt oss til å være Guds nærvær der vi bor. Vi har bestemt oss for at vi vil bygge opp menigheten, og tror at Gud vil la store ting skje i et område med materiell og åndelig fattigdom. Til dette har Bibelen hjulpet oss. Kristin mener det er nødvendig å forstå den kulturen vi lever i, enten det er i Wales eller i Norge: - I en postmoderne kultur kan enhver plukke, velge og lage bilder og historier som passer dem i øyeblikket. Og alle bilder og historier er like gyldige. Ingen kan påstå at deres bilde eller historie er mer sann eller gyldig enn andres. Og i et postkristent samfunn er fragmenter av historier, kunst og symboler fra boksen "kristen tro" noe som tilhører enhver, og det er i orden å bruke bitene uten noen referanse til resten av det originale bildet. Kristin peker på at i vår vesteuropeiske kultur er for eksempel julefortellingen brukket opp med nisser, reinsdyr, julebord og kjøpegilde. Og til påske går kaniner og harer sammen med soloppgangen over Golgata.

Julaften og juledag I et postmoderne samfunn er det helt greit i kirken å velge ut biter av Bibelen som passer en og kaste resten. Og det er helt legitimt å gå i kirken på julaften, men ikke på første juledag, ikke på langfredag, men på påskedag. Folk vil ha kirken, men vil selv velge hvordan man bruker den, og ser på kirkegang som en fritidsaktivitet på linje med fotball eller golf. I Storbritannia brukes uttrykk som "god samaritan" eller "fortapt sønn" i dagligtalen uten at man behøver å kjenne den bibelske bakgrunnen. - Slik mister vi arven med bibelske metaforer, sier Cardiff-pastoren. Hun er med i en britisk forskningsgruppe med "Gospel and Culture" som tema. - Hvis vi skal se vekst i lokalmenigheter i Europa, må vi forstå kulturen, sier Kristin, som synes hun har et spennende arbeid i den lille walisiske menigheten.

Bilder og fortellinger - Postmodernismen behøver ikke være noen katastrofe for kirken, fortsetter

hun. Postmodernismen har sans for bilder og fortellinger som vi finner i Bibelen. Utfordringen for kirken er å sette sammen bitene til et helhetlig bilde. I kirken har vi hukommelse når vi setter sammen bitene. Kirkeåret hjelper oss til dette, sammen danner tekstene brikker til bildet. Kristin føyer til: - Noen kaller seg "bibeltro", mens de trekker ut enkeltvers, men da er de minst like postmoderne som samfunnet ellers. Utfordringen er å sette bitene sammen til et bibelsk bilde. Vi må bruke Bibelen på en måte som viser at det ikke er nok å plukke opp små historier og små bilder som ikke bærer i seg ekkoet av Guds stemme og gjenskinnet fra Guds ansikt. - Egentlig, avslutter hun, - blir bildet aldri helt ferdig, ikke før alt er kommet på plass i Guds rike. Og Vesten kan ikke sette sammen alle bitene alene, vi er avhengig av alle folkeslag og grupper. Norske teologer kan ikke gjøre det ferdig alene...

Seminar: Abort - og hva så?

(24.01.1997)

Fredag 14. mars holdes et dagseminar for prester, diakoner, sjelesørgere og andre om temaet "Abort - og hva så?" Den kanadiske psykiateren Philip Ney har arbeidet med tapsopplevelser etter abort, og han deltar på seminaret sammen med Ragnhild Framnes - mangeårig rådgiver i AAN, sykehusprest Kristin Kolstad og Anita Johansen. Seminaret arrangeres på Diakonhjemmets høgskolesenter i Oslo og arrangør er For Livsrett og Menneskeverd i samarbeid med Kirkerådet, Diakonforbundet og Presteforeningen. Påmelding tlf 22 11 39 39 innen 1. mars.

Ny generalsekretær i KEK

(24.01.1997)

Keith Winston Clements (53) ble 12. januar ansatt som ny generalsekretær i Konferansen av Europeiske Kirker (KEK). Han etterfølger Jean Fisher og tar over i september. Clements (53) er baptistpastor, er bosatt i Bristol, England, og arbeider for tiden i det felleskirkelige rådet på de britiske øyer.

Fra 1000 års jubileet til markeringen av år 2000

(24.01.1997)

Morten Eriksen går fra 1000-årsfeiring til 2000-årsmarkering. Eriksen er ansatt som prosjektleder for den felleskirkelige 2000 års markeringen av Jesu fødsel. Prosjektet er administrativt lagt til Norges kristne råd. Det er opprettet en økumenisk sammensatt hovedkomité, med domprost Ole Chr Kvarme som formann.

Morten Eriksen begynte i stillingen fra årsskiftet, i litt redusert stilling frem til sommeren, og så full stilling ut år 2000. Eriksen, som er lærer av utdanning, var daglig leder for Kirkens 1000-årsjubileum på Moster i 1995. Etter det har han vært aksjonsleder for TV-aksjonen «Miljø for livet». - Jeg trives med å bygge opp noe fra grunnen, se noe nytt bli til, og ha en jobb som går fra da til da, sier Morten Eriksen som fikk atskillig å bryne seg på, både på Moster og i TV-aksjonen. Nå går han med friskt mot løs på et nytt prosjekt. - Disse historiske markeringene gir kirken en mulighet til å nå ut med sitt budskap til brede grupper, sier Eriksen. - Og et årstusenskifte går man ikke forbi i stillhet. Det vil bli masse oppmerksomhet og oppstyr om år 2000, enten kirken er med eller ikke. Jeg tror det er viktig at kirken kommer på banen med sitt perspektiv på årtusenskiftet, slik at vi kan prege det som skjer. 2000 års markeringen må bli noe mer enn «nyttårsaften hele året», mener Eriksen. - Tusenårsskiftet er en mulighet til å se både bakover og fremover. Selve årstusenskiftet er knyttet til vår kalender, som igjen er knyttet til Jesu fødsel. Vi kan derfor feire Jesu fødsel, inkarnasjonen, samtidig som vi kan formidle det kristne håp for frtemtiden. Nettopp ved et tusenårsskifte vil mange være opptatt av fremtiden og om det er noe håp for menneskeheten. Planene for den kirkelige 2000-årsmarkeringen er selvsagt langt fra klare. Tanken er imidlertid at det ikke skal bli ett stort arrangement ett sted i landet, men heller mange lokale, økumeniske markeringer. Eriksen ser på sin oppgave mer som koordinerende og ressursutløsende, enn at han skal initiere og ha hånd om alt. - «Han som kom, er den samme som kommer,» står det i Bibelen. Slik knyttes det tilbakeskuende og det fremadskuende, og slik skal vi knytte det sammen frem mot år 2000, sier prosjektleder Morten Eriksen.

Norske Kirkedager i Trondheim 27.-31. juli 1997

(06.02.1997)

Hovedtemaet for Norske Kirkedager i Trondheim juli 1997 er «Her er det folk som søker Herrens ansikt» Pilegrimsmotivet blir sentralt under Kirkedagene 1997 i Trondheim ved olsoktider.

Kirkedagene blir et av de store arrangementene i byens tusenårs-jubileum. Temaet er hentet fra Bibelens Salme 24, og peker på det sentrale i enhver pilegrimsvandring - møtet mellom mennesker og Gud - mellom dem som begir seg på vandring og Ham som kommer vandrere i møte.

Trondheims betydning som et historisk, kirkelig sentrum står sentralt i byens tusenårsjubileum. Pilegrimen er blitt jubileums- symbol, og kirken er med i mange av jubileets høydepunkter, fra jubileets første til siste dag. Også det daglige liv i jubileumsbyen skal preges av byens kirkelige historie.

Betydningen av pilegrimsvandringene gjenoppdages i vår tid. De gamle stiene mot Nidaros trækkes opp igjen gjennom prosjektet Pilegrimsleden. Den endelige åpningen av Pilegrimsleden finner sted under Kirkedagene. Kirkedagsdeltagere kan vandre langs leden til Nidaros, i gamle pilegrimers fotefar. Vandringen inn mot Nidarosdomen den 28. juli innleder den største Olavsvake siden reformasjonen.

Pilegrimsvandring og Olavsvake, solidaritetsfest og tidebønner, konserter, teater og utstillinger, bibeltimer og seminarer, olavskildemesse og teknomesse, kirkespill og mulighetenes marked, - det er litt av det man innbys til å ta del i under Norske Kirkedager 1997. Påmeldingsbrosjyren som nylig er utkommet, forteller om et mangfoldig og spennende program som kan gjøre årets Norske Kirkedager til noe spesielt.

«Kirkedagene er stedet for fellesskap med Gud og tilhørighet med hverandre, på tvers av generasjoner, nasjonalitet og kirketilhørighet. Vi vil søke hverandre, så vi kan finne hverandre i vrimmelen av mennesker!» skriver biskop Finn Wagle i brosjyren, der han inviterer til å bli med på Norske Kirkedager. Og han legger til: «Kirkedagene er er stedet for hjertets uro, for tro og tvil og lengsel.»

Barn og unge skal kjenne seg velkomne til Kirkedagene. Et barneopplegg hver formiddag skal bl.a. gi barna mulighet til å være med å lage innslag til familiegudstjeneste og fellessamlinger. Unge mellom 14 og 18 år kan velge mellom musikal-leir eller KRIK-idrettsleir, mens studenter kan ta del i et eget studentprogram, kalt «Sidespor».

En rekke internasjonale gjester kommer til Kirkedagene og vil sette sitt preg på program og miljø. Blant disse er biskop Paride fra Sudan, Danny Chetty fra Sør-Afrika, Bernice King fra USA, Persanna Kumari fra India, Pablo Sosa fra Argentina, Anna Ming-Huey Chen fra Taiwan, Lisa og David Loden fra Israel, Suad og Monih Yunan fra Vestbredden, Felicité Ramiharinanana fra Madagaskar, Antonio Oztzy fra Guatemala og Buddhi Gautnam fra Nepal. Til den økumeniske forbønngudstjenesten 29. juli kommer dessuten patriark Aleksij fra Moskva, kardinal Edvard Cassidy fra Vatikanet og biskop David Tustin fra England, og en rekke andre kirkeledere.

Bak Norske Kirkedager står Kirkerådet i Den norske kirke i samarbeid med Nidaros bispedømme og Norges kristne råd. I år har Kirkedagene økumenisk profil, derfor vil også folk fra andre kirkesamfunn bli synlige, både i programmet og som deltagere. Det er 20 år siden Norske Kirkedager ble arrangert for første gang. Trondheim hadde Kirkedagene både i 1977 og 1982, mens Bodø var vertsby i 1989 og Fredrikstad i 1993. Årets Kirkedager er de femte i rekken.

Påmeldingsbrosjyre og øvrig informasjon fås fra Norske Kirkedager 1997, Kjøpmannsgt 23, 7013 Trondheim. Tlf 73 50 97 97. Fax 73 51 78 44.

Hele menigheten til Kirkedagene - Vi drar til Kirkedagene en hel gjeng, sier kapellan Øystein Magelssen på Ål. Han forteller om pilegrimstur fra Ål over Dovre til Trondheim. - Invitasjonen har gått ut i kyrkjebladet, men planene er ikke helt klare ennå, sier Magelssen som tror dette kan bli en fellesskapsopplevelse for mange i menigheten.

- Vi tar sikte på å reise i privatbiler og minibusser, blant annet for å kunne velge ulike ruter etter Kirkedagene. Vi legger inn en etappe eller to hvor vi går på våre bein, sier Magelssen, som håper på å få med både unge og eldre på turen. Og i Trondheim vil de lage en underleir, ved at alle ligger på samme campingplass, med mulighet for å leie hytte. - Vi vil gjøre noe ut av både turen oppover og oppholdet på Kirkedagene, sier kapellane på Ål. (KIRKEINFO)

Kontaktperson: Prosjektleder Knut Nilsen, tlf 73 50 97 97, mobil 90 13 38 03, fax 73 51 78 44.

14 MILLIONER FORDELT PÅ KIRKELIGE TILTAK

(13.02.1997)

Oslo, 13. februar: Kirkerådet har fordelt 14 av de 18 millionene av årets avkastning fra Opplysningsvesenets fond (Særfond II) til kirkelige tiltak. Av de 14 millionene ble seks millioner kroner tildelt de 11 bispedømmene til regionale og lokale tiltak i menighetene - en økning på 400.000 fra fjorårets tildeling. Åtte millioner ble fordelt på egne og eksterne tiltak innenfor Kirkemøtets satsingsområder. De øvrige fire millionene fordeler Kirkedepartementet til landsomfattende tiltak.

Kirkerådet står fritt i disponeringen av Kirkemøtets andel av særfondsmidlene, og har i år valgt å fordele 5.330.000 kroner av de åtte millionene til eksterne tiltak. De resterende 2.670.000 kroner er fordelt til Kirkerådets egen oppfølging av Kirkemøtets satsingsområder og til forvaltningen av fondsavkastningen. Ved tildelingen som ble foretatt under Kirkerådets møte i Trondheim nylig, forelå det 83 søknader med et samlet søknadsbeløp på 15,3 millioner kroner - mot 61 søknader og 11 millioner i søknadsbeløp i 1996. I årets beløp er ikke Kirkerådets og bispedømmerådernes prosjekter tatt med.

Kirkerådets direktør Erling J. Pettersen opplyser at det ved tildelingen er lagt vekt på at prosjektene som får støtte, skal være relevante for Kirkemøtets satsingsområder, og at det er en rimelig balanse mellom disse. Ellers har flere prosjekter fått støtte ut fra at de går over flere år og tidligere har fått tilsagn. - Den sterke økningen i antall søknader har ført til en stram prioritering, og dette har dessverre rammet flere interessante nybrottsprosjekter som oppfylte vilkårene for støtte, sier direktør Pettersen.

De to ungdomsorganisasjonene Norges KFUK/M og Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag søkte blant annet om ren driftsstøtte. - Disse søknadene vil bli behandlet i forbindelse med en høringsprosess denne våren om nye retningslinjer for Opplysningsvesenets fond, opplyser Pettersen.

Midlene til eksterne tiltak ble fordelt slik: 50.000 kroner til Norges Speiderforbund til dåpsopplæringstiltak i samarbeid med Den norske kirke, 30.000 kroner til Den norske Santalmisjon til ressurspakke om misjon og u-hjelp for ungdom, 40.000 kroner til Norges KFUM-Speidere til dåpsopplæringsprosjekt, 75.000 kroner til Norsk Søndagsskoleforbund til tekstopplegg og 40.000 kroner til Søndagsskoleforbundets dåpsskole for 6-åringer, 50.000 kroner til Navigatørens familiearbeid, 400.000 kroner til Institutt for Kristen Oppseding (IKO) til kurs og materiellutvikling til dåpsopplæringstiltak lokalt, 30.000 kroner til Kristen Idrettskontakt (KRIK) til prosjektet "Friluftsliv i Den norske kyrkja", 50.000 kroner til Indremisjonselskapet til lederutvikling, 180.000 kroner til Norges KFUM/K-tiltak innen dåpsopplæring og ungdomsspørsmål, 80.000 kroner til Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag til ledertrening tilknyttet studentprosjektet "The Big Idea", 50.000 kroner til Diakonistiftelsen Lillebo til kompetanseprosjekt for arbeid blant psykisk utviklingshemmede, 900.000 kroner til Stiftelsen KFUK-Hjemmet til Kirkelig Ressurssenter for mishandlede kvinner, 800.000 kroner (med løfte om ytterligere 200.000 kroner) til Stiftelsen Kirkeforskning, 50.000 kroner Kristent Arbeid Blant Blinde til dåpsopplæringsprosjekt, 250.000 kroner "En kirke for alle - Grenland/Agder bispedømme" til arbeid blant psykisk utviklingshemmede, 425.000 til forberedelse og gjennomføring av Norske Kirkedager 1997, 400.000 til Norges kristne råd til felleskirkelig markering av 2000-årsminnet for Jesu fødsel, 10.000 kroner til Norges Kirkesangforbund til prosjektet dåpsopplæring og gudstjenestefornyelse, 180.000 kroner til Det Norske Bibelselskap til prosjektet "Bibelen på tegnspråk", 700.000 kroner til prosjekter innen Samisk kirkeliv, og 580.000 kroner menighet og misjon, inkludert tilskudd til nye misjonskonsulenter i Borg, Tunsberg, Møre, Nidaros og Sør-Hålogaland bispedømmer. Midlene til

Kirkerådets egen oppfølging av Kirkemøtets satsingsområder ble fordelt slik: 150.000 kroner til plan for dåpsopplæring, 408.000 kroner til Ung i kirken, 282.000 kroner til Det økumeniske tiåret - Kirker i solidaritet med kvinner, 190.000 til kirkens arbeid blant psykisk utviklingshemmede, 340.000 kroner til prosjektorientert diakonal satsing, 1.000.000 kroner til Kirkerådets virksomhet innen Kirkemøtets satsingsområder generelt, 100.000 kroner til Mellomkirkelig Råds virksomhet innenfor Kirkemøtets satsingsområder generelt, og 200.000 kroner til Kirkerådets forvaltning av avkastningen av Opplysningsvesenets fond. (KIRKEINFO)

26 nye kirkelige stillinger foreslått fordelt

(14.02.1997)

Ullern og Nøtterøy er de to menighetene som får ny prestestilling i år. Det er klart etter et fellesmøte fredag mellom Kirkerådet, Bispemøtet, Presteforeningen, Kateketforeningen og Diakonforbundet. Stortinget vedtok i høst å opprette syv nye prestestillinger, hvorav to menighetsprester, og videre 10 kateketstillinger og tilskudd til opprettelse av 9 soknediakonstillinger. Alle disse ble fordelt på møtet 14.02.97.

Forslaget går videre til Kirkedepartementet for endelig vedtak. Ialt opprettet Stortinget syv nye prestestillinger, men bare to av disse er menighetsprestestillinger, og er altså tildelt Ullern i Oslo bispedømme og Nøtterøy i Tunsberg. Spesialprestestillingene fordeles slik: Studentpreststilling i Oslo og Agder bispedømmer, og prest for arbeid blant psykisk utviklingshemmede i Bjørgvin og Agder bispedømme. Den siste prestestillingen er av Stortinget øremerket pilegrimsprest i Hamar bispedømme. De ti kateketstillingene gikk til Trøgstad i Borg, Sør-Audnedal i Agder, Avandsnes i Stavanger, Nettet i Møre, Austevoll i Bjørgvin, Glemmen i Borg, Furuset i Oslo, Tjølling i Tunsberg og Herøy/Dønna i Sør-Hålogaland. Den tiende kateketstillingen var øremerket det lule-samiske området i Tysfjord i Sør-Hålogaland. De ni soknediakonstillingene fordeles slik: Klevstrand i Agder, Kopervik i Stavanger, Sogndal i Bjørgvin, Spjelkavik i Møre, Meldal i Nidaros, Tysfjord i Sør-Hålogaland, Høybråten i Oslo og Domkirken i Borg.

Utilstrekkelige bevilgninger til bibeloversettelse til samisk

(13.03.1997)

Samisk Kirkeråd: - Utilstrekkelige bevilgninger til bibeloversettelse til samisk

- Vi har bedt om nødvendige midler til bibeloversettelsearbeidet, men de statlige bevilgningene er utilstrekkelige. Våre myndigheter har ikke tatt det nasjonale ansvaret for samisk språk og kultur alvorlig nok, sier biskop Ola Steinholt i Nord-Hålogaland bispedømme. Han er biskopenes representant i Samisk Kirkeråd. På sitt februar-møte uttrykte Samisk Kirkeråd bekymring med tanke på utilstrekkelige bevilgninger til bibeloversettelsesarbeid og til utgivelse av liturgiske bøker til nord-, sør- og lulesamisk. «Samisk Kirkeråd ser dette som et nasjonalt ansvar der Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet bes om å bidra med nødvendige midler for å få Bibelen og liturgiske bøker til den nåværende rettskrivingsnormen på alle de tre samiske språkene,» heter det i et vedtak fra Samisk Kirkeråd.

Kirkerådet vil ha offentlig utredning om stat-kirke

(13.03.1997)

På sitt møte i Trondheim i februar drøftet Kirkerådet i Den norske kirke stat/kirke-problematikken. Rådet gikk inn for å be om en offentlig utredning. Rådet signaliserer at utredningen må skje på fritt grunnlag, og vil komme tilbake med nærmere drøfting av en eventuell utredningsgruppes mandat på sitt mai-møte. Vedtaket lyder i sin helhet slik:

- Kirkerådet finner at det er gode grunner for å be om en ny offentlig utredning av forholdet mellom stat og kirke. Det vil være tjenlig for den debatt som stadig pågår, at det fremskaffes mest mulig eksakt kunnskap om de forhold som aktualiseres i forholdet mellom Den norske kirke og staten. Det gjelder også spørsmål om religionssamfunnenes plass i samfunnsbildet. Kirkerådet ber derfor om å få lagt fram som egen sak på mai-møtet, momenter til et mandat og prosedyre for en offentlig utredning på fritt grunnlag om forholdet mellom stat og kirke. Kirkerådet tar ikke dermed stilling til fremtidige modeller, men vil bekrefte Kirkemøtets ønske om at Den norske kirke skal forbli en bekjennende, misjonerende og tjenende åpen folkekirke.

Tusen år med kristendom frå Selje og Dragseidet

(13.03.1997)

Biskopane i Bjørgvin og Møre sende 17. januar ut krossbod gjennom alle dei 58 prestegjelda frå Sogn til Romsdal. Dragseidet på Stadlandet var utgangspunktet på ein stafett for fire kross, som kjem tilbake til Dragseidet søndag 25. mai -97. Tusenårsmarkeringa for kristninga av dei fire vestlandsfylka Romsdal, Sunnmøre, Firda og Sogn skjer denne dagen, på same staden der Olav Tryggvason kalla folket til ting i år 997. Her vart kristendommen vedtatt, og folket døypt. Biskop Hagesæther i Bjørgvin og biskop Bondevik i Møre sende krossa med bod om samling til prestegjelda, der det er lagt opp til markeringar lokalt. Både Den norske kyrkja og andre kristne trussamfunn er involvert i krossbodsendinga. Krossbodet vert utført som ei fornying av ein lovregel frå Gulatingslova (1100-talet): «No skal prestane sende i kring krossar føre helgedagane, kvar i si syle, der han held gudsteneste.» No går krossbodet for å be folket inn til tusenårsmarkeringa for kristninga, og for at den einskilde kyrkjelyd skal få eit høve til å markere lokale hendingar og stader knytt til tusen år med kristendom. HM Kong Harald kjem til markeringa av tusenårsminnet for tinget på Dragseidet 23.-25. mai. Det vert eit storstilt arrangement, med fleire utstillingar, båtdragning over eidet på same måte som i vikingetida, premiere på Dragseidspelet, kystkulturdag, båtmønstring, og samlingar i kyrkjene, pilegrimsvandringar til tingstanden, økumenisk festgudsteneste og avslutningsarrangement i Ervik kapell ytst ved storhavet. Tusenårsjubileet i Selje hadde to store markeringar i fjor, og markeringa i år er den tredje og siste. Dragseidet, som er staden for arrangementet i år, er staden for kristningstinget for Nordvestlandet i år 997. Meir informasjon kan ein få frå Tusenårsjubileet i Selje, 6740 Selje. Tlf 57 85 62 00, fax 57 85 61 76, Gunnar Morsund.

700.000 kroner til samiske kirkeformål

(13.03.1997)

På møtet ble også 700.000 kroner fra Særfond II fordelt. Fordelingen ble som følger: 30.000 kroner til Kirkelig kontakt og samarbeid i Barentsregionen, 70.000 til samisk bibeloversettelsesarbeid, 25.000 til sørsamisk menighetsblad, 15.000 til sørsamisk konfirmantleir, 120.000 til nordsamisk konfirmantbok, 20.000 til barnas bønnebok på nordsamisk, 40.000 til «Min kirkebok» på nordsamisk, 35.000 til Luthers lille katekisme på nordsamisk, 40.000 til utgivelse av salmehefte på lulesamisk, 95.000 til nordsamisk salmearbeid, 55.000 kroner til nordsamisk liturgiarbeid, 55.000 til samiske bidrag under Norske Kirkedager 1997, 55.000 til seminar og kurs, og 50.000 til ressursgruppe for samisk kristendomsforståelse.

Brobyggerprisen 1997 til Hanne Sophie Greve

(13.03.1997)

Lagdommer Hanne Sophie Greve, Bergen er tildelt Kirkeakademiens Brobyggerpris for 1997. Hun får prisen for sitt utrettelige arbeid for internasjonal rettferdighet, fred og mellomfolkelig forståelse på tvers av fiendskap og hat. I begrunnelsen for pristildelingen heter det bl.a. at "prisvinneren har vært en uforferdet forkjemper for menneskerettigheter, ofte under særdeles farefulle forhold. Hennes arbeid for flyktninger og krigens ofre avtvinger den største respekt".

Hanne Sophie Greves internasjonale erfaring har vært knyttet til konfliktområder. Hun har hatt oppdrag i Thailand for FNs høykommissær for flyktninger. Hun har arbeidet i Øst-Timor og Burma og med kambodsjanske flyktninger. Hun har hatt oppdrag for Redd Barna i Etiopia og vært rådgiver for Det lutherske verdensforbund om brudd på menneskerettighetene Namibia. I 1993 utnevnte FNs generalsekretær Hanne Sophie Greve til medlem av FNs Ekspertkomisjon for undersøkelse av brudd på internasjonal humanitær rett i det tidligere Jugoslavia.

Styret i Norske kirkeakademiers fellestråd viser blant annet til Greves personlige initiativ for å få dokumentert barbariske overgrep i Prijedor-området: "Drivkraften bak det møysommelige arbeid med å samle hundretalls enkelthendelser til det skremmende bilde som da fremkom, var et sterkt engasjement for rett og rettferdighet. Hanne Sophie Greve har understreket at skal de gjenlevende kunne leve side om side i forsoning, er det en nødvendig betingelse å ta et oppgjør med de uhyggelige overgrep som skjedde mot den ikke-serbiske befolkning," heter det i begrunnelsen for pristildelingen.

Ingen er uberørt etter å ha blitt konfrontert med menneskers råskap i den grad hun har opplevd. Motivet for å påta seg disse belastninger har hun selv beskrevet slik: "Den eneste grunn til at jeg engasjerer meg i nød og forferdelse, er at jeg mener det er meningsfylt å leve i et samfunn i fred og fordragelighet".

Prisen er skulpturen "Enhet" av Kjersti Wexelsen Goksøyr.

Norske kirkeakademiers fellestråd har siden 1983 delt ut Brobyggerprisen til personer/institusjoner som har gjort en særlig innsats for å bygge bro og skapte kontakt mellom miljøer og grupperinger i vårt land og internasjonalt. Kirkeakademiene over hele landet nominerer kandidater til prisen og styret i Norske kirkeakademiers fellestråd tar beslutning om tildeling. Prisen er bl.a. gitt til: Magister og forfatter Carl Fredrik Engelstad (1985) Prest Liv Rosmer Fisknes (1987) Kirkelig Kulturverksted (1989) Teatersjef Svein Erik Brodal (1990) Rektor ved Nansenskolen Inge Eidsvåg (1992) Rabbiner Michael Melchior (1993) Sanger og komponist Mari Boine (1994) Spesialrådgiver Petter Skauen (1995) Forfatter og journalist Simon Flem Devold (1996) Lagdommer Hanne Sophie Greve (1997)

Kirkeakademibevegelsen består av nesten 40 lokale akademier spredt ut over landet. De ønsker å være en bevegelse som tar kirkens kulturansvar alvorlig, blant annet ved å fremme dialog mellom kirken og enkeltmennesker og grupper innen kultur- og samfunnsliv. Kirkeakademibevegelsen ønsker å skape fora for fordypning og meningsbrytning om de evige spørsmål såvel som de tidsaktuelle problemer i kultur og samfunnsliv.

Kirkerådet utsetter vedtak om lokalisering av Kirkemøtet 1998

(13.03.1997)

Kirkerådet vedtok i februar å utsette avgjørelsen om hvor Kirkemøtet 1998 skal holdes. Det er tidligere bestemt at Kirkemøtet 1997 skal avholdes i den nye erkebispegården i Trondheim, og sterke røster har ønsket erkebispegården som fast møtested for Kirkemøtet. Kirkerådet vedtar møtested for ett år av gangen.

I sakspapiret fra Kirkerådets sekretariat foreslås Bergen som bestemmelse av sted for Kirkemøtet 1998. Møtet har i perioden 1988-1996 vært holdt i Bergen, og i saksdokumentet understrekes det blant annet at økonomiske argumenter taler til Bergens fordel. Men på Kirkerådets møte i Trondheim denne uken valgte man å utsette den endelige avgjørelsen til mai-møtet.

- Vi trenger mer tid til å vurdere alle sider av saken - ikke bare de økonomiske, sier kirkerådsformann Oddbjørn Evenshaug.

Kirke, kjønn og komiteer

(13.03.1997)

I rapporten «Kirke, kjønn og komiteer» utarbeidet av professor/dosent Pål Repstad ved Høgskolen i Agder, gis et aktuelt bilde av hvordan det står til med likestillingskampen i Den norske kirke. På oppdrag fra Kirkerådets komite for det økumeniske tiåret «Kirker i solidaritet med kvinner 1988-98» har Repstad gjennomført en intervju-undersøkelse for å belyse det kjønnsmessige samspill i kirkens styrende organer. Intervjuer med 15 kvinner og 6 menn i ledende kirkelige stillinger og verv danner grunnlaget for rapporten «Kirke, kjønn og komiteer».

Kommentarer til rapporten kan innhentes hos dosent/professor Pål Repstad ved Høgskolen i Agder, tlf.: 38 14 12 00 og hos leder av Komiteen for Det økumeniske tiåret, sokneprest Kristine Værnes Anthonisen, tlf.: 67 92 97 65. Kirkerådets førstekonsulent med ansvar for likestillingsarbeid, Synnøve Hinnaland Stendal, kan treffes på tlf. 22 93 27 92.

Korsvandring - noe for vår tid

(13.03.1997)

«Korset ligger på trappa til St. Olavs Domkirke. Det lyder hammerslag. For hvert hammerslag leses navnet på et menneske som er blitt drept for sin tros skyld eller på grunn av sin kamp for rettferdighet og menneskerettigheter. Det er påske i Oslo.» Slik beskriver gateprest Hans-Olav Mørk korsvandring i Oslo, i forordet til det nye heftet «Vandring på korsveien. Korsveimeditasjoner og korsvandring i faste- og påsketiden», som er utgitt av Kirkens U-landsinformasjon. Han skriver videre: «Langfredag bres korset ut av Oslo Domkirke, og rundt i byen, fra stasjon til stasjon. Via Dolorosa ligger nå ikke i Jerusalem. Den går langs Karl Johan, forbi Stortinget, rettsbygningen og regjeringskvartalet. På et offentlig torg midt i byen blir korset reist. Der går vi fram og pryder korset med våre roser. Der betrakter vi Kristi lidelse i stillhet og bønn.» Det å gå korsvandring er blitt en skikk flere steder i Norge. I det nyutkomne heftet presenteres ulike opplegg fra Oslo, Fredrikstad, Hvaler og Trondheim. Men korsvandring er ikke et norsk fenomen opprinnelig. I Afrika og Latinamerika er korsvandringen blitt utformet med utgangspunkt i lokale forhold og utfordringer, og det er med i heftet som også inneholder sanger, både meditative sanger fra Taize-kommuniteten i Frankrike, og salmer fra Norsk Salmebok. - Vi ønsker å gi inspirasjon og hjelp til alle som bokstavelig talt ønsker å vandre gjennom lidelseshistorien og på den måten aktualisere den i sin by, sitt nrmiljø eller sin kirke, sier Estrid Hessellund, leder i Kirkens U-;landsinformasjon.

Nytt skjema gir forbedret statistikk fra Den norske kirke

(13.03.1997)

Et nytt og utvidet skjema for kirkestatistikk er tatt i bruk i Den norske kirkes menigheter. Når årsrapporten for virksomheten i 1997 skal lages om ett års tid, vil tilfanget av data fra de 1300 soknene være langt større enn tidligere. For at statistikkskjemaet skal gi bedre oversikt over den totale virksomheten i Den norske kirkes menigheter, er det gitt plass til å registrere flere arbeidsformer enn tidligere. Blant annet spørres det etter antall frivillige medarbeidere/ledere innen både dåpsopplæring, konfirmantarbeid og diakoni. Oversikten over menighetsbesøk i barnehager og barnehagebesøk i kirken er også ny i forhold til tidligere skjema. Det samme er rubrikken for antall kirker/kristne forsamlingslokaler som ikke tilhører Den norske kirke, og for oppgave over økumeniske gudstjenester/møter og antall deltakere på disse. En annen viktig side ved det nye statistikkskjemaet er at det legges til rette for en mer pålitelig statistikk omkring forholdet mellom kirkemedlemskap og kirkesøkning. Statistikkskjemaet legger til grunn at det sentrale kirkelige medlemsregisteret, som nå er under oppbygging, vil gi oppdaterte oversikter over antall kirkemedlemmer i det enkelte sogn. Kirkerådet har laget en omfattende veiledning til de tre skjemasidene menighetene skal fylle ut hvert år. Håpet er at veiledningsteksten skal fjerne den usikkerheten som tidligere har heftet ved en del data i kirkestatistikken. Norsk Samfunnsvitenskaplige Datatjeneste (NSD) vil legge inn opplysningene fra skjemaene i sitt kirkestatistiske arkiv som er koblet sammen med kommunedatabasen. Skjemaet Kirkelig årsstatistikk er godkjent av Kirkerådet og har vært forelagt Bispemøtet og Kirkedepartementet.

(KIRKEINFO)

Spørsmål vedr. skjemaet kan rettes til førstekonsulent Per Tanggaard i Kirkerådet, tlf.: 22 93 27 76, fax: 22 93 28 28, e-post: per.tanggaard@kirken.no

Økonomisk krise i IKO

(13.03.1997)

Den økonomiske situasjonen ved Institutt for Kristen Oppseding (IKO) er kritisk. Regnskapet er ennå ikke helt avsluttet, men underskuddet for 1996 ser ut til å nærme seg en million kroner. Det er andre år på rad IKO pådrar seg et underskudd, og det er ikke lenger oppsparte midler å tære på. IKO sitter heller ikke på kapital i form av eiendom. IKO går derfor inn i en skikkelig vårknipe. Det arbeides aktivt med kostnadsreduksjoner for å få 1997-budsjettet i balanse. Bemanningen er allerede redusert med bortimot to årsverk, og vakante stillinger vil inntil videre ikke bli besatt. Man ser heller ikke bort fra muligheten for oppsigelser. IKO drives hovedsaklig ved frivillige gaver. Kostnadene reduseres, men samtidig er IKO avhengig av å få penger i kassa umiddelbart. Det treffes derfor tiltak for å øke inntektene på kort sikt. Målet og visjonene er klare: kirkens pedagogiske institutt skal komme over kneika selv om det forutsetter en solid slankekur. Og det forutsetter givere som er villige til å støtte opp om IKO i en kritisk situasjon.

- IKO har de siste årene satset høyt i forhold til kirkens egen dåpsopplæring og det nye kristendomsfaget i skolen. Dette har blant annet resultert i flere stillinger og økt aktivitetsnivå på en rekke felt. Men det viser seg at det har vært budsjettet for optimistisk. Inntektene har ikke holdt tritt med utgiftene. Vi har sett en svak nedgang i kirkeofringene, men den største inntektssvikten ligger i at vi ikke har fått støtte til prosjekter vi har søkt om midler til. I tillegg har vi de siste par årene hatt flere vikariater i den administrative ledelse. Dette har medført at vi ikke har fått avdekket den negative situasjonen raskt nok. Nå har vi endelig fått stabilitet i nøkkelstillingene, og jeg er ikke i tvil om at vi snart vil få situasjonen under kontroll, sier instituttstyrer Lars Inge Magerøy.

Fjoråret viste forøvrig en svak vekst i personlige gaver til Instituttet. Dette oppveier likevel ikke inntektssvikten, men viser at IKO har en trofast giverkrets. - Vi har gode venner både blant våre faste givere og også blant mange av dem som vi har kontakt med gjennom ulike grener av vår virksomhet. Vi arbeider aktivt med kostnadsreduksjoner. Men skal den økonomiske snuoperasjonen lykkes, er vi på kort sikt også helt avhengig av ekstra gaver og tilskudd fra alle som deler IKOs visjoner. Kirken trenger et pedagogisk institutt med den kompetanse og posisjon IKO har opparbeidet seg gjennom femti år. Derfor utfordrer vi nå alle som ser viktigheten av vårt arbeid til å gi en ekstra gave så snart som mulig, sier Magerøy. Også IKO-Forlaget AS og Hjemmenes Dåpsring (HD) gikk med underskudd i 1996. Disse foretakene er en del av IKO-konsernet, men drives på ren forretningsmessig basis og er egne regnskapsmessige enheter. Både IKO-Forlaget og HD har allerede foretatt nødvendige nedskjæringer på bemanning og produksjon for å sikre et bedret resultat inneværende år.

Stat/kirke og homofili på dagsorden hos biskopene

(14.03.1997)

Biskopene i Den norske kirke setter igjen forholdet mellom stat og kirke på dagsorden når de samles til sitt vårmøte på Modum 17.-20.mars. Bispemøtet hadde en foreløpig drøfting av ulike sider ved statskirkeordningen i oktober i fjor og hadde tenkt å følge opp først til høsten. Men biskopene framskynder en ny drøfting av saken etter at Kirkerådet på møte i Trondheim i februar fattet vedtok å be om en offentlig utredning av forholdet mellom stat og kirke. Spørsmålet var senest gjenstand for offentlig utredning i 1975.

Bispemøtet skal også drøfte sjelesørgeriske spørsmål knyttet til homofilis spørsmålet. Det skjer blant annet på bakgrunn av tidligere behandling av homofilisaken i Bispemøtet og Kirkemøtet i 1995. Kirkemøtet ba Bispemøtet om å videreføre arbeidet med de sjelesørgeriske utfordringer kirken står overfor i møte med homofile, inkludering i menighetens nattverdfellesskap av personer som lever i homofilt samliv og spørsmålet om bønn for homofile par utenfor rammen av en liturgisk ordning. Biskopene Ola Steinholt og Ole D.Hagesæther vil legge fram en innstilling til Bispemøtets behandling.

"Ungdomskultur og livssyn" er aktuell sak på vårens Bispemøte og amanuensis Paul Otto Brunstad fra Norsk Lærerakademi er invitert til å holde en innledning. Framveksten av forskjellige ungdomskulturer, nedgang i konfirmanntall, deltakelse i kristent ungdomsarbeid og sviktende rekruttering til prestetjenesten danner noe av bakgrunnen for drøftingen.

Biskopene vil også blant annet drøfte spørsmål i tilknytning til pastoralt tilsyn på menighets- og bispedømmeplan. Her er professor Olav Skjevesland fra Menighetsfakultetet er invitert til å innlede til samtale.

Utvalg anbefaler andre løsninger enn deling av Agder bispedømme

(17.03.1997)

Flertallet i en arbeidsgruppe nedsatt av Kirkerådet for Den norske kirke anbefaler at Agder bispedømme ikke deles, mens et mindretall på en går inn for deling ved at Telemark skilles ut som eget bispedømme og at de to Agderfylkene blir tilbake som Agder bispedømme. Flertallet på fire foreslår i stedet en styrking av bispedømmeadministrasjonen i Kristiansand - noe utvalget mener er påtrengende nødvendig som alternativ til deling.

Innstillingen "Deling av Agder bispedømme?" ble mandag overlevert til Kirkerådets direktør Erling J. Pettersen av arbeidsgruppas leder, kontorsjef Kristian Stendahl ved Nidaros bispedømmekontor. Han utgjør gruppas flertall sammen med spesialrådgiver i Statskonsult Johannes Ulltveit-Moe, sokneprest i Heddal Leiv I. Møen, og førstekonsulent i Kirkerådet Hilde Fylling, som også har vært utvalgets sekretær. Stortings-representant Solveig Sollie utgjør mindretallet som anbefaler deling.

Arbeidsgruppas flertall anbefaler også at prostene tilføres administrative ressurser slik at de kan avlaste biskopen. Ett medlem av gruppa, Leiv I. Møen, vil også anbefale utredning av en ordning med "assisterende" biskop, for å avlaste biskopen med tilsynsoppgaver, fungere ved fravær og styre embetets arbeid med personalansvaret.

Arbeidsgruppas flertall mener at variasjoner i tradisjon og kultur i Agder ikke i seg selv taler for å dele bispedømmet. Flertallet mener at det ikke er ønskelig med for mange små bispedømmer. I stedet for deling mener flertallet at det er bedre å bygge ut bispedømmeadministrasjonen. Etter flertallets mening må de helhetskirkelige hensyn veie tungt i spørsmål om antall bispedømmer - dermed også i spørsmålet om deling av Agder. Det må sterkere og mer tungtveiende grunner til for å opprette nye bispedømmer i vår kirke, sier arbeidsgruppas flertall. Ved vurderingen av om Agder er et for stort bispedømme i norsk målestokk har arbeidsgruppas flertall lagt vekt på faktorer som antall kommuner, avstander, antall prestegjeld og ansatte. Etter flertallets mening er dette de faktorer som vil ha størst innvirkning på arbeidsmengden for biskop og bispedømmeråd.

Helhetsvurderingen av disse faktorene viser at Bjørgvin er det klart største bispedømmet i Norge, og at Agder, Nidaros og Hamar ligger godt over gjennomsnittet. Vurderingen av faktorene viser at det er store forskjeller på bispedømmene, og at de største er nesten det dobbelte av de minste - Møre og Stavanger - når det gjelder nesten alle faktorer. Ved utskilling av et eget bispedømme i Telemark, ville dette blitt det minste bispedømmet. I tillegg ville det etter flertallets vurdering åpne for at det opprettes ytterligere bispedømmer. De økonomiske konsekvensene av en deling av Agder innebærer en årlig merutgift på omlag 4 millioner kroner.

I sin argumentasjon legger mindretallet Solveig Sollie vekt på det store engasjement som er vist til fordel for deling fra de formelle kirkelige organ i bispedømmet, og fra menigheter, politikere og kirkeinteresserte generelt. Sollie påpeker at det bare er Agder som består av tre fylker og mener også at det ikke er noen naturlig tilhørighet mellom Telemark og Vest-Agder. De som bor i Telemark synes i langt større grad å orientere seg østover mot Vestfold og deler av Buskerud og Oslo enn vestover.

En samlet arbeidsgruppe påpeker at geografiske avstander, antall tilsatte og antall sokn, prostier og kommuner påvirker arbeidsmengden ved bispedømmekontorene. Gruppen mener det er påfallende at forskjellene fra bispedømme til bispedømme ikke gjenspeiles i antall stillingshjemler hvert bispedømme har fått tildelt, og mener det er et påtrengende behov for å gjennomgå fordelingen av stillingshjemler og driftstilskudd til bispedømmene generelt.

Spørsmålet om deling av Agder bispedømme, som består av Telemark og de to Agderfylkene, har i

mange år vært reist av Agder bispedømme. Saken har ikke vært politisk behandlet i noen av de tre fylkeskommunene. Spørsmålet fikk ny aktualitet etterat Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite under behandlingen av ny kirkelov våren 1996 ba om at spørsmålet ble nærmere utredet. Kirkerådet fulgte opp i møte i mai 1996 og ba om en utredning som senere kunne forelegges Kirkemøtet til uttalelse. Arbeidsgruppa ble bedt om å vurdere alle forhold i Agder bispedømme og komme med en anbefaling om dette bispedømmet bør deles på grunn av forhold som størrelse, arbeidsbelastning m.m. Den norske kirke har i dag 11 bispedømmer.

Europa roper etter forsoning!

(26.03.1997)

Felleskirkelig konferanse ber kirkene bidra til europeisk integrasjon: - Europa roper etter forsoning! "Forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv". Dette er temaet for årets store felleskirkelige møte i Graz, Østerrike 23. - 29. juni. Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) og rådet for europeiske katolske bispekonferanser (CCEE) stod for åtte år siden bak Basel-møtet, European Ecumenical Assembly (EEA). Tusenvis av utsendinger fra alle deler av det europeiske kirkelandskapet var da samlet for å drøfte temaet "Fred med rettferdighet". Nå inviterer de samme to paraplyorganisasjonene til en liknende stormønstring i Graz, (EEA2).

KEK (118 medlemskirker) og CCEE (33 nasjonale og regionale bispekonferanser) nominerer hver 350 delegater til Graz-møtet. I tillegg kommer like mange kirkelige rådgivere og representanter for "grasrotorganisasjoner". Dessuten vil et større antall kirkelige og ideelle grupper og organisasjoner markere seg med egne utstillinger og høringer. Arrangørene ønsker seg et mangfold av innspill omkring begrepet "forsoning."

Med utgangspunkt i kallet til å ta imot Guds tilbud om forsoning rettes oppmerksomheten mot behovet for forsoning mellom kirkesamfunnene og mellom folk og nasjoner. I innbydelsen til konferansen heter det at kirkene nå må stå sammen om å styrke den europeiske integrasjonen ved å legge til rette for økt kommunikasjon, forståelse og forsoning.

- Kallet til å leve forsonet med Gud, vår neste, skaperverket og med oss selv, når oss i en tid og i en kultur som i utpreget grad oppdrar til uforsonlighet i forhold til livets grunnleggende relasjoner, sier biskop Finn Wagle. Han er leder for den norske delegasjonen til EEA2.

EEA-møtet i 1989 kom i stand ut fra en tanke om at tiltagende mellommenneskelig splittelse og urett og økende naturødeleggelser burde føre alle kristne sammen til felles handling for fred, rettferdighet og skaperverket. På bakgrunn av verdenssituasjonens dystre utsikter var det enkelte (bl.a. den tyske kjernefysikeren Carl-Friedrich von Weizsäcker) som forestilte seg at et globalt "konsil" burde være mulig. Det historiske ved Basel-møtet var at ledende representanter for både øst- og vestkirken var samlet for å drøfte samme tema på samme sted. Erfaringene fra møtet var positive, men noe nytt "konsil" ble det dog ikke.

Også foran Graz-møtet etterlyses større vilje til forpliktende handling fra kirkene. Sommerens møte vil peke på at begrepet "forsoning" ikke bare har en teologisk sprengkraft, men også gir et radikalt alternativ for praktisk konfliktløsning. Eksempler på aktuelt forsoningsarbeid vil bli studert og vurdert. Et viktig spørsmål er hvordan forsoningsarbeidet påvirker kampen mot urett, dvs. hvilke premisser som skal foreligge før kirker eller andre begynner å tale om forsoning i en konfliktsituasjon.

På møtet i Basel i mai 1989 var det ingen som forutså de nært forestående politiske omveltningene i Europa. På møtet i Graz sommeren -97 spør kirkeledere hverandre om den kristne kirke er forberedt på kommende forandringer på vårt kontinent. Kirkenes engasjement i arbeidet for forsoning mellom tidligere Øst-Europa og Vest-Europa, mellom vinnerne og taperne etter 2. verdenskrig og i ulike etniske konflikter kan være avgjørende for europeisk utvikling. Mange av dagens skillelinjer på vårt kontinent føres tilbake til kirkelig splid og uforsonlighet.

Den norske delegasjonen til EEA2 og generalforsamlingen for Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) består ved siden av biskop Finn Wagle av Gunnar Heiene, Berit Lånke, Gerd-Marie Ådna, Line Skum, Eva Fidjestøl, Ragnhild Jepsen og Einar Vegge.

Felles brev fra Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke

(26.03.1997)

Islamsk Råd i Norge og Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har sendt ut et felles brev med oppfordring til henholdsvis muslimske og kristne menigheter om å ta kontakt med hverandre. Ved inngangen til 1996 var det 59 registrerte muslimske menigheter i Norge med til sammen 42000 medlemmer. Disse har mottatt oppfordring fra Islamsk Råd om å søke kontakt med menigheter i Den norske kirke.

30 av de muslimske menighetene ligger i Oslo/Akershus. For øvrig finnes registrerte muslimske menigheter her: Stavanger (5), Drammen (5), Kristiansand (3), Mandal (2), Moss (2), Sarpsborg (2), Bergen (2), Lillehammer (2), Fredrikstad, Halden, Tønsberg, Larvik, Sandnes, Elverum, Trondheim, Levanger, Tromsø samt i Ytre Vinje.

Mellomkirkelig Råd har sendt det samme brevet til Den norske kirkes menigheter i de byene der det finnes muslimske menigheter.

På det nasjonale plan har en kontaktgruppe for Mellomkirkelig Råd og Islamsk Råd vært i virksomhet i tre år. Gruppen har gjennom regelmessig kontakt opparbeidet gjensidig tillit blant sine medlemmer. Nå oppfordres det til liknende åpen samtale på lokalplan: - Ved å bli kjent, kan vi skape et godt utgangspunkt for å løse saker av felles interesse i lokalmiljøet. Ved å vise andre at vi har kontakt med hverandre, kan vi demme opp for krefter som bidrar til at det skapes fiendebilder mellom kristne og muslimer, heter det blant annet i brevet.

Av kontaktskapende tiltak foreslås det for eksempel å invitere hverandre til henholdsvis kristne og muslimske høytidsfeiringer. Lokale ledere i kirker og muslimske menigheter oppfordres til å ta det første skrittet til kontakt.

- Kanskje kan det bli aktuelt at kristne og muslimer sammen prøver å svare på utspill som måtte komme i valgkampen. Jo flere lokale kontakter som etableres, ansikt til ansikt, jo lettere vil det være å få til en konstruktiv samtale også i mediene, heter det i brevet som er undertegnet av generalsekretær Stig Utnem i Mellomkirkelig Råd og leder Mohammad Bouras i Islamsk Råd i Norge.

Erkebispegårdens kapell vigsles 2. påskedag

(26.03.1997)

Erkebispegården i Trondheim, Nordens eldste sekulære byggverk, får nå sitt eget kapell. Biskop Finn Wagle vigsler Erkebispegårdens kapell 2. påskedag, 31. mars 1997.

Kapellet er lokalisert til et vakkert hvelvrom i den gamle nordfløyen. Arkeologiske undersøkelser tyder på at dette rommet stod ferdig så tidlig som i år 1190 og at det opprinnelig gjorde tjeneste som erkebiskopens kjøkken. Det rom som nå vigsles til kapell er altså godt over 800 år gammelt.

Erkebispegårdens kapell får et meget inntrykksfullt alterbilde. På alterveggen henger en kopi av billedhoggeren Wilhelm Rasmussens kjente Kristusskikkelse fra Nidarosdomens vestfront. Det spesielle med denne kopien er at den ødeleggende brannen i Erkebispegårdens magasinfløyer i 1983 stanset nettopp her. Derfor er krusifikset også merket av brannen.

Erkebispegårdens kapell vil normalt ha plass til ca. 30 besøkende. Det vil være et sted for stillhet og bønn og enkle gudstjenester hele året gjennom.

Det er Riksantikvaren som har gitt tillatelse til den bruksendring som nå skjer. Riksantikvaren understreker i den forbindelse at den virksomhet som her skal finne sted vil være i pakt med den historie og den tradisjon Erkebispegården er en viktig del av.

Tilrettelegging og gjennomføring av arbeidet med å sette hvelvrommet i stand som kapell har vært ivaretatt av Nidaros Domkirkes Restaurerings-arbeider.

1. påskedag, 1. april 1537, flyktet den siste erkebiskop fra landet. Dermed ble også den gamle forbindelse mellom Nidarosdomen og Erkebispegården brutt. Med gjenreisingen av Erkebispegården har det blitt mulig å slå broen tilbake til gårdsanleggets eldste historie. Kirken er nå tilbake i Erkebispegården, noe vigslingen av Erkebispegårdens kapell er med på å synliggjøre.

Konfirmasjon er bare for de døpte

(03.04.1997)

- Konfirmasjon er bare for de døpte

Dåp bør fortsatt være en forutsetning for konfirmasjon i Den norske kirke. Det bør utarbeides en ordning for kirkelig velsignelse av udøpte som har fulgt konfirmasjonsunder-visningen, men som ikke vil la seg døpe.

Dette er hovedkonklusjonene i utredningen "Kirken og de udøpte" som nettopp er overlevert Kirkerådet. Gruppen bak utredningen konkluderer med at sammenhengen mellom dåp og konfirmasjon er viktig. En konfirmasjonsordning hvor dåp ikke er en forutsetning, kan etter gruppens mening føre til at dåpens betydning reduseres.

Arbeidsgruppen anbefaler at kirken bør gi udøpte som har fulgt konfirmasjonsundervisningen, men som ikke velger å la seg døpe, et alternativt tilbud til konfirmasjon. Det gamle begrepet "primsigning", som er en kirkelig velsignelse før dåp, trekkes fram som betegnelse på en slik ny ordning. Man skisserer en ordning der menigheten påtar seg en særlig forpliktelse til å følge opp primsignede med tanke på framtidig dåp. Primsigning må etter arbeidsgruppens mening skille seg klart fra konfirmasjonshandlingen der det er forbønn med håndspåleggelse. Man anbefaler blant annet at de udøpte ikke bør knele på alterringen og ikke bære hvite konfirmantkapper ved en eventuell primsigning.

Kirkerådets Nemnd for undervisning som nedsatte arbeidsgruppen, har allerede vurdert dens konklusjoner. På sitt møte 2. april vedtok nemnda en anbefaling om ikke å arbeide videre med primsigning. Leder av nemnda, kateket Oddhild Johnsen, sier blant annet dette om bakgrunnen for vedtaket:

- "Primsigning" er en ukjent ordning som det vil bli vanskelig både å tilrettelegge og innføre. Jeg tror et slikt eget tilbud til udøpte ungdommer vil skape kommunikasjonproblemer for kirken. Primsigning kan bli oppfattet som et annenrangs tilbud, spesielt dersom dette skulle foregå i konfirmasjonsgudstjenesten, sier Johnsen.

Utredningen "Kirken og de udøpte" presenterer tall som viser et gjennomsnitt på 0,8 konfirmantdåp pr. menighet pr. år. I Den norske kirke er det med andre ord årlig omkring 1000 unge som velger å la seg døpe i tilknytning til konfirmanttiden. Dette utgjør ca. 2,5 prosent av det årlige konfirmantkull i Den norske kirke. Totalt er det årlig omkring 40.000 konfirmanter i Den norske kirke. Nesten 90 prosent av de som ble døpt som barn, deltar i konfirmasjonsundervisningen og ved konfirmasjonsgudstjenesten.

Kirkens oppfølging av de udøpte som deltar i kirkens konfirmantunder-visning har vært tema for høringer og teologisk debatt de seneste 20 årene. For tiden arbeides det med en revisjon av kirkens Plan for konfirmasjonstiden. Den reviderte planen skal vedtas på Kirkemøtet 1997. Det er i den forbindelse den aktuelle utredning av spørsmål knyttet til de udøpte og kirkens konfirmasjon er laget.

Uttalelse fra Mellomkirkelig Råd: Tilbakesending av tamiler

(09.05.1997)

1. Tilbakesending av tamiler

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har på sitt møte 5. - 6. mai drøftet situasjonen for den gruppen av tamilske asylsøkere fra Sri Lanka som har fått endelig avslag på sine søknader og eventuelle klager og er klarert for hjemsending til hovedstaden Colombo. Saken er drøftet på bakgrunn av den uro og bekymring det har skapt både blant tamiler, menneskerettsorganisasjoner og kirker at en gruppe på 280 tamiler har fått endelig avslag på sine asylsøknader og venter på at politiet skal sende dem tilbake.

Norske myndigheter har kun effektivt en håndfull tilbakesendinger siden de i mars 1996 gjenopptok vanlige saksbehandlingsprosedyrer. Vi vil gi uttrykk for tilfredshet med dette. Samtidig vil vi hevde at dette taler for at Norge bør vende tilbake til sin tidligere selv pålagte restriksjon mht tilbakesending til Colombo.

Etter Mellomkirkelig Råds oppfatning er det et problem at myndighetenes praksis har variert fra år til år den senere tid. Mellomkirkelig Råd finner dette å være en lite formålstjenlig måte å forvalte asylpolitikken på. For det første skaper det utilbørlig psykisk belastning i en flyktningegruppe som fra før er svært oppsplittet og preget av mistenksomhet overfor myndighetene. For det andre er det uttrykk for en uforutsigbarhet som er uheldig både for tamilene selv og for dem som forsøker å bidra til at eksilopphold i Norge skal bli best mulig.

Mellomkirkelig Råd har derfor gitt uttrykk for støtte til initiativet fra Norsk Organisasjon for asylsøkere (NOAS) om å sende en parlamentarikerdelegasjon til Sri Lanka. Hensikten med en slik delegasjonsreise, var å danne seg et bilde av situasjonen i landet og om mulig finne ut hva som er skjedd med de fem tamilene som er tilbakesendt fra Norge. Vi konstaterer med undring at denne delegasjonen ikke har fått visum til Sri Lanka.

I diskusjonen om hvorvidt det er trygt eller ikke for tamiler som har søkt asyl i Norge å vende tilbake til et liv i Colombo, har Mellomkirkelig Råd med interesse lagt merke til at norske myndigheter, menneskerettighetsorganisasjoner og Kirkenes Verdensråd vurderer situasjonen stort sett likt. Det er enighet om følgende: - at mange tamiler lever relativt trygt i Colombo, til tross for manglende nettverk, - at tamiler kan risikere å bli avkrevd legitimasjon på gata, brakt inn til avhør, holdt i forvaring noen timer eller dager og i verste fall i lengre tid uten dom, om ikke familiemedlemmer kommer til politistasjonen og ber om løslatelse, - at forsvinninger forekommer i noen tilfeller, - at en tilbakesendt asylsøker vil ha en økt risiko for å bli oppbrakt av politiet, - at situasjonen for tamiler i Colombo ikke er blitt betydelig forbedret siden mars 1996 da Norge fant det mest forsvarlig ikke å sende tamiler tilbake til Colombo.

På bakgrunn av denne enighet, er den endrede praksis fra norske utlendingsmyndigheter desto mer uforståelig. Mellomkirkelig Råd kan ikke tolke situasjonen annerledes enn at det derfor må være andre hensyn enn en forbedret menneskeretts situasjon for tamilene i Colombo som er grunnen til at tilbakesending er gjenopptatt. Et argument kan være ønsket om å være på linje med FNs Høykommissærs rådgiving, et annet behovet for å gjenoppta en normal saksbehandlingsprosedyre her hjemme. Men ingen av disse argumentene er gode nok for å gjenoppta tilbakesending på dette tidspunkt. Dette er etter Mellomkirkelig Råds mening en både uforståelig og uforsvarlig holdning som Norge ikke kan være bekjent av.

Mellomkirkelig Råd mener ut fra en samlet vurdering at det riktige nå er at regjeringen tydelig sier fra at så lenge situasjonen på Sri Lanka er usikker, vil den ikke sende tamiler tilbake til noe område på Sri Lanka. Først når situasjonen kan dokumenteres å ha forbedret seg, er det naturlig at saken

vrderes på nytt. Med dagens praksis risikerer vi at folk i stedet går og håper på at situasjonen skal bli verre slik at myndighetene igjen skal innstille tilbakesendingen. Mellomkirkelig Råd henstiller derfor til regjeringen om å skjære igjennom den uverdige situasjonen som er oppstått og stille i bero tilbakesending av tamiler til Colombo.

2. Norge og det internasjonale samfunns ansvar

Mellomkirkelig Råd vil også på bakgrunn av Kirkenes Verdensråds engasjement for Sri Lanka under FNs Menneskerettskommisjons sesjon oppfordre regjeringen til å gjøre hva den kan for å legge press på partene til å inngå en ny våpenhvile og til å starte forhandlinger om en rettferdig løsning på den blodige konflikten som har krevd over 100 000 liv på 14 år. Millioner har flyktet fra sine hjem og er internt fordrevne eller asylsøkere blant annet i Europa.

Den strenge informasjonssensuren av de tamilske kjerneområdene i nord og øst gjør det svært vanskelig, for ikke å si umulig, for det internasjonale samfunn å danne seg et korrekt bilde av omfanget av sivilbefolkningens lidelser. Det er nødvendig at regjeringen i Colombo fjerner sensuren rundt det som skjer i de tamilsk-dominerte områdene og lar journalister og representanter for menneskerettsorganisasjoner og kirker besøke områdene. Likeledes er det svært viktig at blokaden av de samme områdene oppheves, slik at humanitære hjelpeorganisasjoner kan komme til med bistand til dem som lider mest.

Mellomkirkelig Råd vil be den norske regjering snarest ta nye initiativ til å påvirke Sri Lankas regjering til å imøtekomme disse kravene fra det internasjonale samfunn.

Uttalelse fra Mellomkirkelig Råd: Norsk energi- og klimapolitikk

(09.05.1997)

Norsk klima- og energipolitikk i lys av Kirkemøtets brev om «Forbruk og rettferd»

Et enstemmig Kirkemøte 1996 uttalte i saken «Forbruk og rettferd»: "Som kirke i ett av verdens rikeste land med store naturrikdommer har Den norske kirke som et fellesskap av troende store muligheter og stort ansvar i spørsmål som angår forbruk og rettferd. [...] Norge har gjennom sin oljeutvinning, samferdselspolitikk og reduksjon i forskning på alternative energikilder sviktet sitt globale ansvar". Dokumentet går til Bibelen for å finne grunnlag for engasjement i forhold til miljø og rettferdighet, og vektlegger at forholdet til Gud, medmennesker og skaperverk må ses i sammenheng. Denne visjonen av Gud som skapningens Herre, forplikter kirken til et engasjement i konkrete sosial-etiske spørsmål, også når dette berører politiske saker som det står strid om.

Den norske kirke, gjennom Mellomkirkelig Råd, har gjennom økumeniske organer som Kirkenes Verdensråd og Det Lutherske Verdensforbund vært med på å sette rettferdighet og rett forvaltning av skaperverket på den globale kirkelige dagsorden de siste tiårene. Dette har det verdensvide kirkelige fellesskap gjort ut fra en overbevisning om at vi er kalt av kirkens Herre til å løfte fram hensynet til skaperverket og de nødlidende. Kirken er derfor forpliktet til å motarbeide den apati som sprer seg i vårt samfunn i forhold til troen på at engasjement nytter og at politikk kan endres.

I Bispemøtets utredning fra 1992 "Forbrukersamfunnet som etisk utfordring" understrekes behovet for en global etikk og solidaritetsetikk. Dette gjelder ikke minst i avveiningen mellom kortsiktige og langsiktige interesser i miljø- og klimaspørsmål, der land med størst økonomisk og politisk forhandlingsstyrke bygger sin økonomi på et produksjons- og forbruksmønster som innebærer at fattigere land får handlingsfriheten begrenset.

Regjeringens langtidsprogram 1998-2001 forutsetter en tredobling av det private forbruket innen år 2050 som et premiss for framtidig planlegging. Samtidig bruker vi i Norge allerede langt mer energi pr. person enn de fleste andre land. En slik utvikling skjer mens miljøets tålegrense allerede er i ferd med å sprenges. Kirkemøtets brev «Forbruk og rettferd» oppfordrer oss alle til å bidra til at en debatt om et tak for vekst og forbruk i de rike land kommer i gang. Det pekes både på behovet for en endret personlig livsstil som frigjør ressurser til andre menneskers beste (slik som gjennom misjon og internasjonal diakoni) og deltakelse i samfunnsmessige prosesser som krever politiske endringer (slik som Lokal Agenda 21).

Kirkemøtet hevdet at "norske myndigheter må arbeide aktivt for å nå målet om en stabilisering av norske utslipp av drivhusgasser på et 1989-nivå innen år 2000, slik myndighetene har forpliktet seg på". Det som har skjedd etter Rio-konferansen gir grunn til å etterlyse en sterkere vilje til å oppfylle denne målsetting. De internasjonale miljøforpliktelsene vil måtte koste for Norges del, og disse kostnadene må vi være villige til å bære.

Norge framstår i dag som en av verdens energi-stormakter. Av en så ressurssterk nasjon som ønsker å ha en rolle som foregangsland i internasjonalt freds- og solidaritetsarbeid, må det forventes vilje og forpliktelse til en ressursforvaltning som tar de nødvendige globale hensyn både i internasjonale forhandlinger og i nasjonale beslutninger. Investering i utvikling av alternative energikilder må stå som en høyt prioritert oppgave, ikke først og fremst begrunnet i nasjonale, men i globale behov.

Det er i denne sammenhengen at spørsmålet om bygging av gasskraftverk må ses. Det er ingen tvil om at gasskraft er mer miljøvennlig enn kullkraft. Isolert sett er dette viktig, men det vil være galt å forsere en gasskraftutbygging før Klimakonvensjonen blir sluttforhandlet i inneværende år. Etter

Mellomkirkelig Råds vurdering er det - på det nåværende tidspunkt - derfor mer som taler mot enn som taler for bygging av gasskraftverk. Et viktig mål i klimaforhandlingene må være at tiltak integreres i bilaterale eller multilaterale avtaler som sikrer reell reduksjon av CO2-utslipp. Hvis dette ikke skjer og det heller ikke tas skritt for å etablere forbrukstak, vil resultatet bli en forsterking av den skjeve utviklingen vi allerede har.

Vi vil understreke den felles forpliktelse vi alle har til å holde myndighetene ansvarlig for oppfølgingen av internasjonale avtaler. Som kirkelige organer har vi en forpliktelse som særlig angår global rettferdighetstenkning og solidaritet med skaperverket og verdens fattige.

Vi vil oppfordre bispedømmerådene og menighetene til å følge opp Kirkemøtets vedtak, og knytte dette til den aktuelle diskusjonen om energi- og miljøforvaltning. Vi vil særlig be menighetene og bispedømmene arbeide for en oppfølging av Lokal Agenda 21, i samarbeid med andre organisasjoner, samt kommunale og fylkeskommunale organer.

Som kristne har vi alle et samfunnsansvar, både gjennom vår livsstil og ved å delta i dialog og debatt om konkrete etiske spørsmål. Fordi dette engasjementet er rotfestet i vår kristne tro, har det også sin naturlige plass i det gudstjenestefeirende fellesskap.

De utmeldte er strøket fra kirkens medlemsregister

(29.05.1997)

Av Eigil Morvik Kirkerådets prosjektleder for kirkelig medlemsregister

De som er utmeldt av Den norske kirke er strøket i det foreløpige kirkelige medlemsregisteret. Disse behøver ikke sjekke om de feilaktig står oppført der. Dette er det nødvendig å fastslå etter medieoppslag om at 50.000 utmeldte står oppført i kirkens manntall og at personer som er utmeldt selv må sjekke om de er utmeldt.

Det er ikke de utmeldte, men de anslagsvis 50.000 udøpte som aldri har vært medlem av Den norske kirke, eller av noe annet tros- og livssynssamfunn, som bør kontrollere om de feilaktig står oppført i det foreløpige medlemsregisteret. Dette skal gjøres når medlemsregisteret legges ut til gjennomsyn på de lokale menighetskontorene 1. - 31. august. Tidspunktet for utleggelse av det foreløpig registeret er valgt på grunn av menighetsrådsvalget 12. - 19. oktober i år.

For å spare tid og ressurser valgte man å ikke bygge opp registeret ved å starte med blanke ark og registrere alle døpte, dvs. ca. 90% av befolkningen. I stedet har man valgt å ta utgangspunkt i folkeregisteret, og fjerne dem som ikke er medlemmer av Den norske kirke, dvs. ca. 10%.

Det siste halvåret har kirkebokførere fra hele landet vært med på å registrere elektronisk alle utmeldinger av kirken foretatt etter 1945. Dette arbeidet er nå slutført og de utmeldte er registrert sentralt. Kirkerådet har vært i kontakt med mange av de store tros- og livssynssamfunnene for å få utlevert deres medlemslister slik at deres medlemmer kan fjernes fra vårt register. Dette er klarert med Datatilsynet, og de fleste tros- og livssynssamfunn samarbeider med Den norske kirke i dette arbeidet. Vi har dessuten bedt folkeregisteret om å fjerne fra medlemsregisteret alle utenlandske statsborgere og andre født i utlandet av utenlandske foreldre.

Den norske kirke har ingen interesse av å ha ikke-medlemmer i sitt register. Registeret skal brukes ved kirkelige valg, ved utregning av støtte til andre tros- og livssynssamfunn og i det daglige arbeidet i menighetene. Det vil derfor være ugunstig for kirken om folk urettmessig står i medlemsregisteret.

Vi har altså valgt å legge et foreløpig medlemsregister ut til gjennomsyn i august slik at folk flest, og da spesielt de udøpte, skal kunne kontrollere at de ikke står oppført i registeret. Datatilsynet har bedt oss om å ta hensyn til personvernet på en slik måte at en kun kan få kontrollere seg selv (og ikke naboen). Dette har også Human-Etisk Forbund oppfordret til. Derfor har vi valgt å oppfordre til personlig frammøte. Når det derimot gjelder å gi beskjed om at en ikke skal være registrert i medlemsregisteret, er det selvsagt nok med en skriftlig henvendelse til det lokale menighetskontoret om dette. Lokalt blir det gitt nærmere informasjon om hvordan offentlig gjennomsyn av det foreløpige medlemsregisteret blir tilrettelagt.

Vi er opptatt av at trossamfunnet Den norske kirke skal få et mest mulig korrekt og troverdig medlemsregister. Personer som er i tvil om sin status i forhold Den norske kirke, bør bruke retten til å kontrollere dette i perioden 1. - 31. august.

Et korrigert medlemsregister vil bli framlagt som manntallsliste ved valg til menighetsråd i Den norske kirke 12. - 19. oktober i år.

Mandat for kirkens nye stat/kirke-utvalg

(29.05.1997)

Kirkerådet gikk på sitt møte 22.-23. mai inn for en ny utredning av forholdet mellom stat og kirke. Primært ønsker Kirkerådet en offentlig utredning, men vil ut fra en totalvurdering følge Bispemøtets anbefaling om at arbeidet i første omgang skjer som en kirkelig utredning.

Et bredt sammensatt kirkelig utvalg vil bli oppnevnt på Kirkerådets møte 18.-19. september 1997.

Som foreløpig tidsplan for utvalgets arbeid foreslås en 3-års periode med start våren 1998, slik at kommende Kirkemøte kan drøfte saken i løpet av sin funksjons periode.

Arbeidet igangsettes under forutsetning av at spørsmål om arbeidsvilkår for utvalget, sekretærbistand og økonomi er tilfredsstillende utredet i forbindelse med Kirkerådets budsjettarbeid.

Utvalget får følgende mandat: Utvalget skal gi en samlet vurdering av de reformer som er gjennomført for Den norske kirke med utgangspunkt i revisjonen av Kirkeloven i 1984 og den seneste kirkelov av 7. juni 1996 og klargjøre de konsekvenser disse reformer har på det konstitusjonelle plan, og i forhold til de politiske og demokratiske mekanismer i vårt statssystem.

Utvalget skal utvikle en teologisk refleksjon om kirken som ivaretar Kirkemøtets beskrivelse av Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende, åpen folkekirke.

Utvalget skal vurdere forholdet mellom Trossamfunnsloven og Kirkeloven og klarlegge hvilke sider av Den norske kirkes stilling og virksomhet som følger av kirkens karakter som trossamfunn og hvilke som hviler på særlov for Den norske kirke som offentlig rettslig institusjon.

Utvalget skal vurdere de økonomiske rammeordninger på statlig og kommunalt plan som gjelder for Den norske kirke og religionssamfunnene og utrede mulige alternative finansieringsordninger for kirken og livssynskorporasjonene (sml. kirkeskattutvalget).

Utvalget skal utrede spørsmålet om en lovfestet dåpsopplæring for kirkens medlemmer i lys av den nye ordning for et felles kristendomsfag i skolen, og ut fra kirkens dåpsopplæringsplan. Tilsvarende bør spørsmålet om offentlig tilskudd til religions- og livssynssamfunnenes egen trosopplæring drøftes.

Utvalget skal utrede forskjellige mulige modeller for ordningen av forholdet mellom stat og kirke, bl.a. under hensyntagen til løsninger som er valgt i Sverige og Finland, herunder også alternative måter å ordne tilsetting og utnevning til kirkelige tjenester og embeter på. Spørsmålet om hvordan de forskjellige modeller kan tenkes å innvirke på opprettholdelsen av en folkekirke skal herunder tillegges særlig vekt. I den forbindelse bør det foretas grundige religionssosiologiske analyser av tradisjoner og holdninger som preger folks forhold til kirken.

Utvalget bør også arbeide med retningslinjer for en ansvarlig personalpolitikk og forsvarlig vern for menighetene, vurdert i forhold til alternative kirkeordningsmodeller.

Utvalget skal vurdere kirkens rolle som tradisjonsbærer og etisk premissleverandør i samfunnet, herunder dens oppgave som kritisk røst i forhold til dominerende krefter i forbrukerkulturen og urettferdige strukturer i samtiden. Spørsmålet om hvorvidt kirkestyrets utforming virker avgjørende inn på kirkens frihet, bør i denne sammenheng få særskilt oppmerksomhet.

Kirkemøtet 1998 lagt til Bergen

(29.05.1997)

På grunn av presset økonomi vedtok Kirkerådet på sitt møte 22.-23. mai å legge Kirkemøtet i 1998 til Bergen. Årets Kirkemøte holdes i Trondheim 9.-14. november.

I vedtaket som er fattet på møtet i Oslo torsdag og fredag, heter det at Kirkerådet ser med forventning fram til at Kirkemøtet holdes i Trondheim i forbindelse med 1000-årsjubileet i år. - I forbindelse med drøftingen av sted for møtet i 1998, er det mange som ser verdien av å holde møtet i Trondheim også neste år. På grunn av Kirkerådets pressede økonomi, finner rådet det imidlertid nødvendig å legge Kirkemøtet 1998 til Bergen, heter det i vedtaket som ble fattet mot 1 stemme. Kirkerådet har 15 medlemmer og representasjon fra alle 11 bispedømmeråd.

På møtet har Kirkerådet gjort opp 1996-regnskapet med et underskudd på 100.000 kroner og endelig vedtatt et 1997-budsjett med en underdekning på 300.000 kroner. Det er bevilget 300.000 kroner i ekstra statlige midler til å holde Kirkemøtet i Trondheim i 1997, men ikke opp til noe tilsvarende i 1998. Ut fra de innhentede anbud sparer Kirkerådet 150.000 kroner på å holde 1998-møtet i Bergen i forhold til i Trondheim.

Behandlingen av Kirkemøte-sted i 1998 ble utsatt da spørsmålet ble behandlet første gang under rådets møte i Trondheim i februar. Dette ble gjort for å innhente flere anbud i Trondheim for om mulig å få kostnadene ytterligere ned.

Kirkemøtet er de seinere år blitt holdt på Hotell Terminus i Bergen, og dette blir også møtested for 1998-møtet. Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative organ og har 85 medlemmer som samles en uke årlig.

263 kirker holder åpent i sommer

(04.06.1997)

Du finner dem spredt over hele landet, fra Lindesnes til Nordkapp og Svalbard, fra Stad til Finnskogene, ved kysten og på fjellet, i de store dalførene og i de større byene, langs hovedveiene og litt mer avsides. Det er blitt flere og flere av dem: åpne kirker og veikirker. Årets oversikt fra Kirkerådet for Den norske kirke presenterer 263 kirker som holder sommeråpent, det vil si at kirken er åpen et antall timer flere dager i uken.

Kirkene i by og bygd er blant landets største severdigheter. Noen er kjente og godt besøkte, som stavkirkene og Nidarosdomen, andre er mindre kjente, men kan være som ukjente skatter vel verdt å oppdage. Men også kirker som ikke kan sies å vær severdigheter, kan gi den veifarende en god opplevelse og en stille stund på reisen.

Av de 263 sommeråpne kirkene kaller 55 seg "veikirke". Veikirken har et utvidet tilbud enn de andre åpne kirkene, med lokalt vertskap, informasjon om kirke og menighet, man kan nyte en forfriskning og man innbys til stillhet og meditasjon. Veikirken skal være en annerledes rasteplass til hvile for kropp og sjel, en "sjømannskirke" langs veien.

- Veikirkene er kommet for å bli, sier Johs Lodberg, rådgiver i Kirkerådet. Det er fjerde gang brosjyren utkommer, og hvert år er det blitt flere åpne kirker og veikirker. Det begynte med 198 åpne kirker, derav 19 veikirker. - Jeg tror mange setter pris på å kunne finne åpne kirker når de er ute på feriereise - eller for den saks skyld når de er hjemme og i nærheten av en sommeråpen kirke, sier Lodberg.

Brosjyren er fargerik, med instruktivt kart, med hovedveiene tegnet inn. Dessuten er noen av kirkene presentert med bilde og kort tekst. Pilegrimsleden, som offisielt åpnes i slutten av juli, er med, likeså listen med sommeråpne kirker langs Pilegrimsleden.

Formatet på brosjyren er slik at den legges inn i f.eks. veiboken. Lodberg håper brosjyren vil oppmuntre mange til å oppsøke de sommeråpne kirkene. Brosjyren kan fås gratis på menighetskontorer, i misjonshoteller og på turistkontorer. Den kan også fås fra Kirkerådet, Postboks 5913 Majorstua, 0308 Oslo. Tlf 22 93 27 50.

Menighetsrådsvalget 1997 skal gi kirken 9200 ledere

(04.06.1997)

- Vår kirkeordning bygger på at alle kirkens medlemmer kan få lederansvar gjennom demokratiske valg. Det er en ordning som utfordrer folk til å ta sitt kirkemedlemskap på alvor. Høstens menighetsrådsvalg blir avgjørende for virksomheten i menighetene de neste fire årene. Dette sier kirkerådsformann Oddbjørn Evenshaug. De nye menighetsrådene skal etter den nye kirkeloven konsentrere seg om å styrke det kristelige livet i menigheten. Han utfordrer derfor alle som er opptatt av kirkens oppgave i lokalmiljøet til å engasjere seg i menighetsrådsvalget.

Blant de 87 prosent av den norske befolkning som er medlemmer av Den norske kirke, finnes omkring 2,7 millioner stemmeberettigede ved menighetsrådsvalget 1997. Ved valget i 1993 ble det bare avgitt 80.795 stemmer. Det utgjorde 2,9 prosent av de stemmeberettigede.

Mål: økt valgoppslutning - Det er selvsagt et mål å øke oppslutningen om valget i år. Valgdagene er fastsatt til søndagene 12. og 19. oktober, men i år har menighetsrådet for første gang adgang til å holde valg på en eller flere av dagene mellom valg-søndagene. Det betyr at flere får mulighet til å avgi stemme, opplyser Oddbjørn Evenshaug.

Kirkemøtet har sagt at minst 20 prosent av medlemmene i kirkens råd og utvalg bør være yngre enn 30 år. Evenshaug peker på at kirken trenger kontinuerlig fornyelse i sitt lederskap og utfordrer kirkens medlemmer til å la seg nominere til valg til menighetsråd og til å bruke stemmeretten.

Hvert fjerde år skal det velges nye menighetsråd i de 1350 soknene i Den norske kirke. Over 25.000 personer står på valg til de 9.200 faste plassene i menighetsrådene. Ved forrige valg (i 1993) ble det valgt inn 56% kvinner. Bare 6,5% av de valgte medlemmene var under 30 år.

Beskjedent informasjonsopplegg - Stortinget har foreløpig ikke stilt midler til disposisjon for opplysningsvirksomhet i forbindelse med menighetsrådsvalget 1997. Derfor blir det også denne gang et for beskjedent informasjonsopplegg rundt valget, forteller Kirkerådets Informasjonssjef Dag Stange.

- Både Stortinget og Kirkemøtet angir økt oppslutning som et mål for årets menighetsrådsvalg. Vi kostnadsberegnet et nøkternt informasjonsopplegg med bl.a. annonsekampanje til 2 millioner kroner. Dette har vi så langt ikke fått gehør for i Stortinget, sier Stange.

Alle menigheter har fått tilsendt et hefte med Kirkemøtets regler og Kirkerådets veiledning for gjennomføringen av valget, og Kirkens Informasjonstjeneste har formidlet informasjon om valget til de 500 menighetsbladene.

Komiteen som behandlet regler for valg av menighetsråd på Kirkemøtet i november 1996 utfordret menighetsrådene til å skape økt oppmerksomhet rundt menighetsrådsvalget 1997.

Uttalelse: Situasjonen på Sri Lanka

(04.06.1997)

Uttalelse fra Komiteen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, 27. mai 1997: SITUASJONEN PÅ SRI LANKA

Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har diskutert situasjonen på Sri Lanka. Vi vil også vise til uttalelsen Tilbakesending av tamiler, vedtatt av Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke på sitt møte den 5. og 6. mai. Kirkens Verdensråd uttrykte sin bekymring for overgrep og straffefrihet på Sri Lanka under FNs Menneskerettighetskommisjon 1997, basert på den informasjonen de sitter inne med. KISP har også mottatt informasjon fra NOAS, som nylig har vært på delegasjonsreise på øya. Alt dette gir grunnlag for at KISP fortsatt er urolige for situasjonen på Sri Lanka, og ønsker å uttale følgende:

Vold og forfølgelse: Vi ser nok en gang - med beklagelse - en situasjon hvor forfølgelse på etnisk, kollektivt grunnlag ikke er tilstrekkelig til å få verken politisk asyl eller humanitært opphold. Norge og andre vestlige land har vedtatt å sende personer tilbake til Sri Lanka. Dette til tross for at tilbakesendte flyktninger systematisk fengsles og avholdes - noen over lang tid.

I de regjeringskontrollerte områdene kan politiet når som helst foreta vilkårlige arrestasjoner av personer som har identitetskort som viser at de er tamiler. Dette rammer særlig hardt personer uten noen familie i Colombo, siden oppmøte på politistasjonen er nødvendig for å få en rask løslatelse. Amnesty International forteller i sin rapport fra august 1996 om forsvinninger, drap, tortur og vilkårlig fengsling foretatt av de singalesiske sikkerhetsstyrkene. Menneskerettighetsovergrepene i krigsområdene er av enda grovere omfang, og LTTE (Tigrene) har stått bak flere attentater og drap på uskyldige, også i hovedstaden Colombo.

En beskrivelse av situasjonen på Sri Lanka blir derfor en beskrivelse av ulike former for vold og begrunnelser for denne volden. Ved å utøve vold mot grupper som deler visse etniske, politiske, sosiale eller religiøse kjennetegn, ønsker myndighetene samtidig å signalisere at tamilene er uønsket. Trusselen om å bli utsatt for vold vil skape en rekke varierende motstrategier, fra forsøk på å tildekke sin identitet til aktiv - og voldelig - konfrontering. Mellom disse finnes andre strategier, der reell dialog i respekt for de andre partene og forpliktelse på menneskerettighetene er det eneste som på sikt kan frambringe noen løsning.

Voldsforherligelse og politisk ekstremisering - med andre ord at en tyr til ikke-demokratiske midler for å nå politiske mål - kan forstås både som uttrykk for desperasjon og for en opplevelse av overlegenhet. I eksempelet Sri Lanka som i andre konflikter med etnisk-religiøs bakgrunn, vil vold bare berede grunnen for ustabile regimer, der enkeltmenneskers sikkerhet og behov for livskvalitet aldri kan ivaretas.

LTTEs territorielle ambisjoner har skapt frykt og usikkerhet, og en intern flyktningekrise av tragisk omfang finnes fortsatt nord på øya. Her er det kvinner og barn som lider, slik vi ser i andre konflikter. Sammen med overgrepene fra sikkerhetsstyrkene bidrar dette til lidelse for de mange uskyldige.

Etter at LTTE brøt våpenhvilen i april 1995, har regjeringen iverksatt strenge reaksjoner mot alle tamiler. De som særlig er i politiets og sikkerhetsstyrkenes søkelys, er personer som er med i eller sympati-serer med LTTE, samt personer som ikke har noen familie å søke beskyttelse hos. Personer som returneres, og som ikke har noen familie å søke tilflukt hos i den regjeringskontrollerte delen av øya, vil ha vanskelig med å skaffe seg fast bopel. Disse blir da i særlig grad mistenkeliggjort og forfulgt. Imidlertid er det viktig å understreke at tamilene som gruppe er utsatt for ulik grad av forfølgelse fra singalesiske regjeringsstyrker og sikkerhetsstyrker.

Tilbakesending og flyktningekonvensjon: FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) henstiller statene om å ikke tvangssende personer tilbake til Sri Lanka uten nødvendige reisedokumenter. Norge valgte i mars å sende ut to personer, og har i et annet tilfelle i februar sendt to personer til Stockholm - i politieskorte - for å melde seg for Sri Lankas ambassade. En slik praksis finner KISP grunn til å kritisere.

På spørsmål om det har skjedd reelle forbedringer på Sri Lanka, blir svaret fra norske myndigheter at det området som fortsatt anses for å være trygt, er hovedstadsområdet rundt Colombo. Det at norske myndigheter nå sender ut personer som ikke har noen tilknytning til Colombo, og som svært vanskelig kan komme trygt til den nordlige delen av øya, finner KISP betenkelig.

Flyktningekonvensjonen fra 1951 sier i artikkel 33 at flyktninger ikke må utvises eller avvises «til områder hvor hans liv eller frihet ville være truet på grunn av hans rase, religion, nasjonalitet, politiske oppfatning eller det forhold at han tilhører en spesiell sosial gruppe.» Norske myndigheter har valgt å vurdere tamiler fra Sri Lanka ikke å være forfulgt i lovens og konvensjonens forstand, slik det ofte heter i avslagene på asylsøknadene. KISP finner grunn til å spørre om norske innvandringsmyndigheter også i denne saken tolker Flyktningekonvensjonen for innskrenkende.

Politikk og forhandlinger: KISP er kjent med at norsk UD har forsøkt å bistå i en mekling på Sri Lanka mellom de stridende parter. Såvidt KISP kjenner til, er det liten vilje hos noen av partene til å gå inn i dialog med motparten med sikte på å komme fram til en felles forståelse. Det grunnlaget som ble lagt gjennom en Draft Provision of the Constitution Containing the Proposals of the Government of Sri Lanka Relating to Devolution of Power, utstedt av Ministry of Justice and Constitutional Affairs i 1994, er nå uaktuelt som utgangspunkt for en politisk forhandlingsløsning.

KISP beklager at dette forslaget ble besvart med en opphevelse av våpenhvilen fra LTTE, og mener dette kunne vært brukt som et utgangspunkt for en fredelig løsning av konflikten. I alle konflikter der en sterk part ønsker å trekke inn en svakere part i en forhandlingsløsning, vil det alltid bli gitt få innrømmelser i en tidlig fase. Forslaget la opp til at selvstyret skulle utvides etterhvert dersom den økte politiske makten som den svake parten får, følges opp av politisk ansvarlighet og modenhet.

Målet til de ulike tamilske opprørsgruppene er å etablere en egen tamilsk stat (Tamil Eelam). Også her er erfaringene fra andre konflikter at geriljagrupper ikke har den tilstrekkelige demokratiske kultur til at disse gruppenes deltakelse i en demokratisk plattform vil være gunstig. Å avskaffe en militarisert politisk kultur tar tid, men vil i hvert fall ikke bli enklere ved at de som har stått for en slik militarisering skal prege den politiske dagsorden i ettertid.

KISP beklager at det nå virker som om at regjeringsstyrkene ønsker å holde fram med krigføringen fram til tamilene er beseiret militært. En slik strategi vil fortsette å skape menneskelig lidelse, og den aggresjonen som vil ligge latent hos de ulike kompromissløse tamilske gruppene, vil aldri kunne kontrolleres, uansett hvor sterkt utbygd sikkerhetsstyrkene blir. Mellom to så kompromissløse parter, vil aggresjon fra en part møtes med motagresjon fra den andre parten.

Til spørsmålet om politisk selvbestemmelse, vil KISP understreke at verken FN eller andre internasjonale organisasjoner har anerkjent retten til selvbestemmelse på etnisk grunnlag, bare på territorielt grunnlag. En løsrivelse fra en anerkjent statsdannelse vil derfor alltid være illegitim i folkerettslig sammenheng, og vil i de aller fleste tilfeller føre til flere menneskerettsovergrep. Opposisjon - også på etnisk grunnlag - mot et regime som ikke greier å tilfredsstille befolkningens mest grunnleggende behov, må få andre uttrykk enn vold og krav om løsrivelse.

Religion og forsoning: Som i alle andre konflikter tar KISP sterk avstand fra at religion rukes som basis for å begrunne diskriminering og vold. I Sri Lanka har vi vært vitne til hvordan buddhistiske munkeorganer har sterkt motsatt seg alle tidligere forsøk på å få de hovedsaklig hinduistiske

tamilene med på råd. At buddhismen skal ha den viktigste plassen (the foremost place) også konstitusjonelt, avviker ikke vesentlig fra formuleringer i vår egen Grunnlov. Likevel, i en situasjon der konfliktlinjene så klart følger de etniske - og til dels også de religiøse skiller - vil det være vesentlig at diskrimineringen ikke gjennomføres så systematisk som vi har sett til nå.

Den kristne minoriteten i landet har i stor grad greid å holde seg utenfor konflikten, og heller bidratt til å spille en brobyggerrolle mellom de to folkegruppene. Kirkene har vært åpne for alle uansett etnisk tilhørighet. KISP ber om at det hentes inn erfaringer fra personer og organisasjoner som har drevet slikt brobyggerarbeid. Bare gjennom konkrete eksempler på at det nytter å nærme seg hverandre, kan konflikten på Sri Lanka få en fredelig utgang, der en går over fra å kjempe for territorielle erobringer til å kjempe for menneskeverdet.

Inntil økt trygghet for den enkelte er oppnådd, og forfølgelsen er avtatt, henstiller vi til norske myndigheter om å innstille tilbakesending av asylsøkere fra Sri Lanka.

Uttalelse: Norge og Øst-Timor

(04.06.1997)

Uttalelse fra Komiteen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, 27. mai 1997: NORGE OG ØST-TIMOR

Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har på sitt møte den 17. og 18. april sett kritisk på temaet handel og menneskerettigheter, og ønsker å uttale følgende, konkretisert ved eksempler på norsk tilstedeværelse i Indonesia og Øst-Timor:

Fredspristildelingen til biskop Belo og José Ramos Horta i 1996, har bidratt til å sette søkelys på Indonesias 22-årige okkupasjon av Øst-Timor. Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har hatt en fruktbar kontakt med biskopen gjennom flere år, og uttrykte stor tilfredshet med denne tildelingen. Tildelingen har også aktualisert behovet for å se kritisk på Norges politikk overfor Indonesias folkerettsstridige okkupasjon av Øst-Timor.

KISP er klar over at den norske regjeringen arbeider for to mål i Indonesia: Å berede grunnen for norske bedriftsetableringer i Indonesia og å styrke de demokratiske kreftene og arbeidet for menneskerettigheter i landet. Den kritiske dialogen blir hevdet å være den strategien som vil bidra til forbedringer av menneskerettighetssituasjonen i landet. KISP vil framholde at de signalene som indonesiske myndigheter mottar gjennom denne kritiske dialogen lett kan overdøves fordi de signalene knyttet til ønsket om å fremme norske eksportinteresser blir framført med større kraft. Når norsk satsing i Indonesia også bidrar til å gi legitimitet til Indonesias folkerettsstridige okkupasjon av Øst-Timor, gir dette grunn til stor bekymring.

1) Norge inngikk en handelsavtale med Indonesia i november 1991, få dager etter at indonesiske militære hadde drept over 200 personer i et gravfølge i Øst-Timors hovedstad Dili. I denne avtalen ble følgende formulering benyttet: Indonesia as defined by its law, noe som er blitt brukt for å rettferdiggjøre den ulovlige okkupasjonen av Øst-Timor. Myndighetene i Djakarta regner Øst-Timor som Indonesias 27. provins, men denne tidligere portugisiske kolonien er okkupert i strid med folkeretten siden 1975.

2) NORADs næringslivsstøtte og miljøbevilgninger brukes for å oppfordre norske bedrifter til å etablere seg i Indonesia. Den sterke satsingen på Indonesia har skjedd uten noen parlamentarisk debatt, og kommer uten tvil i strid med øvrige mål i norsk bistandspolitikk, i særlig grad fattigdomsorienteringen. Miljøtiltak, særlig med bistandsstøtte, bør rette fokus mot de mest marginaliserte, slik at deres levekår kan bedres. Når Blom oppmåling, som i lang tid har vært aktive i Indonesia, mottar næringslivsstøtte på 87 millioner for å kartlegge hele Indonesias kystfarvann, kan dette være viktig for skipsfart, fiske og andre næringer. Størrelsen på støttebeløpet fra NORAD, det faktum at også Øst-Timors kystfarvann skal kartlegges, og ikke minst det faktum at det militære er en viktig interessent i dette prosjektet, viser de tvilsomme sidene ved dette bistandsprosjektet. Siden NORAD stilte som en klar betingelse at støtten ble gitt for å kartlegge Indonesias farvann, mens Blom fastholder at de kartlegger det de får beskjed om å kartlegge - ved å trekke opp en udelt grenselinje mellom Indonesia og Australia - tør det være klart at betingelsene for å gi denne støtten, er brutt. Slik prosjektet nå forløper, vil en offisiell beklagelse fra NORAD, samt en tilbaketrekking av pengene være det mest forsvarlige.

3) Statoil ønsker å starte prøveboring i Timorhavet, og Indonesia er definert som satsingsområde i Olje- og Energidepartementets internasjonale satsing, innenfor rammene av INTSOC (Internasjonal Sokkel). Målsettingen med denne internasjonale satsingen er å få norske oljebedrifter til å aktivt engasjere seg, ikke bare i Indonesia, men også i Nigeria, Azerbadjan og Libya. Felles for alle disse landene, er at de nasjonale myndighetene på stedet har en sterk eierinteresse i oljevirkosomheten, og

at betydelige andeler av overskuddet tilfaller myndighetene. I Timorhavet forholder Statoil seg til en overenskomst mellom Indonesia og Australia, der Øst-Timors rettmessige krav på sin del av kontinentalsokkelen ikke er inkludert i denne overenskomsten. Denne overenskomsten er til stor fordel også for Australias oljeinteresser, og Australia anerkjenner nå Indonesias okkupasjon. Ved å gå inn i et område som er folkerettslig svært omstridt, og inngå avtaler med de to statene som har delt Timorhavet mellom seg, bidrar Statoil til å anerkjenne denne okkupasjonen.

4) OCEANOR har ved hjelp av NORAD-støtte på 30 millioner - finansiert som blandede kreditter, en form for subsidiering av norsk eksport - solgt et miljøovervåkingssystem til Indonesia. Også her vil det være grunn til å ta utgangspunkt i målsettingene for norsk bistand, som her blir skjøvet til side på bekostning av ønsket om å fremme norske eksportinteresser. Et pålitelig varslingsystem vil for alle stater være viktig, men i dette tilfellet må kritikk reises mot at prosjektet fikk støtte over bistandsbudsjettet. Det er bred politisk enighet om at bistanden skal komme den fattigste delen av befolkningen til gode, men denne hovedmålsettingen virker ikke å bli bekreftet gjennom slike tildelinger.

Anbefalinger: 1) KISP ber norske myndigheter søke å reforhandle handelsavtalen med Indonesia, slik at Norge ikke bidrar til å befeste Indonesias okkupasjon av Øst-Timor. I en slik dialog bør det komme klart fram at Norge ikke kan anerkjenne denne okkupasjonen, og at Norge ikke vil støtte noen form for virksomhet i områder som ikke ligger under Indonesias jurisdiksjon. Norge bør videre i internasjonale fora fordømme denne okkupasjonen, og gi aktiv støtte til grupper som arbeider for en fredelig avvikling av denne lidelseshistorien.

2) KISP ber norske myndigheter vurdere grundig signaleffekten av en sterk statlig involvering i regimer der makteliten tilraner seg rikdommer og holder befolkningen i et jerngrep. Makt- og kapitalkonsentrasjonen i land som Indonesia skulle være velkjent, der ingen reell opposisjon tillates, og der Suhartofamiliens eierskap i en rekke viktige næringer brukes for å befeste egen posisjon. KISP ber særlig om en vurdering av det sterke politiske signalet som ligger i det å starte prøveboring i et område som tilhører et okkupert land, i dette tilfellet Øst-Timor. I en slik sammenheng blir det motstridende å hevde at en bedrift ikke kan være en politisk aktør, når bedriften nettopp bidrar til å gi politisk legitimitet til en okkupasjon.

3) KISP underslår på ingen måte at norske bedrifter kan spille en positiv rolle ved sin tilstedeværelse i u-land, dersom dette skjer på lokalbefolkningens premisser. KISP ber imidlertid om at næringslivsstøtten over bistandsbudsjettet i større grad styres til stater som defineres som programland innenfor NORADs bistandsstrategi, og at denne støtten bidrar til å styrke de øvrige delene av bistandsstrategien, særlig fattigdomsorienteringen. Dette kan lettere la seg gjøre med basis i Stortingets vedtak i sin Komitéinnstilling nr 229 (1995-96), der nettopp regionstenkning og fattigdomsorientering ble holdt fram som viktige pillarer i norsk bistandspolitikk. En prioritert region er Det sørlige Afrika. Et land i denne regionen som trenger hjelp i en oppbyggingsfase, er Angola, der myndighetene ønsker å invitere norske selskaper til å investere i landet og på denne måten bidra til kunnskap, kapital og arbeidsplasser. Her kan norsk bistand bidra positivt i en slik oppbygging, også gjennom en norsk tilstedeværelse i området.

4) KISP ber om at det blir foretatt en klarere grenseoppgang av hva som skal være NORADs ansvar og hva som skal være Eksportrådets ansvar i forhold til spørsmålet om norske bedriftsetableringer i utlandet. Det er betenkelig at bistanden uthules ved at bistanden brukes til å fremme norske eksportinteresser, og i stadig større grad knyttes opp til satsingsområder for norsk næringsliv, framfor å gå til prioriterte regioner og programland der fattigdommen synes å være større. Regjeringens Asiaplan bygger på disse tre søylene: Politisk dialog, handel og økonomisk samarbeid, samt kultur og informasjon. KISP mener at det finnes en rekke strategier mellom full boikott og den offensive satsingen som norske myndigheter nå legger opp til for å fremme etablering av norske bedrifter i Indonesia. Debatten om forholdet mellom handel og menneskerettigheter kan på denne

måten bli mer nyansert. KISP ønsker også en klarere styring av offentlige bistandsmidler og en helhetstenkning norsk utenrikspolitikk, slik at de ulike tiltakene bidrar til å sende ut signaler som er mer konsistente enn hva vi opplever at dagens politikk bidrar til.

5) KISP ber Norge gå foran i arbeidet med å utvikle internasjonalt anerkjente retningslinjer for bedrifters virksomhet, der også begrepet om mottakerorientering defineres. I en situasjon der myndighetene i liten grad kan sies å fremme folkets interesser, og der hele grupper er utelatt fra påvirknings- og beslutningskanaler, må det stilles spørsmål ved om en bør identifisere mer differensierte mottakere enn bare statlige myndigheter på de ulike nivåer. Dette gjelder særlig i områder med urfolksgrupper, hvor KISP er kjent med at myndighetenes prioriteringer og lokalbefolkningens prioriteringer langt fra er sammenfallende.

Uttalelse: Flyktningers rettsstilling i Schengen

(04.06.1997)

Uttalelse fra Komiteen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, 27. mai 1997: FLYKTNINGERS RETTSSTILLING I SCHENGEN

Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke har drøftet rammene for Schengensamarbeidet og det grunnlaget dette samarbeidet bygger på i møter den 17. april og 27. mai. I denne forbindelse ønsker Arbeidsutvalget i KISP å uttale følgende:

Flyktningers rettssikkerhet har lenge vært et viktig anliggende for Den norske kirke. I møte med både politi, saksbehandlere og domstoler har erkjennelsen av et reelt beskyttelsesbehov for den enkelte, sammen med ønsket om å sikre forutsigbarhet og verdighet, skapt et grunnlag for en klar holdning, uttrykt både av Kirkerådet, av Mellomkirkelig Råd og av Bispemøtet.

Som kristne har vi en forpliktelse til å arbeide til beste for alle folkeslag. Omsorgen for de fremmede blant oss er et sentralt bibelsk anliggende. Bispemøtet våren 1994 sier dette slik: "Den Herre som sa "Jeg var fremmed, og dere tok imot meg" forplikter oss til å møte flyktningene med omsorg og solidaritet."

Vi ser i Norge - som i Europa for øvrig - en flyktningepolitisk praksis der effektiviteten kan svekke rettssikkerheten og der avvisning av asylsøkere av formelle grunner (manglende identitetspapirer, feil søknadsprosedyre, feil reiserute) medfører at en reell behandling ikke blir foretatt. Dette er regler som finnes i de fleste vestlige land, og som i Norge er tatt inn i Utlendingsloven av 1988.

Schengensamarbeidet bygger på en erkjennelse av at visse problemer best kan løses gjennom en økt internasjonal - med utsikter til overnasjonal - koordinering. Kriminalitetsbekjempelse og arbeid mot terrorisme skal skje samtidig med en nedbygging av de indre grensehindrene. Grensekontrollen vil imidlertid bli styrket for ikke-statsborgere bosatt innenfor Schengenområdet, noe som vil befeste en diskriminerende praksis.

KISP/AU finner også grunn til å spørre om andre reguleringer innenfor Schengen-samarbeidet er laget med tanke på å bygge opp og befeste en politikk for å holde ute asylsøkerne. Registreringen av asylsøkere som har fått avslag i ett av Schengenlandene blir gjort i Schengen Information System (SIS), og som en hovedregel blir disse klassifisert som uønsket. Også det faktum at det er bare personer fra "ikke-OECD-land" som må ha visum for å ha adgang til Schengen-området, viser en praksis der folk kategoriseres ut fra bakgrunn og opprinnelse. Imidlertid er det viktig å bemerke at Schengenavtalen artikkel 29 (4) gir anledning for "...enhver konvensjonspart til, av særlige grunner, herunder spesielt den nasjonale lovgivning, å behandle en asylsøknad, selv om ansvaret for behandlingen av denne konvensjon påhviler en annen konvensjonspart." KISP/AU ser det ikke som sannsynlig at Norge innenfor denne rammen vil overprøve vedtak. Det er ennå ikke utarbeidet retningslinjer for hvordan SIS skal brukes av norske innvandringsmyndigheter, men det er sannsynlig at SIS vil bli et viktig redskap i møte med asylsøkere.

Statenes myndigheter ønsker å lette den administrative belastningen, sikre ryddigheten i saksbehandlingen, og unngå at det finnes asylsøkere som ingen opplever å ha ansvar overfor. Det er derfor naturlig at myndighetene ønske å holde seg til et regelsystem som sikrer at disse interessene ivaretas. KISP/AU finner likevel grunn til å spørre om dette bidrar til å sikre interessene til de som med rette frykter forfølgelse, og som er vernet i Flyktningekonvensjonen av 1951.

Schengensamarbeidet er utviklet innenfor Vest-Europa, og vil derfor ikke ivareta de all-europeiske hensynene. Arbeidet med en europeisk flyktningekonvensjon har tidligere fått støtte fra KISP, og det er nå gledelig å registrere at en enstemmig parlamentarikerforsamling i Europarådet har støttet

dette forslaget. Det kan i denne sammenheng være interessant å nevne at de to andre regionale flyktningekonvensjonene, den afrikanske fra 1969 og den latin-amerikanske fra 1984 begge anerkjenner kollektive, og ikke bare individuelle, fluktårsaker.

Schengensamarbeidet er for en stor del forhandlet fram utenfor parlamentarisk kontroll, og som et ledd i en utvikling der vi ser økt sosial fremmedgjøring og politisk apati, er Schengen-tilslutning for Norges del et eksempel på hvordan dette vil forsterke en allerede uheldig utvikling i Norge og i andre land. Politikken blir så komplisert at folk ikke forstår den, og velger da bort et politisk eller samfunnsmessig engasjement.

KISP/AU ser ikke at en innlemming i Schengensamarbeidet vil innebære noen dramatisk endring av norsk flyktningepolitikk, siden Norge allerede er blant de landene som har den strengeste tolkningen av Flyktningekonvensjonen. Likevel vil vi uttrykke betenkeligheter med Schengenavtalen, basert i disse forholdene: · Avtalen vil sementere en restriktiv innvandringspolitisk praksis. · Avtalen er konstitusjonelt uklart i forhold til spørsmålet om framtidig overnasjonalitet. · Avtalen ser ut til å bli vedtatt før Stortinget har fått forelagt seg de nødvendige lovendringsforslag.

Samlet for å styrke barne- og ungdomsarbeidet

(13.06.1997)

Generalsekretærene i de kristelige barne- og ungdomsorganisasjonene møtte torsdag 12. juni ledelsen i Kirkerådet til samtale om hvordan kirkens offisielle organer og de frivillige organisasjonene kan samarbeide på barne- og ungdomssektoren. Kirkerådets formann Oddbjørn Evenshaug og direktør Erling J. Pettersen stod bak invitasjonen.

- Møtet viste at det gamle til dels angstbiterske forholdet mellom kirkens frivillige og offisielle strukturer nå synes å være avløst av en mer fruktbar samarbeidsvilje preget av gjensidig respekt for hverandre, sier Kirkerådets formann, Oddbjørn Evenshaug.

- Alle gode krefter må forenes i et krafttak for å styrke barne- og ungdomsarbeidet i kirken. I dette arbeidet må vi ikke minst satse på den kompetanse, tradisjon og glød som finnes i de frivillige kristelige barne- og ungdomsorganisasjonene, sier Evenshaug.

- Fra Kirkerådets side er det helt klart at vi gjerne ser at arbeidet for barn og unge i menighetene skjer i regi av organisasjonene. Å knytte barne- og ungdomsarbeidet til en eller flere av de frivillige organisasjonene der hvor det ligger til rette for dette, anser vi rett og slett for en klok strategi. Men dette betinger at organisasjonene på sin side våger et åpent og tillitsfullt samarbeide med kirkens offisielle organer, sier kirkerådsformannen.

Deltakerne på møtet torsdag ble enige om å møtes på nytt til høsten for å arbeide fram en forpliktende strategi for å styrke barne- og ungdomsarbeidet i kirken.

Uforsonlighet oppstår bare når begge parter gir ondskapen plass

(21.06.1997)

Misjonskonsulent Lino Lubiana mener forsoningsarbeid ikke bare er en politisk eller diplomatisk utfordring:

- Uforsonlighet oppstår bare når begge parter gir ondskapen plass

- Forsoningsarbeidet i andre land, for eksempel det tidligere Jugoslavia, kan lett misforstås som forsøk på å få "de urettferdige" til å be "de rettferdige" om unnskyldning. I praksis finnes det få slike svart/hvitt-konflikter. Uforsonlighet oppstår fordi begge parter gir plass til ondskap og umoral. Ofte begrunnes uforsonlighet med at fienden er upålitelig, men årsaken er vel heller at uforsonligheten blir et middel for å holde på egne fordeler. Derfor er det kristne evangeliet særlig relevant i slike situasjoner.

Dette sier Lino Lubiana, misjonskonsulent ved Borg bispedømmekontor i Fredrikstad. Han har vært misjonsprest i tidligere Jugoslavia fra 1989 til i år, og har dermed praktisk erfaring fra et vanskelig forsoningsarbeid på lokalplan.

- Den aktuelle konflikten mellom Bandidos-folket og Hells Angels-folket kan illustrere hva man står overfor i forsoningsarbeid på grasrotnivå i deler av det tidligere Jugoslavia. Her gjelder det ikke i første omgang å fordele skyld, men å få begge parter til å erkjenne skyld for at uforsonligheten består. Når man har opplevd at uforsonlighet i seg selv kan bli et grunnlag for nasjonalt og personlig selvbilde - og et tegn på styrke, blir det tungt å arbeide for forsoning. Da ligger det håp og inspirasjon i å forkynne Bibelens tale om at lot sin Sønn bringe forsoning til verden nettopp på grunn av vår tendens til å dyrke uforsonligheten, sier misjonskonsulenten. Lubiana håper sommerens store europeiske felleskirkelige konferanse om forsoning gir et tydelig signal om at kirkene står i forsoningens tjeneste.

"Forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv" er temaet for det store felleskirkelige møtet i Graz, Østerrike 23. - 29. juni. Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) og rådet for europeiske katolske bispekonferanser (CCEE) står bak møtet som samler over 10.000 deltakere fra alle deler av det europeiske kirkelandskapet.

Stormøtet i Graz vil studere aktuelle eksempler på forsoningsarbeid, og sette søkelys på hvordan den kristne kirkes splittelse har bidratt til uforsonlighet mellom folk.

- Vi kristne må være tydelige når vi avviser sammenblanding av kristendom og nasjonalisme. Dette lærte jeg å holde fast på da noen fryktet at vår kirke i Kroatia vill bli hengt ut i avisene fordi vi delte ut matpakker til serbere og muslimer. Noen gang oppdaget vi at vi ble utnyttet av folk som representerte overgriperne. Når folk ba om mat spurte vi dem ikke om de fortjente det. Vi må følge Jesu eksempel; gjøre oss selv svake, legge ned våpnene. Det er risikabelt å blottstille seg, men det bidrar til andres trygghet. Det er forsoningens vei for kirken, sier Lubiana.

Den norske delegasjonen til EEA2 og generalforsamlingen for Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) består av delegasjonsleder biskop Finn Wagle, Gunnar Heiene, Berit Lånke, Gerd-Marie Ådna, Line Skum, Eva Fidjestøl, Ragnhild Jepsen og Einar Vegge.

UD-nei til å støtte kirkelig urbefolkningskonferanse

(21.06.1997)

- Vi regnet med at Utrenriksdepartementet ville støtte Samisk Kirkeråds konferanse om teologi og landrettigheter. UD har et særlig ansvar for at FN's urbefolkningstiar følges opp i Norge. Derfor ble vi overrasket og skuffet over avslaget. Nå er konferansen avlyst, sier generalsekretær Synnøve Brevik i Samisk Kirkeråd.

Samisk Kirkeråd hadde omkring 40 navn på deltakerlisten til en urbefolkningskonferanse i Karasjok 2.-6. oktober i år. I samarbeid med Kirkenes Verdensråd var kirkelige representanter fra ulike urbefolkningsgrupper over hele verden invitert for å diskutere urbefolknings landrettigheter.

Samisk Kirkeråd sendte sin søknad til UD i desember 1996. Etter halvannet år og flere purringer er det nå klart at UD ikke vil støtte konferansen.

- En av målsetningene for konferansen var å styrke internasjonalt samarbeid omkring urbefolknings landrettigheter og allmenne menneskerettigheter. Her har kirkene mye å bidra med, men det har tydeligvis ikke UD oppdaget, sier generalsekretær Synnøve Brevik.

Historisk kirkemøte i Graz, Østerrike:

(15.08.1997)

Kirker fra alle land i Europa samlet for første gang

- Det har vært et historisk møte. Aldri før har representanter fra så mange kirkesamfunn i Europa vært samlet. På det første felleseuropeiske kirkemøtet i 1989 var deltakelsen fra det østlige Europa av åpenbare årsaker langt mindre. Her i Graz har kristne fra alle land på det europeiske kontinent vært samlet for å snakke om, og oppleve, forsoning, sier biskop Finn Wagle.

Nidaros-biskopen ledet Den norske kirkes delegasjon til det store kirkemøtet i Graz, Østerrike 23. - 29 juni. Møtet som ble arrangert i et samarbeid mellom Den katolske biskopskonferansen i Europa og Konferansen av Europeiske kirker, hadde overskriften "Forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv". Over 10.000 deltakere fra alle europeiske land møttes for å samtale om forsoning mellom Gud og mennesker, mellom kirkesamfunnene, og mellom folk og nasjoner.

- Den store deltakelsen fra tidligere kommunistland sier noe om en fornyelsens vind på grasrotplan over det europeiske kirkefelleskapet. Den største delegasjonen, på 1200 personer, kom fra kirkene i Romania. På Graz-konferansen har jeg møtt mennesker jeg ellers aldri ville møtt, og jeg har fått impulser jeg ellers aldri ville fått. Det er kanskje den viktigste siden ved økumeniske stormøter som dette, sier Wagle.

Den norske delegasjonen deltok aktivt i arbeidet med dokumentene som fikk stor tilslutning ved møtets avslutning. I sluttdokumentene finnes blant annet åpen bekjennelse av at det kristne vitnesbyrd er svekket av kirkesplittelser, oppfordring til Europas politiske myndigheter om å slette de fattigste landenes gjeld innen år 2000, understrekning av den kristne kirkes jødiske opphav, utfordring til å kjempe for kvinners likestilling i kirken og innrømmelse av kirkenes medansvar for å rettfærdiggjøre europeiske overgrep på kulturer i andre deler av verden.

- Jeg var litt skeptisk til plenumsdiskusjonen om de vanskelige og store temaene. Men de 700 delegatene maktet å være imponerende kreative og samlet seg lørdag kveld om meget konstruktive dokumenter. Det er bare på ett punkt jeg vil beklage at vi ikke kom langt nok. Den norske delegasjonen hadde et anliggende om at kirken trenger et oppgjør med egen dominerende fremferd overfor urbefolkninger. Dette er ikke minst et stort tema for kirken i Norge, sier Wagle. Han sier at Den norske kirke nå har et sterkt engasjement i denne saken, og hadde håpet at temaet også hadde blitt fokusert på Graz-møtet.

Siden ortodokse, katolikker og protestantiske kristne ikke kan samles om samme nattverdbord, valgte man å feire avslutningsgudstjenesten etter Graz-konferansen uten nattverd.

- Det karakteristiske er at det er stor vilje til nattverdfelleskap på grasrota, - også blant katolikker. Men dette reflekteres foreløpig ikke på toppen av det kirkelige hierarki i den ortodokse og katolske kirke-familie. Mitt utgangspunkt er at kirken først og fremst er en grasrot-bevegelse. Jeg har tro på det som skjer der. Fra Det nye testamentet lærer vi at nye ideer av og til vinner fram på tross av, og ikke på grunn av, ledernes holdninger, sier biskop Wagle. Han tror imidlertid ikke at kirkefamiliens teologiske uforsonlighet i nattverdsspørsmålet er en hovedårsak til at mennesker vender kirken ryggen.

- Uforsonlige holdninger innad i menighetene er en større skandale enn at vi ikke kan samles om et felles nattverdbord. Konflikter i menigheten leder til manglende troverdighet i forkynnelsen av Guds ord, sier biskop Finn Wagle.

Biskopen er fornøyd med møtets mange utfordringer både til kirkene selv og til politiske

myndigheter.

- "Gi Europa en sjel" har vært et slagord på dette møtet der mange innspill har tatt opp behovet for at kirken bør bli mer synlig i samfunnsdebatten. Men det handler om mer enn å delta i diskusjonen. Det handler om hvordan kirken fremtrer med sitt vitnesbyrd om at Gud lever. Dette synes jeg kirkemøtet i Graz har understreket tydelig, sier biskop Finn Wagle.

Professor Gunnar Heiene ved Menighetsfakultetet var også delegat til Graz-møtet. Han er leder for Komiteen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke og tror det europeiske kirkemøtet har funnet en nyttig innfallsvinkel til kirkens freds- og rettferdighetsarbeid:

- Det er Bibelens budskap om forsoning mellom Gud og mennesker, mennesker imellom og mellom mennesker og naturbetingelsene som må være utgangspunktet for et bredt kirkelig samfunnsengasjement. Det er nettopp forsoning, - gjenoppretting av brudte relasjoner, verden roper etter, sier Gunnar Heiene.

Han er veldig glad for at dokumentene så tydelig uttrykker global solidaritet og at den norske delegasjonens anliggende om respekt for livets hellighet kom med i kirkemøtets sluttdokumenter.

Pastor Lars Erik Nordby deltok på Graz-konferansen som utsending fra Metodistkirken i Norge. Han opplevde dagene i Graz som en inspirasjon i det norske felleskirkelige arbeidet. Nordby er leder av Norges kristne råd der de fleste norske kirkesamfunn er medlemmer.

- Det gjør et veldig inntrykk å hvilken hvor stor en kraft kirken er i Europa. At kirker som er så manifolde både teologisk, historisk og kulturelt søker sammen på denne måten gir i seg selv et håp om forsoning. Når det gjelder sosialetiske spørsmål er det overraskende å se hvor samstemt man er. Jeg hadde forventet mer spredning. Det virker som om dagsorden innen sosialetikk er ganske lik fra kirkesamfunn til kirkesamfunn. Det vi er opptatt av i Norge er de opptatt av de fleste andre europeiske land også, sier Nordby.

Utfordring til Europas politikere fra det all-europeiske kirkemøtet i Graz:

(15.08.1997)

- Slett u-landsgjelden innen år 2000

- Vi ber politiske ledere i Europa om å gå inn for å slette de fattigste landenes ubetalbare gjeld innen år 2000. Dette må gjøres på en måte som kommer vanlige mennesker i disse land til gode.

Slik lyder en ev flere utfordringer fra kirkemøtet i Graz, Østerrike, der representanter for 150 av Europas kirker var samlet under mottoet "Forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv" 23.- 29. juni. Ved møtets avslutning vedtok de 700 delegatene en uttalelse som både retter skarp kritikk inn i egne rekker og kaller det europeiske samfunn til å sette menneskelige hensyn over økonomiske interesser.

Utfordringen til Europas ledere om å slette U-landsgjeld som et ledd i 2000-års jubileet, støttes helhjertet av Morten Eriksen som har deltatt på Graz-møtet på vegne av Norges kristne råd. Eriksen er prosjektleder for den felleskirkelige feiringen av år 2000 i Norge.

- Jeg har tidligere hevdet at denne ideen om jubelårsfeiring i år 2000, som opprinnelig ble lansert av Den katolske kirke, vil gjøre tusenårsfeiringen til noe mer enn allmenn festrus. Det trenger vi. år 2000 vil gi oss som kirke en enestående mulighet til å fokusere på inkarnasjonens og forsoningens gaver til menneskeheten. Derfor håper jeg kirkene i Norge vil ta imot utfordringene her fra Graz, og spesielt den radikale utfordringen om å slette u-landenes gjeld. Denne konkrete utfordringen må følges opp både overfor allmennheten, regjering og Storting, sier Eriksen.

Innledningen på Graz-møtets konkrete utfordringer til kirkene i Europa handler om 2000-års jubileet:

- Vi anbefaler kirkene å bruke år 2000 som en anledning til å gi deres fellesskap synlig uttrykk. Dette bør skje gjennom felles forberedelse av symbolhandlinger, liturgier og andre tiltak. Fremfor alt må det arbeides for at perioden fra årtusenskiftet fram til påsken år 2001 blir en felles feiring, heter det i dokumentet.

Økumenikk er ikke for de spesielt interesserte

(15.08.1997)

- Arbeidet for enhet mellom kirkefamiliene er ikke for spesielt interesserte, men en sentral kirkelig oppgave. Derfor bør økumenikken få større plass i teologi- og kristendomsstudiet. Dette sier lektor Gerd Marie Ådna som er medlem av Den norske kirkes delegasjon til generalforsamlingen i Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) i Graz, Østerrike, 30. juni - 4. juli. Hun underviser i kristendomskunnskap og kirkefag ved Høgskolen i Stavanger.

I de internasjonale økumeniske fora treffer man stadig på de samme personene. Dette tok avtroppende generalsekretær i KEK, Jean Fischer, opp i sitt foredrag til generalforsamlingen.

- I for mange av KEKs medlemskirker er internasjonalt økumenisk arbeid et privilegium for de få. Hvorfor er det slik at den skandaløse splittelsen av Kristi kirke ikke lenger ses som en skandale av flere i kirkene? Hvordan har folk kunnet bli vant til, - og tilfreds med, en mer eller mindre fredlig sameksistens mellom konfesjonene? spurte Fischer. Han pekte på kunnskapsmangel om hva økumenikk er, også innen kirkene, som en mulig årsak. - Utdannelse innen økumenikk må bli et prioritert område, sa Jean Fischer.

Blant medlemmene i den norske delegasjonen på KEKs generalforsamling er det enighet om at teologi- og kristendomsstudenter må få bedre undervisning innen økumenikk:

- Jeg tenker ikke først og fremst på teoretisk undervisning i konfesjonskunnskap, men anledninger til å møte andre kirkesamfunn i praktisk samarbeid. Det er selve det økumeniske møtet som gir kunnskap om økumenikkens betydning. Møter med søstre og brødre i andre konfesjoner har gitt meg inspirasjon til å utforske evangeliet, sier Ådna.

- Den som bare går i egne kirkelige sirkler, får et usunt behov for å forsvare både Gud og seg selv i stedet for å glede seg over rikdommen i mangfoldet. På samme måte blir en teologistudent dårlig forberedt til tjenesten dersom studiet ikke gir henne eller ham anledning til å møte det kirkelige mangfoldet, mener Gerd Marie Ådna.

Biskop Finn Wagle som leder Den norske kirkes delegasjon til KEKs generalforsamling ser visse tendenser til at interessen for kirkesamarbeid er for nedadgående blant unge mennesker. Samtidig mener han det fra norsk side har vært gjort for dårlig arbeid med å rekruttere til økumeniske samlinger. 23. - 29. juni ble det største all-europeiske felleskirkelige møtet noensinne arrangert i Graz i Østerrike. Blant de over 10.000 deltakerne fantes bare 20 nordmenn,- de fleste av dem over 40 år gamle. - Det er for dårlig, sier Wagle.

- Både Norges kristne råd og Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke bør tenke gjennom hvordan ungdom kan stimuleres til å gjøre internasjonale økumeniske erfaringer. Dette er også en utfordring til oss i Nidaros bispedømme, sier biskopen.

Biskop Wagle blir valgt inn blant de 40 medlemmene i sentralkomiteen for Konferansen av Europeiske Kirker på generalforsamlingen denne uken. Han har tidligere ikke hatt permanent verv i de økumeniske internasjonale fora.

Kirkelig medlemsregister - en bakgrunn

(15.08.1997)

Et foreløpig medlemsregister for Den norske kirke er lagt ut til gjennomsyn ved alle landets menighetskontor nå i august. Flere har kritisert den metoden som er valgt for å opprette medlemsregisteret. Kirkerådets prosjektleder Eigil Morvik redegjør her for metoden og for hensikten med det nye registeret.

Valg av metode Den norske kirke har i snart 30 år krevd et eget sentralt medlemsregister, men først på 80-tallet fikk en politisk gjennomslag for at et slikt register er påkrevd også for statskirken. Den norske kirke bør ikke behandles annerledes enn andre tros- og livssynssamfunnene her i landet. Som vanlig i den politiske debatt ble det springende punktet snart økonomi. Det ble utredet hvordan et slikt register kunne etableres med minst mulig kostnader. Ledelsen i kirken har hele tiden hevdet at den beste metoden for å bygge opp et sentralt medlemsregister ville være å samle opplysninger fra alle landets kirkebøker (døpte, innmeldte, utmeldte).

Finansdepartementet satte tidlig en stopper for slike tanker. I stedet anbefalte en arbeidsgruppe nedsatt av departementet at medlemskap i Den norske kirke skulle registreres i det sentrale folkeregisteret. Anbefalingen ble tatt til følge og fra 1. januar 1993 har folkeregisteret registrert alle dåp, innmeldinger og utmeldinger i Den norske kirke. Denne framgangsmåten vil på sikt føre til at Den norske kirke får et sentralt register, men kirken kan ikke vente i 100 år. Både Kirkerådet og Kirkemøtet har uttalt at kirken trenger et operativt register nå!

Under behandlingen av ny kirkelov i 1996 understrekte stortingsflertallet nødvendigheten av et operativt medlemsregister for Den norske kirke. Stortinget forventet at et slikt register skulle være klart til menighetsrådsvalgene høsten 1997. Det ble bevilget 2 millioner til dette arbeidet. (Til sammenligning ble det samme år bevilget 7,5 millioner til utredning av hvordan et småbåtsregister kan etableres.) Kirkerådet fikk i oppdrag av Kirkedepartementet å etablere kirkens medlemsregister. Ut fra de økonomiske og tidsmessige rammer en fikk, var eneste farbare vei å ta utgangspunkt i det sentrale folkeregisteret for så å ta ut alle dem som ikke er medlemmer av Den norske kirke. Metoden har blitt kritisert mange ganger, men så lenge departementet har godkjent denne framgangsmåten har Kirkerådet solidarisk fulgt opp departementets bestemmelser.

Det siste året er opplysninger fra alle landets kirkebøker om inn- og utmeldinger sjekket mot folkeregisteret og registrert sentralt. Kun 1% av disse har ikke latt seg identifisere med personnummer. 192.760 personer er tatt av av medlemsregisteret gjennom dette arbeidet. Samtidig er alle utenlandske statsborgere, personer som har fått innvilget norsk statsborgerskap (utenlandsk opprinnelse) samt barn av disse merket som ikke-medlemmer. Tilsammen utgjør denne gruppen 254.153 personer. Totalt er 446.913 personer hittil identifisert som ikke-medlemmer.

Det store problemet så langt er å identifisere personer som aldri har vært medlem av Den norske kirke og som dermed aldri har vært utmeldt av kirken. Mange av disse tilhører andre tros- og livssynssamfunn. Kirkerådet har derfor, sentralt og lokalt, bedt andre tros- og livssynssamfunn om hjelp. Ved å sammenligne deres medlemslister har man tatt ut av kirkens medlemsregister medlemmer av andre trossamfunn. (I Norge kan man ikke være medlem av mer enn ett trossamfunn.) De fleste trossamfunn har valgt å samarbeide med Den norske kirke til tross for prinsipielle motforestillinger mot måten kirkens medlemsregister lages på. Kirkerådet er svært glad for dette samarbeidet. Human-Etisk Forbund (HEF) har derimot valgt ikke å samarbeide med kirken. I stedet har en valgt å kritisere kirken for maktovergrep når barn av utmeldte fremdeles står i det foreløpige medlemsregisteret. Kirkerådet beklager at HEF skaper problemer for egne medlemmer på denne måten.

Det foreløpige medlemsregisteret skal ligge til gjennomsyn i hele august. Deretter vil alle rettelser bli registrert sentralt og det kirkelige valgmanntall vil bli skrevet ut innen 1. oktober til bruk ved årets menighetsrådsvalg. Heller ikke ved denne utsendelsen kan en regne med å få til et helt korrekt register. Først etter noen års drift vil en kunne lage rutiner i registeret som går over til dåpsregistrering alene. Vi må derfor regne med feil enda noen år.

Hva skal kirken med et medlemsregister? I debatten som har vært rundt medlemsregisteret har få, om noen, spurt etter formålet med et sentralt medlemsregister for Den norske kirke. Det kan være nyttig å reflektere litt over registerets bruk for å sette kritikken mot registeret inn i et bredere perspektiv.

For det første skal registeret brukes ved utskrivning av det kirkelige valgmanntall. Dermed vil alle personer som står i registeret få stemmerett i kirken.

For det andre, og dette har vært det viktigste for Kirkerådet, vil den enkelte menighet i større grad kunne henvende seg til sine medlemmer, og ikke til alle som bor i menigheten. Som eksempel kan nevnes invitasjon til gudstjeneste med utdeling av bøker til alle 4-åringer, en tradisjon som i dag finnes i de fleste menigheter. Til i dag har menighetskontorene brukt opplysninger fra folkeregisteret ved utsending av slike invitasjoner. Dermed har en rekke ikke-medlemmer av kirken fått invitasjon. I og med det nye registeret vil en i større grad unngå å sende invitasjon til ikke-medlemmer. Dette er en stor fordel både for kirken og for dem som står utenfor Den norske kirke.

Når det gjelder kirkeskatt og andre økonomiske spørsmål kan vi slå fast at bevilgninger til Den norske kirke aldri har vært avhengig av kirkens medlemstall og i uoverskuelig framtid vil de heller ikke bli det. Det er så langt ikke politisk flertall for personlig kirkeskatt, dermed vil kirken ikke tjene ett øre på å ha for mange medlemmer.

Konklusjonen må være at kirken trenger et medlemsregister for å kunne yte bedre service overfor egne medlemmer samtidig som en ikke trækker på dem som ikke er medlem av Den norske kirke.

13.08.97

Kirken må be sine ofre om forsoning

(15.08.1997)

Generalsekretær i Norske kirkeakademiers fellesråd, Knut Rydjord, deltok på det felleskirkelige Graz-møtet 23. - 29. juni som president for den europeiske kirkeakademi-bevegelsen. Underveis i møtet var han meget kritisk til at utkastene til uttalelser ikke fokuserte på kirkens behov for oppgjør med egne synder:

- Kirken må selv be om forsoning, ikke bare tilby utfordre andre til forsoning. Det er mange grupper som venter på at kirken skal be om tilgivelse. Dette må være utgangspunktet når kirken taler om forsoning, sier Rydjord.

Øystein Gjerdrum deltok på Graz-møtet som medlem i en arbeidsgruppe om rasisme og fremmedfrykt under Konferansen av Europeiske Kirker. Han utdyper Rydjords anliggende slik:

- Fra egne opplevelser i møte med kirken har jeg gradvis blitt klar over kirkens store problem med å omsette forsoningbudskapet til praksis: Man ser ikke at det må ryddes opp i eget hus før det kan bli tale om forsoning med oss som er utsatt for overgrep. Forsoning betyr at offeret skal få anledning til å ta inn over seg smerten samtidig med at smerten anerkjennes og forstås av overgriperen. Smerten må gis verdi for at offeret skal kunne finne tro på egen identitet.

Denne smerten kan være slik at man raser, man hater, har angst, man gråter. Kirkens første budskap burde være at Gud ser og anerkjenner raseriet, sorgen og hatet som legitime, menneskelige reaksjoner. Men mange som er i offerets posisjon, føler at kirken helst vil slippe å forholde seg til de vanskelige reaksjonene. En av metodene for å slippe å forholde seg til dette, er å begynne å snakke om forsoning på vegne av Gud, og dermed tvinge oferne til å fortrenge smerten og påta seg et ansvar de ikke har, sier Øystein Gjerdrum.

Kirkens mangel på oppgjør gir mangel på troverdighet

(15.08.1997)

- Vi anbefaler kirkene å arbeide for å bekjenne og ta et oppgjør med tidligere tiders undertrykkende og rasistiske misjonspraksis. Kirken må også sikre at mennesker fra andre kulturer blir respektert og at det de har å bidra med verdsettes fullt ut i våre egne kirker.

Denne formuleringen ble foreslått av blant andre en av Den norske kirkes delegater, Line Merethe Skum, til sluttdokumentet ved det felleskirkelige stormøtet som ble avsluttet i Graz, Østerrike søndag 29. juni. Hun er skuffet over at konferanseledelsen ikke brakte forslaget videre til de 700 offisielle delegatene i plenum.

- Ingen av møtets konkrete utfordringer til kirkene i Europa maner til oppgjør med en misjonshistorie der undertrykkende virksomhet er vel kjent. Selv om temaet "evangelium og kulturer" har vært fremme i kirkelige fora, valgte Graz-møtet å utelate det viktigste; nemlig kirkens behov for oppgjør med sin egen fortid. Kirkens mangel på oppgjør gir mangel på troverdighet, sier Line Merethe Skum (26). Hun er medlem av Samisk Kirkeråd og er nylig tilsatt i en prosjektstilling i Kirkenes Verdensråds (KV) sekretariat i Geneve, Sveits. Som KV-ansatt skal hun forberede programelementer omkring kirkenes oppfølging av FNs urbefolkningstiaår til generalforsamlingen i Kirkenes Verdensråd i Harare, Zimbabwe i desember 1998.

- Kirkens forsoningsbegrep henger ikke på greip dersom vi ikke makter å vende blikket innover og ta det oppgjøret kirkens ofre har ventet på i generasjoner. Dette handler ikke bare om ofre fra misjonssituasjonen i andre verdensdeler, men om kirkens mangel på respekt for mangfoldet i eget land og i egen kultur, sier diakon Line Merethe Skum.

Hun mener kirken trenger informasjon om hvordan de mindreverdighetskomplekser kirken har bidratt til å danne hos for eksempel samer i Norge, forplanter seg fra generasjon til generasjon.

- Oppgjøret med fortiden er ikke bare en hjelp til kirken, men en hjelp til ofrene for å kunne bryte onde sirkler, sier Skum.

Hun mener ikke at tidligere overgrep innebærer at kirken må stanse all misjon i fremmede kulturer, men at kirken må arbeide for at folk oppdager Gud i deres egen kontekst.

- Gud må ha lagt noe av seg selv igjen overalt der mennesker lever. Vestlig verdensbilde, vestlig liturgi, vestlige omgangsformer gir ikke noe fortrinn for den som skal tilegne seg evangeliet. Vi i vesten har skapt skamfølelse og mindreverdighetsfølelse ved vår måte å forkynne evangeliet på. Vi har satt et likhetstegn mellom form og innhold. Det er å redusere evangeliets kraft, sier Line Merethe Skum.

Hun tror årets Kirkemøte i Den norske kirke blir en god anledning til å starte et oppgjør med kirkens fortid overfor det samiske folk. Da settes det internasjonale urbefolkningstiaåret på Kirkemøtets kart.

- Jeg håper at Kirkemøtet 1997 blir starten på en forsoningsprosess i Norge, sier Line Merethe Skum.

Vi trenger forsoning med livets grunnvilkår

(15.08.1997)

- Behovet for forsoning med livets grunnvilkår, nemlig at livet er begrenset, er åpenbart å vår kultur. Vi preges av ubetenksom og individualistisk trang til å bryte grenser. Dette håper jeg blir et viktig tema på Graz-møtet, sier biskop Finn Wagle.

Nidaros-biskopen leder den norske delegasjonen til det felleskirkelige stor-møtet som pågår i Graz, Østerrike 23. - 29. juni. Møtet som samler over 10.000 deltakere fra nesten alle kirkesamfunn i Europa, arrangeres av Konferansen av Europeiske Kirker og Den katolske biskopskonferansen i Europa. Møtets tema er "Forsoning, Guds gave og kilde til nytt liv".

- Vår uforsonlighet overfor livets grunnleggende rammer er etter hvert blitt tydelig. Aktiv dødshjelp, fornektning av lidelse, genmanipulasjon og ødelagt natur er konsekvenser av en livsoppfatning der private hensyn gis anledning til å dominere over kollektivets beste. Vi skal snakke mye om behovet for forsoning mellom ulike stridende parter både i politisk og i kirkelig sammenheng her på Graz-møtet. Skal vi kunne bidra i de store forsoningsprosjektene må vi starte med å spørre om vi selv lever forsonet med Gud og med det livet han har gitt oss, sier Wagle.

- I disse dager gjenopplives pilegrimstradisjonen i Norge. Jeg tror ønsket om forsoning med Gud og hans skaperverk er et underliggende motiv bak denne våknende interessen. Temaet på Norske Kirkedager i Trondheim neste måned er "Her er det folk som søker Herrens ansikt". Jeg ser håp i pilegrimsfolkets møte med Herren. Dette er mennesker som viser vilje til oppbrudd, - ikke bare for forandringens skyld, men fordi de søker forsoning med seg selv og sin Gud, sier Wagle.

Hvem er medlem av Den norske kirke?

(20.08.1997)

I 1997 ble det to ganger utarbeidet et foreløpig medlemsregister. Andre utgave av det foreløpige registeret inneholdt 3.839.978 personer (pr 23.09.97) eller 87,1% av dem som da var bosatt i Norge. Kirkerådet var klar over at dette registeret inneholdt feil, og det har vært arbeidet kontinuerlig med å forbedre registerets kvalitet.

3. november 1998 ble det opprettet et endelig register og 25. januar 1999 blir dette nye registeret satt i ordinær drift. Registeret inneholder navn, adresse og fødselsnummer til alle medlemmer av kirken (jf Kirkeloven §3), og det skal kun brukes i forbindelse med arbeid i Den norske kirke. I dag inneholder Den norske kirkes medlemsregister 3.805.850 personer bosatt i Norge. Dette tilsvarer 85,7% av den befolkningen i landet.

Hvem er medlem av Den norske kirke?

For å være medlem av Den norske kirke må man være døpt i Den norske kirke eller innmeldt i kirken dersom man er døpt i et annet kirkesamfunn. En samlet registrering av døpte, innmeldte og utmeldte har funnet sted etter 1. januar 1993, men for dem som er døpt før den tid har ikke opplysningene vært registrert sentralt. En arbeidsgruppe, nedsatt av Finansdepartementet, fastslo i 1985 at en slik registrering av historisk materiale ville være for kostnadskrevende og myndighetene har derfor ikke bevilget de nødvendige midler til dette. Det eneste staten har vært villig til å finansiere, er innsamling av opplysninger om de som er utmeldt av Den norske kirke eller som har meldt overgang til Den norske kirke fra andre kirkesamfunn (innmeldinger). Dette ble gjort i 1996-97 gjennom en grundig gjennomgang av landets mange kirkebøker.

Registerets kvalitet

La oss slå fast at det ikke finnes noen fasit over hvor mange som er medlem av Den norske kirke i dag. Skal man vurdere kvaliteten av det nye registeret må man sammenlikne med kvalifiserte beregninger av medlemstallet.

Per Tanggaard i Kirkerådet har i en årrekke beregnet kirkens medlemstall ut fra opplysninger fra Statistisk Sentralbyrå og andre tilgjengelige medlemsregistre. I følge Årbok for Den norske kirke 1997 var medlemsprosenten pr 1.1. 1997 beregnet til 87,9% av den totale befolkning i landet. Tallet på utmeldinger etter dette har stabilisert seg rundt 5000 i året samtidig som antall personer som aldri har vært medlem av kirken øker noe, spesielt ved innvandring og tilveksten av personer med innvandrerbakgrunn. Medlemsregisterets påstand om medlemsprosent ved årsskiftet 1998-99 på omlag 86% stemmer altså godt overens med det statistiske materialet.

Også Knut A. Berg i Human-Etisk Forbund har forsøkt å beregne kirkens medlemstall. Han har tatt utgangspunkt i folketellingen i 1980 hvor 87,8% svarte at de var medlem av Den norske kirke mens 5,2% ikke oppgav om de var medlem av noe trossamfunn eller ikke. Ut fra dåpstall, utmeldingstall og tall på kirkelige gravferder har Berg kommet fram til at medlemsprosenten ikke kan være høyere enn 86,6%. En forutsetning for dette maksimumstall er at alle kirkelige gravferder kun omfatter kirkemedlemmer. Dersom vi godtar Bergs beregninger vil en medlemsprosent i kirkens nye register på 86% svare godt til virkeligheten.

Når Kirkerådet nå presenterer en medlemsprosent på 85,7% er det derfor mye som tyder på at tallet er tilnærmet riktig, noe også regjeringen legger til grunn i sitt forslag til statsbudsjett for 1999. Mange har vært redd for at kirken i denne prosessen har forsøkt å lage et register med et feilaktig høyt medlemstall, men risikoen er større for at registeret heller har et for lavt medlemstall. Dette kommer av at det gjerne går flere måneder fra fødsel til dåp. Sammen med en rutinemessig

forsinkelse i innrapporteringen av døpte gjør dette at omlag 20.000 døpte barn mangler i registeret.

Bruken av registeret

Det vil være mulig for Kirkerådet å gjøre direkte oppslag i registeret slik at enkeltpersoner på den måten kan få opplysninger om egen status. I fremtiden vil også medlemsregisteret danne utgangspunkt for beregning av støtte til andre tros- og livssynssamfunn.

For Kirkerådet har det viktigste likevel vært å tilby et godt og brukervennlig verktøy til hjelp i menighetsarbeidet. I slutten av februar vil alle landets menigheter få tilbud om en kopi av medlemslisten for det enkelte sogn.

En hjelp når barnet er dødfødt

(30.08.1997)

- Dødfødte barn og fostre har krav på en verdig behandling. Også foreldrene må vises respekt. Det er viktig at kirkens ansatte har kjennskap til hva man kan og bør gjøre i en situasjon hvor noen har mistet et barn man har ventet på, og gjort forberedelser til å ta i mot. Derfor har vi laget et hefte om dette, sier diakonikonsulent Kristin Fæhn i Kirkerådet for Den norske kirke.

Det er et lenge følt behov som ligger bak arbeidet med heftet «Dødfødte barn og fostre, informasjon og veiledning til kirkelig personell.» Utkast til heftet har vært på høring til en rekke instanser, og heftet tar hensyn til de erfaringer man i dag har på dette området og de bestemmelser som i dag gjelder.

Heftet er i første rekke beregnet på kirkelig personell, men det kan også være nyttig for helsepersonell som et tillegg til den veiledning som allerede finnes på dette feltet. Heftet er utformet slik at det også kan leses av foreldre eller pårørende selv.

Bør vi se barnet? Bør søsken se barnet? Kan barnet få et navn? Kan barnet bli døpt? Skal barnet begraves? Kan vi stille barnet selv? Kan vi ha åpen kiste? Bør barnet ha en egen grav? Det er en rekke uvante spørsmål som foreldre kan stå overfor i en ny situasjon.

Smerten over å miste et barn er noe man ikke kan flykte fra. Sorg er en normal reaksjon på tap. Omgivelsene må legge forholdene til rette for at foreldrene får tid til å ta avskjed og bearbeide sorgen, heter det i heftet. Det er viktig at foreldrene får se og holde den lille. Derved får de bekreftet at det er et barn de har mistet, og at det virkelig har eksistert, leser vi i heftet. Videre anbefales det at foreldrene får ta bilde og lage fotavtrykk av den lille. Også ved å gi barnet et navn, får barnet lettere en identitet i foreldrenes bevissthet.

Det er bare levende fødte barn som kan bli døpt i Den norske kirke. Men det er mulig å ha en navngivningsseremoni der også prest kan være til stede, eventuelt med bønn, salme o.l. Og dersom foreldrene ønsker kirkelig gravferd, vil barnets navn bli ført inn i kirkeboken.

De senere år er det blitt mer vanlig å rykke inn fødselsannonse/dødsannonse i avisen. På den måten forteller man omverdenen at man har mistet det barnet man ventet på. - For en del føles dette godt og naturlig, sier Fæhn.

Foreldre bør oppfordres til å være med og stille barnet og eventuelt legge det ned i kisten, dersom dette lar seg gjøre. I kisten kan en også legge f.eks. tegninger som søsken har laget, leser vi i heftet, som anbefaler gravferd og et gravsted som man senere kan gå til.

- Det er blitt stadig mer vanlig å markere en dødfødsel, og det mener vi fra kirkens hold er positivt, både for at de pårørende kan bearbeide sorgen, og fordi det viser respekt for det ufødte livet, det viser at det er et menneskeliv som er endt, sier Fæhn, som har skrevet heftet sammen Per Tanggaard, også han førstekonsulent i Kirkerådet.

Kirkerådet: Magert kirkebudsjett

(13.10.1997)

Magert kirkebudsjett Kirkerådet etterlyser i forslaget til statsbudsjett en sterkere oppfølging av den nye kirkeloven som ble innført fra årsskiftet. Kirkerådsdirektør Erling J. Pettersen påpeker at det er nødvendig med 150 millioner kroner i ekstrabevilgning for 1998 til kirkelig virksomhet i kommunene i forbindelse med innføring av den nye loven, og ikke 80 millioner som regjeringen foreslår. - Det er også uforståelig at regjeringen ikke har imøtekommet et sterkt kirkelig ønske om en ny stilling til Kirkerådet og hvert bispedømmekontor for å greie arbeidsbelastningen som følge av nye lovpålagte oppgaver, sier direktør Pettersen og påpeker at arbeidssituasjonen ved flere kontorer er akutt.

Kirkerådsdirektøren er også overrasket over at det ikke er satt av noen midler til en videreføring av det kirkelige medlemsregisteret, som er bygd opp de siste månedene og som må videreutvikles og vedlikeholdes for å bli et godt redskap i det kirkelige arbeidet.

Utover en pilegrimsprest i Nidaros og en stilling ved Liturgisk senter er det ikke foreslått noen nye kirkelige stillinger. - Mange menigheter med en presset geistlig bemanningssituasjon vil bli skuffet over at det ikke er foreslått noen prestestillinger, og vi hadde også forventet en økning i tilskuddet til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk, sier direktør Pettersen.

- Ellers er det uforståelig at Sjømannsmisjonen er blitt offer for sparekniven ved at tilleggsbevilgningen gitt av Stortinget ikke er videreført, sier Pettersen.

Blant de få positive trekkene i budsjettforslaget nevner kirkerådsdirektøren et lenge etterlyst forslag om at det skal foretas en helhetskirkelig vurdering av bemanningsforholdene i kirken. - Vi har positive forventninger til at en ny regjering allerede i sin tilleggsproposisjon vil bidra til en styrking av kirkebudsjettet, sier direktør Pettersen.

- Også denne gang har regjeringen presentert et kirkebudsjett uten helhet og tydelige prioriteringer. I alt for mange år er kirken blitt offer for politisk hestehandel i Stortinget. Fra kirkens siden ønsker vi oss at regjeringen fører en langsiktig og forutsigbar kirkepolitikk, sier direktør Pettersen til Kirkens Informasjonstjeneste.

Uttalelse fra Bispemøtet 2. - 8. oktober om oppfølging av homofilisaken

(13.10.1997)

Bispemøtet har mottatt utredningene "Kirkens enhet og troens fundament" og "Homofili og sjelesorg" og takker for det arbeid som er utført av de to utvalgene.

Bispemøtet finner at begge utredninger på en konstruktiv måte kaster lys over de aktuelle problemstillinger og danner en god basis for det videre praktiske arbeid med kirkens holdninger til homofilt samliv.

Bispemøtet har ikke tatt stilling til alle enkeltheter i utredningene, men mener at utredningene, etter at utvalgene har bearbeidet dem, bør legges fram for Kirkemøtet til orientering, og gjøres kjent for offentligheten.

Bispemøtet vil med utgangspunkt i det foreliggende materiale samlet gi uttrykk for følgende:

1.

Vurderingen av homofilt samliv varierer i betydelig grad, både i forståelsen av det bibelske materiale, og i anvendelsen av samtidens sosiale og medisinske tolkningskriterier. Det er derfor et faktum at det er forskjellig syn på spørsmålet i kirken.

2.

Bispemøtet har som rådgivende organ for Kirkemøtet behandlet saken og endt med et delt syn. Men også mindretallet i Bispemøtet aksepterer at Kirkemøtet i sitt vedtak har tatt utgangspunkt i den teologiske vurdering som bispemøtets flertall har gjort gjeldende (Jfr BM sak 2/95). Det er enighet i Bispemøtet om at dette i dagens situasjon og etter vår gjeldende kirkeordning er en forsvarlig prosedyre.

3.

Bispemøtet har drøftet spørsmålet om homofilt samliv som et etisk prinsippsspørsmål og dermed som et lærespørsmål som berører viktige grunnlagsproblemer av dogmatisk art. Men Bispemøtet har ikke villet definere dette spørsmålet som et punkt som kirkens tro står eller faller med. Det berører sentrale ledd i kirkens lære som bl.a. skriftforståelsen, skapertro og menneskesyn. Bispemøtet er klar over at det finnes begrunnelser og standpunkter i denne sak som kan være i strid med Kirkens læregrunnlag, men synet på homofilt samliv er ikke i seg selv av en slik natur at det behøver å true enheten i kirken.

4.

Bispemøtet finner på den annen side at det ville være til skade for enheten i kirken om ulikt syn skulle føre til ulik praksis. Hensynet til menighetene tilsier at det bør være felles ordninger. Bispemøtet vil derfor samlet oppfordre til respekt for de retningslinjer Kirkemøtet vedtar, og biskopene vil selv respektere Kirkemøtets beslutningsmyndighet.

5.

Bispemøtet er opptatt av at det må utvikles et godt samtaleklima og inkluderende holdninger i kirken

når det gjelder spørsmålet om homofiles delaktighet i kirkens liv. Det er derfor viktig at det blir vist respekt for meningsforskjellene som finnes. Dette må gjelde begge veier. Det bør forutsettes at det ligger en alvorlig overbevisning til grunn for det standpunkt den enkelte tar til spørsmålene, enten en støtter flertallet eller mindretallet i de organer som har behandlet saken. Bispemøtet ser positivt på de bidrag som er levert til belysning av homofilspørsmålet gjennom høringsrunden til bispemøteutredningen og gjennom den offentlige debatt de seneste år. Dialogen om et så viktig problemområde innen etikken kan ikke stanse, selv om det fastsettes felles ordninger for en enhetlig praksis. I denne samtale er det selvsagt plass også for biskopenes markering av sine standpunkter.

6.

Bispemøtet viser til at det både blant biskopene og i Kirkemøtet har vært et sterkt ønske om å inkludere homofile i menighetens liv. Det er bl.a. på denne bakgrunn et utvalg i Bispemøtet har drøftet de sjelesørgeriske implikasjoner av Kirkens homofilistandpunkt i utredningen "Homofili og sjelesorg". Bispemøtet vil peke på at de homofiles situasjon angår hele fellesskapet i menigheten, og ikke bare er en sak som kan henvises til sjelesorgens rom. Både i den private samtale og i de kollektive holdninger bør det være rom for både tydelighet og omsorg. Sjelesørgerens og menighetens vilje til å inkludere også dem som har valgt andre løsninger enn dem kirken gjennom sine ordninger legger til grunn, behøver ikke tolkes som en legitimering av disse løsninger.

Når det gjelder spørsmålet om adgang til nattverden, er det ulike måter å resonnerer på. Noen i Bispemøtet vil hevde at de som lever i homofilt samliv har adgang til nattverden på linje med andre menighetslemmer. Dersom en mener alvor når en taler om å inkludere dem i menigheten, må dette også gjelde Herrens måltid.

Andre vil hevde at en prest i sjelesorgens rom må kunne advare dem mot å gå til alters. Om noen ønsker å delta på tross av prestens advarsel, gjør de det i så fall på eget ansvar. Presten bør, om så skjer, ikke gå forbi dem ved nattverdbordet.

Begge parter i Bispemøtet konkluderer således med at en ikke vil tilrå å utelukke personer som lever i homofile forhold. Adgangen til nattverdbordet betyr etter dette ikke noen legitimering av bestemte syn på homofilt samliv, eller av de valg den enkelte har gjort i denne sammenheng.

Når det gjelder forbønn for homofile par, viser Bispemøtet til at Kirkemøtet ikke ønsket å instituere en liturgisk forbønnshandling for slike tilfeller. Det er bispemøtets mening at det derfor er å bryte med kirkens enhet å etablere egne forbønns- eller velsignelseshandlinger i strid med Kirkemøtets vedtak.

7.

Bispemøtet har vurdert rekkevidden av de vedtak Kirkemøtet har gjort når det gjelder adgang for homofile som lever i parforhold til å inneha kirkelige stillinger. Som kjent er Bispemøtet delt i synet på om det bør være adgang for homofilt samlevende til å inneha stillinger i kirken. Bispemøtet er kjent med Kirkerådets anbefaling til Kirkemøtet som innebærer at vigslede stillinger som prest, diakon og kateket ikke kan innehas av personer som lever i homofilt parforhold. Bispemøtet mener at det for å bevare enheten i kirken er påkrevet at biskopene ikke etablerer særordninger i et så ømtålelig spørsmål, men at de i sin embetsutøvelse opptrer på samme måte, i lojalitet mot Kirkemøtets vedtak. Det betyr ikke at den enkelte biskop har avskåret seg fra muligheten til å arbeide for endring av praksis.

I slike spørsmål er det også rimelig å forvente at kirkelige tilsatte og rådsorganer viser lojalitet. Det betyr ikke at en er forpliktet til selv å skifte standpunkt, men til å akseptere at kirken gjennom sine besluttende organer har tatt et standpunkt som er å betrakte som kirkens offisielle syn, i den forstand

at dette legges til grunn for kirkens felles ordninger.

Med dette som utgangspunkt blir det ikke grunnlag for å påberope seg biskopenes standpunkter som begrunnelse for en såkalt "tilsynsfraskrivelse". Bispemøtet finner samlet at aksjoner av denne type vil være uttrykk for illojalitet mot kirkens vedtatte ordninger.

8.

Bispemøtet har drøftet spørsmålet om hvor langt det er naturlig å trekke konsekvensene av Kirkemøtets hovedstandpunkt når det gjelder andre typer av kirkelige stillinger og lederoppdrag og kirkelige tillitsverv. Her kan en på den ene side finne grunner for at det standpunkt som gjøres gjeldende for de vigslende stillinger i kirken også bør anvendes på stillinger som innholdsmessig ivaretar noen av de samme oppgavene (stillinger med forkynnende, undervisende eller liturgiske funksjoner). Ut fra et prinsipielt syn på likhet i ansvar og forbildefunksjon i menigheten kan dette også trekkes over på lederoppgaver og tillitsverv.

På den annen side kan det hevdes at det er naturlig å gjøre et skille mellom dem som i en vigslingshandling høytidelig har forpliktet seg til å arbeide i samsvar med Kirkens tro og ordninger og andre som har en mindre tydelig tjenesteforpliktelse. Det vil også kunne hevdes at tanken om å inkludere homofile i menighetens liv blir sterkt beskåret ved at de ikke får tildelt noen oppgaver i menighetens ansvarsområde.

Bispemøtet er seg bevisst at det vil være mange av kirkens organer, råd og institusjoner som ønsker en tydelig veiledning på dette punkt. Bispemøtet anbefaler at Kirkemøtets hovedsynspunkt om homofilt samlevendes adgang til vigslende stillinger legges til grunn for tilsetting i stillinger som har forkynnende, undervisende og liturgiske funksjoner. Men Bispemøtet har på den annen side forståelse for at slike saker kan arte seg forskjellig ut fra de lokale forhold, og at spørsmålet om tillit og om enhet eller en mulig splittelse i de respektive miljøer kan bedømmes ulikt fra sted til sted.

Det er de styrende organers ansvar å treffe den endelige avgjørelse både i slike spørsmål og i spørsmål om oppnevning til lederoppgaver og tillitsverv.

Ut fra et sjelesørgerisk synspunkt er det likevel grunn til å fastholde at heller ikke i tilsetting, valg og oppnevning av personer til slike oppgaver, bør viljen til å inkludere tolkes som en legitimering av et bestemt syn.

Kirkeskattutvalget vil granske kommunenes kirke-bevilgninger

(21.10.1997)

Kirkerådets kirkeskattutvalg vedtok på sitt møte mandag 20. oktober å engasjere forsker Harald Askeland i Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon til å utrede utviklingen innen den kirkelige kommuneøkonomien. Utvalget oppnevnte i sakens anledning en referansegruppe som skal følge Askelands arbeid. Her deltar kirkeskattutvalgets leder Øyvind Drangslund, Kirkerådets direktør Erling J. Pettersen, direktør i Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon Frank Grimstad og førstekonsulent i Kirkerådet Per Tanggaard. Resultatet av dette utredningsarbeidet skal behandles på kirkeskattutvalgets møte i mai 1998.

- Vi er nødt til å kartlegge kommunenes kirkebevilgninger før vi tar stilling til fordeler og ulemper ved alternative finansieringsformer for Den norske kirke. Den nye kirkeloven, som forutsetter økte administrasjonstilskudd til menighetene på grunn av økt administrativ selvstendighet i kirken, gjør at det nå er særlig viktig å få frem ferske tall for hvordan kommunene skjøtter sitt ansvar, understreker utvalgsleder Øyvind Drangslund.

Utvalget skal også kartlegge den aktuelle situasjonen innen det statlige kirkebudsjettet. Her er det blant annet behov for å avklare hva som vil være et offentlig ansvar uansett hvilken finansieringsordning kirken måtte velge. Dette kan for eksempel dreie seg om vedlikehold av kirkelige kulturminner.

Kirkeskattutvalget har innhentet materiale omkring de andre nordiske folkekirkenes finansiering og vil på denne bakgrunn utrede alternative finansieringsformer. Øyvind Drangslund håper å kunne presentere utvalgets anbefalinger i løpet av vinteren 1998-99.

Disse er med i Kirkerådets kirkeskattutvalg: Øyvind Drangslund, Pål Ketil Botvar, Astrid Rosenqvist, Even Fougner, Tormod Lund, Marit Halvorsen Hougsnæs, Erling Pettersen og Per Tanggaard.

I februar 1998 skal Kirkerådet oppnevne et bredt utvalg for å utrede fremtidige modeller for forholdet stat-kirke. Kirkeskattutvalgets konklusjoner vil ventelig få betydning for stat-kirkeutvalgets arbeid. (KIRKEINFO)

Fem kandidater nominert foran utnevning av ny Oslo-biskop

(31.10.1997)

Oslo, 31. oktober: Oslo bispedømmeråd har på sitt møte 30. oktober nominert følgende fem kandidater til valg av ny biskop i Oslo bispedømme etter Andreas Aarflot, som går av med pensjon 31.juli 1998:

Professor Torleiv Austad (60) ved Menighetsfakultetet i Oslo, biskop i Møre Odd Bondevik (56), prost i Asker og Bærum Anne-Lise Brodtkorb (55), domprost i Oslo Ole Chr. Kvarme (49) og rektor ved det praktisk-teologiske seminar ved Universitetet i Oslo, Gunnar Stålsett (62).

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har i dag (31.10.97) mottatt brev fra bispedømmerådet om resultatet av nominasjonen. Det er departementet som sender kandidatlisten ut til avstemning. De som er stemmeberettiget ved bispevalg er prester i offentlig kirkelig stilling i bispedømmet, proster i hele landet, professorene ved de teologiske fakultetene og rektorene ved de praktisk-teologiske seminarerne, menighetsrådene i bispedømmet, og vigslede kateketer og diakoner i offentlig stilling i bispedømmet. Når avstemningsresultatet er klart, uttaler Kirkerådet og biskopene seg før utnevning skjer av Kongen i statsråd.

Her følger en kort presentasjon av kandidatene:

Professor dr. theol. Torleiv Austad Født 9. mars 1937 i Valle i Setesdal. Utdanning: Cand. theol. ved Menighetsfakultetet, 1962, Praktisk-teologisk seminar, 1964, Ordinert, 1964, Dr. theol ved Universitetet i Oslo, 1975. Stillinger: Vernepliktig feltprest, 1965, Forskningsstipendiat ved Menighetsfakultetet, 1966-72, Lektor i systematisk teologi ved Menighetsfakultetet, 1972, Førstelektor ved Menighetsfakultetet, 1973-76, Dosent ved Menighetsfakultetet, 1976-81, Professor ved Menighetsfakultetet, 1981-. Tillitsverv: Medlem av landsrådet Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag 1960-62, 1970-75, Sekretær i Det frivillige kirkeråds reformkommisjon av 1965, Medlem av nasjonalkomiteen Lutherske Verdensforbund, 1967-70, Medlem av styret for Foreningen for Bibel og Bekjennelse, 1973-76, Medlem i Det frivillige kirkelige landsråd, 1973-80, Medlem av Norsk Teologisk Nemnd, 1977-80 Medlem av Kirkerådet, 1978-86, Medlem av Mellomkirkelig råd, 1983-86, Medlem av etikuttvalget for Rådet for medisinsk forskning, Dekanus ved Menighetsfakultet, 1983-85, Medlem i Standing Commission Faith and Order, 1983-90. Biskop Odd Bondevik Født 20. juni 1941 i Sauda. Utdanning: Cand theol ved Menighetsfakultetet, 1965, Praktisk-teologisk seminar, 1966, Ordinert, 1966. Stillinger: Vernepliktig feltprest, 1967, Misjonsprest i Japan, 1968-1978, Misjonssekretær i Det Norske Misjonsselskap, 1978-80, Generalsekretær i Det Norske Misjonsselskap, 1980-91, Biskop i Møre bispedømme, 1991- Tillitsverv: Formann i Norsk Misjonsråd, 1979-85, Ordfører i Misjonsrådets Bistandsnemnd, 1983-85, Formann i Organisasjonenes Fellesråd, 1985-86, Medlem av Menighetsfakultetets forstanderskap, 1984 - Medlem av representantskapet ved Norsk Lærerakademi, 1980-87, Prost Anne-Lise Brodtkorb Født 28. november 1942 i Bærum. Utdanning: Cand theol ved Universitet i Oslo, 1966, Praktisk-teologisk seminar, 1967, Ordinert, 1970. Stillinger: Menighetssekretær i Røa, 1966-68, Lektor Tromsø gymnas, 1968, Kapellan Byåsen menighet i Trondheim, 1970-80, Vikarprest i Hamar (fungerende sokneprest i Vestre Gausdal), 1980-91, Sokneprest i Høvik og prost i Asker og Bærum prosti, 1991 -, Tillitsverv: Medlem av Stiftsstyret i Den norske kirkes presteforening i Hamar bispedømme, 1982-83, leder, 1983-84, Medlem i styret for Norsk Kvinnelig Teologforening, 1985-89 Medlem av Presteforeningens sentralstyre, 1988-92, nestleder, 1988. Varamedlem til Kirkerådet. 1995 -.

Domprost Ole Christian Mælen Kvarme Født 11. november 1948 i Molde. Utdanning: Cand theol ved Menighetsfakultetet i Oslo, 1974, Praktisk-teologisk seminar, 1974, Ordinert, 1974, Hebraisk mellomfag, Universitet i Oslo, 1970. Stillinger: Vitenskapelig assistent ved Menighetsfakultetet,

1972, Vernepliktig feltprest, 1973, Misjonsprest i Haifa, 1976-81, Bestyrer Caspary Center for bibelske og jødiske studier, 1982-86, Eksekutivsekretær Det Norske Bibelselskap i Israel, 1976-81, Generalsekretær i Det Norske Bibelselskap, 1986-96, Domprost i Oslo domkirke, 1996 -, Tillitsverv: Formann for De Forente Bibelselskapers Europa-komite, medlem av den globale Eksekutivkomite, President i Lausanne Consultation on Jewish Evangelism, 1991 -, Medlem av den internasjonale dialoggruppe mellom lutheranere og syvendedagsadventister. Leder for den nasjonale felleskristne komite for markeringen av år 2000. Rektor Gunnar Stålsett Født 10. februar 1935 i Nordkapp. Utdannelse: Cand theol ved Menighetsfakultetet, 1961, Praktisk-teologisk seminar, 1962, Ordinert, 1962. Stillinger: Lærer i Gildeskål, 1953-54, Skoleungdomsprest i Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag i Hedmark og Oppland, 1962, Lærer i systematisk teologi ved Misjonshøyskolen, 1964-70, Generalsekretær i Mellomkirkelig råd, 1970-77, Statssekretær i Kirke- og undervisningsdepartementet 1972-73, Sokneprest i Elverum og prost i Sør-Østerdal prosti, 1979 - 82, Generalsekretær i Det Norske Bibelselskap, 1982-85, Generalsekretær i Det Lutherske Verdensforbund, 1985-94, Rektor ved Det praktisk-teologiske seminar ved Universitetet i Oslo, 1994 -. Tillitsverv: Varamedlem til Stortinget, 1973-77, Medlem Oslo bystyre, 1975-79, Partiformann Senterpartiet, 1977-79, Medlem i sentralstyret i Den norske kirkes presteforening, Medlem av styret for FN-Sambandet, Den Norske UNESCO-komite, Antislaveriselskapet, Regjeringens Nedrustingsutvalg og Befolkningsutvalg, 1981-84, Medlem i Kirkenes Verdensråds Sentralkomite og eksekutivkomite, 1983- 85. Styreleder i Kirkens Nødhjelp, 1994 -, Formann i representantskapet i Kirkens Bymisjon, 1994 -, Medlem av Nobelkomiteen, 1984 -,

Vedtak fra Kirkemøtet 1997:

(18.11.1997)

KIRKEMØTETS VEDTAK:

1. Kirkemøtet viser til sitt vedtak i sak 15/95 punkt 1: "Kirkemøtet finner ikke at det er gitt tilstrekkelig overbevisende teologiske grunner for at Den norske kirke kan endre sin nåværende praksis med hensyn til tilsetning av personer som lever i homofilt samliv."

Bispemøtet har tatt konsekvensen av dette ved å si at "kirken gjennom sine besluttede organer har tatt et standpunkt som er å betrakte som kirkens offisielle syn, i den forstand at dette legges til grunn for kirkens felles ordninger".

2. Kirkemøtet erkjenner at det er ulike syn i kirken på dette spørsmålet, og ber om at det blir utvist respekt for meningsforskjeller. Kirkemøtet sier seg glad for den dialog som pågår i kirken, og ser det som viktig at forholdene legges til rette for at denne dialogen kan bli ført videre i større bredde.

3. Kirkemøtet finner at personer som lever i homofilt samliv ikke kan inneha kirkelig tjeneste som vigslet prest, diakon eller kateket.

4. Kirkemøtet ber biskopene i sin embetsutøvelse og forvaltningsorganene i sin tilsetningspraksis legge disse synspunkt til grunn.

5. Også når det gjelder øvrige kirkelige stillinger som i hovedsak har forkynnende, undervisende og/eller liturgiske funksjoner, vil Kirkemøtet anbefale at ansettende organer legger foran nevnte hovedsynspunkt til grunn. Kirkemøtet slutter seg videre til Bispemøtets forståelse for at tilsettingssaker "kan arte seg forskjellig ut fra de lokale forhold og at spørsmålet om tillit og om enhet eller en mulig splittelse i de respektive miljøer kan bedømmes ulikt fra sted til sted".

6. Kirkemøtet legger til grunn at Den norske kirke er et trossamfunn og må kunne bygge på nåværende praksis uten å komme i konflikt med gjeldende lovverk innen arbeids- eller forvaltningsrett.

(Se tidligere Kirkeråds-, Kirkemøte- og Bispemøtevedtak om saken "Homofile i kirken")

Sak KM 9/97: Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke KIRKEMØTETS VEDTAK:

1. Med hjemmel i Lov om Den norske kirke, paragraf 24, vedtar Kirkemøtet Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke som retningsgivende rammeplan for konfirmasjonsopplæringen i menighetene, med følgende endringer:

A) s.5, 6. avsnitt, 1. setning forandres til: "Etter at Kirkemøtet 1991 vedtok Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke, har vi for første gang fått en gjennomgående plan for kirkens egen opplæring av de døpte."

B) s.7, 2. avsnitt, siste setning forandres til: "En slik lyttende holdning til konfirmantens liv, må også få konsekvenser for hvordan vi tar imot de unge som ønsker å delta i kirkens konfirmasjonsopplæring, men som ikke er døpt."

C) s.9, 5. avsnitt forandres til: "Deltakelse i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten forutsetter dåp. Ungdom som ikke er døpt, kan likevel delta i det øvrige konfirmasjonsprogrammet. De ansvarlige for konfirmasjonsopplæringen må så tidlig som mulig få klarhet i hvem som ikke er døpt, og ta initiativ til en dialog med konfirmant og foreldre/foresatte om dette. Tidspunkt for dåp av konfirmanter bør fastsettes ut fra hensynet til den enkelte konfirmant. Før dåpen skal det gjennomføres dåpssamtale."

D) s.10, 7.avsnitt, fra 3.setning forandres til: "Dersom foreldre/foresatte har klager på opplegget eller gjennomføringen, bør disse i første omgang tas opp med den ansvarlige for opplæringen. Ønsker foreldre/foresatte å gå videre med en klage, skal denne rettes til menighetsrådet. Kan konflikten ikke løses lokalt, forelegges saken biskopen. Det anbefales at det utarbeides en avtale med konfirmantene og deres foreldre/foresatte, hvor det framgår hva konfirmasjonstiden innebærer av rettigheter og forpliktelser. Brudd på denne avtalen fra konfirmantens side, kan medføre utsettelse av konfirmasjonen. Klage på avgjørelse om utsettelse forelegges biskopen."

E) s.13, 4.avsnitt, fra 2. setning forandres til: "Noen av de unge har i oppveksten hatt kontakt med kirken og gjennom dette lært Gud å kjenne. Andre kommer fra hjem hvor kontakten med kirken ikke har vært sterk, men hvor hjemmet har stått for en viktig kristen tradisjonsformidling. Andre igjen har vokst opp i hjem og miljø hvor kristen tro ikke har vært synliggjort."

F) s.18: "Konfirmanten og Gud": "Frelshistorien" endres til "Trekke av frelshistorien".

G) s.19: Under delemnet "Jesu død og oppstandelse" tilføyes Joh 1,29: "Guds lam".

H) s.21: Under delemnet "Menneskeverdet" føyes formuleringen "Vern om livet" til "Før jeg formet deg".

I) s.21: Under delemnet "Familie/samliv" tilføyes 1.Mos 1,27-28 "Seksualitet".

J) s. 21: Konfirmanten i Guds verden. Nytt delemne: "Når vi møter sorg og død" Salme 103,13-17; Joh 5,24-27; Joh 11,1-44; Åp 21,1-5.

2. Kirkemøtet forutsetter at det i forbindelse med ferdigstillingen av konfirmasjonsplanen utgis en håndbok slik at det vil være mulig å ta planen i bruk fra høsten 1998.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet gi informasjon og veiledning om den nye planen til bispedømmene og menighetene, for å bidra til at planen blir tatt i bruk.

Sak KM 11/97: Rekruttering til kirkelige stillinger i Nord-Norge

KIRKEMØTETS VEDTAK:

1. Kirkemøtet er glad for at "Kirkelig utdanningscenter i nord" er etablert.

Kirkemøtet oppfordrer de kirkelige utdanningsinstitusjonene og alle andre aktuelle samarbeidsparter å bidra til at senterets målsetning skal lykkes.

Det er også viktig for rekruttering til kirkelig tjeneste i Nord-Norge at det nå er mulig å påbegynne kateket- og presteutdanningen ved Institutt for religionsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.

Kirkemøtet ber de øvrige aktuelle utdanningsinstitusjonene innarbeide emner med særlig relevans for nordnorske forhold i sine studieplaner.

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet arbeide for at det igangsettes et tre-årig prosjekt for rekruttering til kirkelig tjeneste i Nord-Norge. Kirkemøtet ber om at det engasjeres prosjektleder i hel stilling som arbeider med kartlegging, strategi og praktisk markarbeid.

3. For å bedre situasjonen for kirkelig tilsatte i nord, anbefaler Kirkemøtet følgende tiltak:

a) Det arbeides for å få opprettet nye stillingshemler for prostikapellan i hvert av de tre nordligste bispedømmene. I allefall må budsjetttrammene for Sør- og Nord-Hålogaland utvides, slik at en får

styrket vikartjenesten i disse to bispedømmene.

b) Kirkemøtet mener det er avgjørende for å få søkere og for å beholde ansatte at de nordligste bispedømmene får tilført større lønnsmidler, slik at avlønning av prestestillinger blir på minst samme nivå som i andre bispedømmer.

4. Kirkemøtet anbefaler at det arbeides for å opprette et kirkemusikalsk utdanningstilbud ved konservatoriet i Tromsø, i samarbeid med Kirkelig utdanningscenter i nord.

5. Kirkemøtet ber Bispemøtet sende et hyrdebrev til menighetene der en kaller unge mennesker til tjeneste.

6. Kirkemøtet ber utdanningsstedene vurdere hvordan de kan legge forholdene tilrette for at også folk midt i livet kan kalles til prestetjeneste og sikres nødvendig utdanning.

7. Kirkemøtet ber Bispemøtet gjøre henvendelse til den store gruppen av utdannede (*) teologer, diakoner og kateketer som ikke er i kirkelig tjeneste i dag til å gå inn i kirkelige stillinger.

8. Det kristne barne- og ungdomsarbeidet er avgjørende for langsiktig rekruttering til kirkelige stillinger. Kirkemøtet forventer at de frivillige kristne barne- og ungdomsorganisasjonene får økt økonomisk støtte til arbeidet blant barn og unge.

9. For å styrke bemanningssituasjonen i tradisjonelt samiske områder, anbefaler Kirkemøtet følgende tiltak:

a) Det arbeides for å få opprettet egnede stipendordninger for samisk ungdom for utdanning til kirkelig tjeneste.

b) For å imøtekomme det merarbeid som må utføres i menigheter med både samisk- og norsktalende, ber Kirkemøtet Kirkerådet arbeide for å styrke bemanningen og for å sikre at merarbeid blir kompensert i form av økt lønnsbudsjetter.

c) Kirkemøtet ber Kirkerådet arbeide overfor kirkelige utdanningsinstitusjoner for at det innarbeides samisk-relaterte emner i læreplanene.

d) Kirkemøtet ber Samisk kirkeråd gi støtte til å fortsette arbeidet med utarbeidelse/oversettelse av materiell til bruk i barne- og ungdomsarbeidet i samiske områder.

10. Kirkemøtet etterlyser Kirkedepartementets oppfølging av Kirkemøtesak 18/89: Ordinasjon av ikke-teologer. Kirkemøtet ber om at saken blir fremmet for Kirkemøtet 1998.

Sak KM 13/97: Urfolk i den verdensvide kirke med utgangspunkt i samisk kirkeliv Les også kirkemøtekomiteens merknader KIRKEMØTETS VEDTAK

1. Kirkemøtet uttrykker sin glede over det engasjement og den positive selvbevissthet som preger samisk kirkeliv i dag, og ser med forventning fram til i større grad å nyttiggjøre seg de ressurser som dette kan tilføre norsk kirkeliv forøvrig.

2. Kirkemøtet erkjenner at myndighetenes fornorskningspolitikk og Den norske kirkes rolle i denne sammenheng har medført overgrep mot det samiske folk.

Kirkemøtet vil bidra til at uretten ikke skal fortsette.

Kirkemøtet anbefaler at det arbeides videre med forsoningsgudstjenester.

3. For å sikre oppbygging av kunnskaper og kompetanse samt rekruttering til samisk kirkeliv, ber Kirkemøtet Kirkerådet fortsatt å arbeide for:

- budsjettmessige prioriteringer til utdanning og forskning

- etablering av tjenlige stipendieordninger

- adgang til at reell kompetanse innen samisk kirkeliv kan sidestilles med den formelle ved opptak til utdanning

4. I lys av Samisk Kirkeråds statutter paragraf 2 a: "Samisk Kirkeråd har som oppgave å stimulere til at samisk kirkeliv blir ivaretatt som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke" , og paragraf 3 c "Samisk Kirkeråd skal ivareta oppgaver for Kirkemøtet og Kirkerådet som følger av Samelovens språkregler", ber Kirkemøtet Kirkedepartementet og de bevilgende myndigheter stille til disposisjon de nødvendige økonomiske ressurser, slik at en opptrappingsplan for stillinger innenfor samisk kirkeliv kan realiseres i løpet av de kommende fire år.

5. Kirkemøtet ber Kirkerådet følge opp Sametingets henvendelse vedrørende forbønn for Sametinget, og gjennom Nemnd for Gudstjenesteliv å arbeide med formulering av forbønn, såvel for Sametinget som for Storting og regjering.

6. For å følge opp intensjonene - nasjonalt og internasjonalt - i det som er initiert i forbindelse med FN's internasjonale tiår for verdens urbefolkninger (1995-2004), ber Kirkemøtet:

- de berørte departement om å stille til disposisjon de nødvendige økonomiske ressurser

- de sentralkirkelige råd, samt de tre nordligste bispedømmene, om å fremme arbeidet lokalt, nasjonalt og internasjonalt med å trygge urbefolknings språk, kultur og landrettigheter, og derved følge opp budskapet til medlemskirkene fra LVFs Generalforsamling i 1997 og ILO-konvensjon 169

- de sentralkirkelige råd og de tre nordligste bispedømmene om å legge til rette for at det i menighetene kan arbeides videre med spørsmål omkring forsoning - i tråd med hovedtemaet under Generalforsamlingen i Konferansen av Europeiske Kirker i 1997.

Sak KM 14/97: Spørsmål om deling av Agder bispedøme KYRKJEMØTET SITT VEDTAK:

1. Ut frå høyringsmaterialet og etter ei samla vurdering kan ikkje Kyrkjemøtet gå inn for å dele Agder bispedøme.

2. Kyrkjemøtet ber om at bispedømeadministrasjonen i Agder får meir ressursar frå og med 1999.

3. Kyrkjemøtet ber om at bispedømeadministrasjonen i dei andre store bispedøma får meir ressursar, i samsvar med storleiken på bispedøma, frå og med 1999.

4. Kyrkjemøtet ber om at prosteseta i alle bispedøma må få tilført meir ressursar.

Sak KM 15/97: Felleserklæringa om Rettferdiggjæringslæra (les felleserklæringa her) Les også kirkemøtekomiteens merknader

KYRKJEMØTET SITT VEDTAK

1. Kyrkjemøtet vurderer "Felleserklæring om rettferdiggjøringslæren" (1997) som eit viktig og oppløftande økumenisk resultat, ei frukt av felles bibelstudium og læresamtalar.

2. Kyrkjemøtet er svært glad for å kunne slå fast at "Felleserklæringa" vitnar om så stor semje mellom lutheranarar og katolikkar om rettferdiggjæringslæra, at vi saman kan seie: "Vi bekjenner i fellesskap at syndere blir rettferdiggjort ved tro på Guds frelsesgjerning i Kristus" (β25). Dei skilnadane som står att, rokkar ikkje ved denne vurderinga.

3. "Felleserklæringa" har stor rekkevidde for tilhøvet mellom lutherske og katolske kristne. Dei nemnde skilnadane syner at vi framleis ikkje er samde om alt, og at det difor må arbeidast vidare både med teologiske spørsmål og kyrkjeleg praksis. "Felleserklæringa" er likevel i seg sjølv eit viktig steg mot eit meir forpliktande fellesskap mellom kyrkjene våre, og gjev von om vidare framgang i arbeidet.

4. Kyrkjemøtet sluttar seg til ei felles luthersk erklæring om at det er tilstrekkeleg semje til å slå fast: Fordømingar av romersk-katolsk lære om rettferdiggjeringa i lutherske vedkjenningskrift treff ikkje den aktuelle romersk-katolske læreosisjonen, slik han er framstilt i "Felleserklæringa". I denne samanhengen er det rett å peike på at vi i vår kyrkje ofte har uttrykt haldningar som svarar til desse fordømingane. På grunnlag av "Felleserklæringa" må det arbeidast for at slike haldningar ikkje lenger får prege vårt tilhøve til brør og systre i Den romersk-katolske kyrkja.

5. Kyrkjemøtet si tilslutning til "Felleserklæringa" inneber ikkje noka endring i Den norske kyrkja sitt læregrunnlag og endrar ikkje vårt tilhøve til Den romersk-katolske kyrkja med tanke på vår kyrkjeordning.

6. Ut frå Den norske kyrkja si vedkjenning er det avgjerande for einskapen i kyrkja at vi står saman om grunnleggjande sanningar om rettferdiggjeringa. Det er difor viktig at konskevansane av denne semja vert utgreidd og teke alvorleg i det vidare økumeniske arbeidet. "Felleserklæringa" inneber ei stadfesting av det økumeniske perspektivet som ligg i vår eigen læretradisjon, og gjev grunnlag for ei ny tilnærming til Den romersk-katolske kyrkja.

7. Kyrkjemøtet bed Mellomkyrkjeleg Råd gjere innhaldet i "Felleserklæringa" kjent for kyrkjelydane.

8. Kyrkjemøtet bed Mellomkyrkjeleg Råd å gjere Det lutherske Verdsforbundet kjent med Kyrkjemøtet sitt vedtak og premissane for det.

Sak KM 16/97: Ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten KIRKEMØTETS VEDTAK

I.

Kirkemøtet vil særlig understreke:

1. Ordningen for døvemenigheter og døvepresttjenesten tilpasses kirkeloven så langt det er mulig.
2. Det økonomiske fundament må sikres ved at staten utreder midlene som ellers ligger til kommunene etter KL paragraf 15.
3. Menighetsrådene og fellesrådet må sikres daglig leder.
4. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede nærmere relasjonar mellom Kirkemøtet og Døvekirkenes Fellesmøte.

II.

Kirkemøtet slutter seg forøvrig til komiteens merknader til det forelagte forslag til ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten.